

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ANADOLU KENTLERİNDE ÖĞRENCİ ODAKLI SOYLULAŞMA: KONYA İLİ
BOSNA HERSEK MAHALLESİ'NDE ÖĞRENCİLEŞTİRME SÜRECİNİN ANALİZİ**

TUĞBA TUNCER

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANABİLİM DALI
KENTSEL DÖNÜŞÜM VE PLANLAMA PROGRAMI**

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. TOLGA İSLAM**

İSTANBUL, 2018

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ANADOLU KENTLERİNDE ÖĞRENCİ ODAKLI SOYLULAŞMA: KONYA İLİ
BOSNA HERSEK MAHALLESİ'NDE ÖĞRENCİLEŞTİRME SÜRECİNİN ANALİZİ**

Tuğba TUNCER tarafından hazırlanan tez çalışması 18.12.2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Tolga İSLAM
Yıldız Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Tolga İSLAM
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Zeynep ENLİL
Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Sezai Ozan ZEYBEK
Bilgi Üniversitesi

ÖNSÖZ

Bu tez sürecinde çok değerli görüşlerini ve ince eleştirilerini benden esirgemeyen, hem birlikte çalışmanın inanılmaz keyifli, hem de inanılmaz öğretici ve teşvik edici olduğu, çok değerli tez danışmanım Tolga İSLAM'a sonsuz teşekkürler. Yüksek lisans dönemimde tez konumun ortaya çıkmasına vesile olan dersleri ve her daim yapıcı eleştirileri, aktardıkları bilgi birikimleri ve pozitif enerjileri nedeniyle Zeynep ENLİL Hocama ve Asuman TÜRKÜN Hocama çok teşekkür ederim. Hem derslerinden hem de kendisinden çok şey öğrendiğim, bilime ve ilerlemeye olan inancıyla bize her daim umut aşılayan çok değerli Buket Ayşegül ÖZBAKIR Hocam'a minnettarım. Lisans eğitimim sırasında ve yüksek lisans tez aşamamda değerli görüşlerini benden esirgemeyen Mehmet Çağlar MEŞHUR hocam başta olmak üzere tüm hocalarıma da teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm hayatım boyunca bana her zaman inan ve güvenen, bu tezin her aşamasına şahit olan annem Ayşe Tuncer, babam Zekeriya Tuncer, kardeşim Eren Tuncer ve ayrıyeten hayatımın bütün acı-tatlı anlarında yanımda olan ablam Tuğçe Tuncer Akçay çok çok teşekkürler. Bu tezin saha çalışması için benimle birlikte Konya'ya gelen ve tezin daha fikir aşaması halinden-son günkü haline kadar her aşamasını binlerce defa dinleyen pek değerli arkadaşım Şüheda Saydan'a teşekkürlerimi sunuyorum. Tezle ilgili çeşitli konularda destek kuvvet olarak devreye giren sevgili arkadaşlarım Arş. Gör. Elif Kırpık, Şehir Plancısı Alper Nevruz, Şehir Plancısı Nezir Ünal ve Şehir Plancısı Rumeysa Ceylan'a da içten teşekkürler.

Ayrıca Word'ün bir çok faydalı özelliğine –özellikle de PDF'e çevirme özelliğine- teşekkürü bir borç bilirim..

Ocak, 2018

Tuğba TUNCER

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KISALTMA LİSTESİ.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
ÇİZELGE LİSTESİ	ix
ÖZET	x
ABSTRACT.....	xii
BÖLÜM 1	
GİRİŞ.....	1
1.1 Literatür Özeti	1
1.2 Tezin Amacı	3
1.3 Tezin Orijinal Katkısı.....	4
1.4 Tezin Kapsam ve Yöntemi	5
BÖLÜM 2	
ÖĞRENCİLEŞTİRME	7
2.1 Öğrencileştirmenin Kente Etkileri.....	10
2.1.1 Öğrencileştirilmiş Alanda Değişen Gayrimenkul Piyasası.....	16
2.1.2 Sosyo-Mekansal Ayrışma.....	19
2.1.3 Mahalle İçi İlişkiler	21
2.1.4 Yerinden Edilme.....	23
2.2 Öğrencileştiriciler = Acemi Soylulaştırıcılar?.....	24
BÖLÜM 3	
YÖNTEM.....	27
3.1 Öğrencileştirme Literatüründe Kullanılan Yöntemler.....	27
3.2 Araştırma Yöntemi	31
3.2.1 Çalışmanın Kısıtları.....	34

BÖLÜM 4

ALAN ÇALIŞMASI VE BULGULAR	38
4.1 Mahalleye Öğrenci Akımı ve Öğrenci Mahallesi Kimliği	50
4.2 İkili Yapı: Öğrenciler ve Öğrenci Olmayanlar Arasındaki Ayrışma	53
4.3 Eski ve Yeni Sakinler Arasındaki Gerilim	58
4.4 “ İstenmeyen Yabancıdan” Tercih Edilen Yabancıya	63

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER	67
KAYNAKLAR	70

EK-A

EN YÜKSEK NÜFUSA SAHİP 5 MAHALLE.....	77
ÖZGEÇMİŞ.....	78

KISALTMA LİSTESİ

ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
GÖB	Gecekondu Önleme Bölgesi
HMO	House in Multiple Occupation
ÖSYM	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
PBSA	Purpose-Built Student Accommodation
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1.1 (1) Selçuk Üniversitesi (2) Bosna Hersek Mahallesi (3) Konya kent merkezi	5
Şekil 3.1 Ele alınan çalışmaların ülkelere göre dağılımı	28
Şekil 3.2 Ele alınan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı	28
Şekil 4.1 Bosna Hersek Mahallesi'nin konumu	38
Şekil 4.2 1984 Konya çevre düzeni planı ve kentsel arazi kullanım şeması.....	39
Şekil 4.3 Basında Bosna Hersek Mahallesi.....	40
Şekil 4.4 Mahallenin kurulduğu zamanlardan bir görüntü	41
Şekil 4.5 Bosna Hersek Mahallesi 2003-2016	41
Şekil 4.6 Yapıların kat sayı analizi.....	43
Şekil 4.7 Bosna Hersek Mahallesi 2003-2016 (2).....	45
Şekil 4.8 Bosna Hersek Mahallesi - 2012	45
Şekil 4.9 Mahallenin 2005 ve 2017 görüntüleri arasındaki farklar	46
Şekil 4.10 Mahallenin 2017 görüntüsü üzerinde 2005 yılında olmayan yapıların işlevi. 46	
Şekil 4.11 Öğrenci yoğunluk analizi.....	47
Şekil 4.12 Gazi Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin öğrenci yoğunluk analizleri	48
Şekil 4.13 Mahalledeki alt bölgelerden görüntüler	49
Şekil 4.14 Ticari merkezdeki bir stüdyo konut projesi örneği.....	52
Şekil 4.15 Bir stüdyo konut projesi kataloğundan hedef kitleye örnek	54
Şekil 4.16 Bir stüdyo konut projesi kataloğundan konut tipolojisine örnek.....	54
Şekil 4.17 Devlet yurdu ve ticari birimler.....	56

ÇİZELGE LİSTESİ

	Sayfa
Çizelge 2.1 Öğrenci topluluklarının olumlu ve olumsuz etkileri	12
Çizelge 2.2 Öğrencileştirmenin belirtileri	14
Çizelge 2.3 Öğrencileştirenlerin önem sırasına göre yerleşim seçme kriterleri	16
Çizelge 3.1 Görüşülenlerin listesi	32
Çizelge 4.1 Selçuk Üniversitesi'nin yıllara göre öğrenci sayısı	42
Çizelge 4.2 8 Kat üzeri konutların mahallelere göre dağılımı	44

ANADOLU KENTLERİNDE ÖĞRENCİ ODAKLI SOYLULAŞMA: KONYA İLİ BOSNA HERSEK MAHALLESİ'NDE ÖĞRENCİLEŞTİRME SÜRECİNİN ANALİZİ

Tuğba TUNCER

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Tolga İSLAM

Literatüre Darren Smith'in 2002 yılında kazandırdığı öğrencileştirme (studentification) kavramı, üniversite öğrencilerinin dönemsel olarak göç ettikleri üniversite kentlerinde meydana gelen belirgin sosyal, kültürel, ekonomik ve fiziksel dönüşümleri tasvir etmek için kullanılmaktadır. Tez, öğrencileştirme süreçlerinin mahalleleri ve mahalle içerisindeki farklı gruplar arasındaki ilişkilerin yapısını nasıl dönüştürdüğünü ve mahalleler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini açığa çıkarmayı amaçlamaktadır. Tezin alan çalışması için Türkiye'de en fazla üniversite öğrencisine sahip ikinci üniversite olan Selçuk Üniversitesinin hemen yanı başında konumlanan Bosna Hersek Mahallesi (Konya) seçilmiştir.

Araştırma öğrencileştirmeyi, sürecin gerçekleştiği yerde yaşayan ya da buraları kullanan farklı grupların (öğrenci sakinler, yerel sakinler, akademisyenler ve emlakçılar) bakış açısıyla ele almaktadır. Tez ağırlıklı olarak nitel araştırma yöntemleri (derinlemesine mülakat, katılımcı gözlem) kullanılarak hazırlanmış, aynı zamanda nicel verilerden (TÜİK, YÖK ve ÖSYM verileri) de yararlanılmıştır.

Bosna Hersek Mahallesi'nde, öğrencileştirme sonrası ortaya çıkan mahalle örüntüsü, birçok soylulaşmış alanla benzer özellikler taşımaktadır: gayrimenkul değerleri yükselmiş, mahallenin konut ve ticari yapısı sonradan gelenlerin ihtiyaçları merkeze alınarak yeniden şekillenmiş, mahalle tek bir sosyal grubun (öğrenciler) egemenliği altına girmiş ve ilk sakinler fiziksel olarak (doğrudan) olmasa da, sosyo-kültürel olarak (dolaylı) yerinden edilmiştir. Bosna Hersek, öğrenciler ve öğrenci olmayanlar arasındaki

ayrışmanın ve öğrencilerin sayısal ve kültürel egemenliğinin kolayca okunabildiği bir 'öğrenci gettosuna' dönüşmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğrencileştirme, öğrenci merkezli soylulaşma, dolaylı yerinden edilme, öğrenci mahallesi, sosyo-mekânsal ayrışma

**STUDENT-LED GENTRIFICATION IN ANATOLIAN CITIES: THE ANALYSIS OF
STUDENTIFICATION PROCESS IN BOSNA HERSEK NEIGHBORHOOD OF
KONYA PROVINCE**

Tuğba TUNCER

Department of City and Regional Planning

MSc. Thesis

Adviser: Assoc. Prof. Tolga İSLAM

The term of 'studentification' was coined by Darren Smith in 2002 to describe the distinct social, cultural, economic and physical transformations within university towns where university students migrate seasonally. The thesis aims to reach different groups that are experiencing the process of studentification at different levels and to uncover the ways studentification transforms the neighborhoods and the structures of relations among different groups and to document the positive and negative effects of process on the neighborhoods. Bosna Hersek, a neighborhood located just adjacent to Selçuk University –the second-largest university in Turkey in terms of student enrollments, was selected for the thesis case study.

The research examines the studentification process from the perspectives of different groups (student residents, local residents, academicians, real estate agents) in the studentifying neighborhoods. The thesis was mainly prepared using qualitative research methods (in-depth interview, participant observation) and at the same time quantitative data (TUIK, YÖK and ÖSYM) were also used.

The neighborhood pattern emerged following the studentification process in Bosna Hersek bear similarities with many other gentrified areas: real estate values has shown a rise, the residential and commercial structure of the neighborhood has been reshaped according to the needs of the newcomers, the neighborhood has become dominated by a single social group (university students) and the former population is

being displaced socio-culturally (indirect displacement), if not physically (direct displacement). Bosna Hersek has transformed into a 'student ghetto' where the segregation between students and non-students and the numerical and cultural domination of the former group can easily be read.

Keywords: Studentification, student-led gentrification, displacement, student neighborhood, socio-spatial segregation

1.1 Literatür Özeti

Üniversiteler kuruldukları şehri ve şehirdeki toplumsal ilişkileri yeniden şekillendiren, değiştiren ve dönüştüren kurumlar olarak her dönem büyük bir öneme sahip olmuştur. Üniversitelerin kuruldukları bölgeye çeşitli katkıları (ekonomik, sosyo-kültürel, göç ve kentleşme vb.) ve neden oldukları çeşitli gerilimler (kent-cübbe ilişkisi-town and gown vb.) üzerine daha çok makro ölçekte, hem ulusal hem de uluslararası literatürde bir çok yayın bulunmaktadır. Literatüre Darren Smith'in 2002 yılında kazandırdığı öğrencileştirme kavramı üzerinden yapılan çalışmalarda ağırlıklı olarak öğrencilerin kent üzerindeki etkileri mikro ölçekte analizler ile incelemektedir. Öğrencileştirme süreci yoğun olarak İngiliz literatüründe ele alınmakla beraber, günümüzde oldukça geniş bir coğrafyada yoğun olarak çalışılmaktadır.

Öğrencileştirme, üniversite öğrencilerinin dönemsel olarak göç ettikleri üniversite şehirlerinde meydana gelen belirgin sosyal, kültürel, ekonomik ve fiziksel dönüşümleri tasvir etmek için kullanılan bir kavramdır (Smith [1]). Öğrencileştirme ortaya atıldığı ilk günden bugüne soylulaştırma kavramı ile bir arada anılmış ve soylulaştırmanın farklı bir tezahür biçimi olarak kabul edilmiştir. Öğrencileştirme üzerine araştırmalarda öne çıkan konu başlıkları, öğrencilerin özellikle konut piyasasına olan etkileri (Rugg vd. [2]), öğrencilerin yerleşim tercihleri ve yerleşme üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri (Allinson [3]), sürecin sosyal etkileri ve toplumun öğrencilere yaklaşımı (Hubbard [4]), öğrencileştirme ve toplumsal sürdürülebilirlik ilişkisi (Smith [5]), öğrencilerin diğer sakinlerden ayrışmasının ilk nicel araştırması ve öğrencilerin iş piyasasına etkileri

(Munro vd. [6]), mahallelerde öğrencilerden kaynaklanan sorunlar (Munro ve Livingston [7]) süreçte etkin olan neoliberal politikalar (Chatterton [8]), öğrencileştirme ile yaratılan ayrılmış mekânlar (Smith ve Hubbard [9]) olarak sıralanabilir.

Öğrencileştirme, İngiltere’de gündeme geldikten kısa bir süre sonra farklı coğrafyalarda üzerinde çalışılan bir konu haline gelmiş ve bu çalışmalar İngiltere merkezli elde edilen bulgular doğrultusunda tartışılmıştır. Amerika’daki taşınabilir prefabrik konutların¹ geçirdiği öğrencileştirme süreci ve yerinden edilen sakinler (Pickren [10]), Malezya’daki uluslararası öğrencilerin bu süreçte kente katkıları (Sabri ve Ludin [11]), Avustralya’daki uluslararası öğrencilerin konaklamasının kente etkileri (Fincher ve Shaw [12]), İspanya’daki dikey öğrencileştirme süreci (Garmendia vd. [13]), Çin’de yer alan gecekonduların² süreçle geçirdikleri dönüşüm (He [14]) İngiltere bağlamı dışındaki çalışmalara örnek olarak gösterilebilir. Türkiye’de ise, Süleyman Demirel Üniversitesi (Isparta) örneği üzerinden, il genelinde öğrencilerin ve diğer kent sakinlerinin genel olarak birbirlerine, üniversiteye ve kente bakış açıları sorgulandığı bir makale dışında (Yılmaz [15]), doğrudan öğrencileştirme sürecini konu alan bir çalışmaya rastlanmamıştır³.

90’lı yıllardan itibaren Türkiye’deki akademik yazında üniversite ve kent ilişkisi farklı boyutlarıyla incelenmeye başlamıştır. Anadolu kentlerinde kurulan üniversitelerin kuruldukları bölgeye, özellikle ekonomik katkıları üzerine, Türk yazınında çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmaların ortak noktası, öğrenci harcamalarının farklı düzeylerde olsa da bölge ekonomisine önemli katkılar sağladığı yönündedir [bakınız: Karadeniz Teknik Üniversitesi için (Aydemir [16]), Erciyes Üniversitesi için (Atik [17]), Cumhuriyet Üniversitesi için (Erkekoğlu [18]), Selçuk Üniversitesi için (Görkemli [19],

¹ Pickren’in [10] orijinal tezinde bu konutlar ‘manufactured home, mobile home’ olarak geçmekte ve uygun fiyatlı olmasına ve buralarda düşük gelirli insanların yaşadığına vurgu vardır. Çalışma alanı: Garden Spring.

² He’nin [14] orijinal makalesinde bu alanlar ‘Village in the city’ olarak geçmektedir. Bu alanların Türkiye bağlamında karşılığı düşünüldüğünde ‘gecekonduların alanları’ tercih edilmiştir. Çalışma alanı: Xiadu Village ve Nanting Village.

³ Çalışma bulgularında kent sakinlerinin, üniversitenin yaşam kalitesini yükselttiğini düşünürken, öğrencileri komşu olarak istememeleri ve öğrencileri kötü örnek olarak görmeleri dikkat çekicidir.

Isparta Üniversitesi için (Akçakanat, [20]), Çankırı Karatekin Üniversitesi için (Arslan [21])]. Aynı zamanda literatürde, üniversite eğitimi için kente gelen öğrenci akımının, kentleşmeye ve sosyo-kültürel gelişmeye olan katkılarına da yer verilmektedir [bakınız: Muğla Üniversitesi için (Karataş, [22]), Kafkas Üniversitesi için (Öztürk vd. [23], Amasya Üniversitesi için (Ünal [24])].

Kısacası öğrencileştirme sürecine ilişkin çeşitli tartışmaları içeren uluslararası birçok çalışma varken, ulusal bağlamda baktığımızda, üniversitelerin kent üzerindeki etkileri üzerine makro ölçekte analizler içeren çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmalarda üniversitelerin bölgesel kalkınma ve sosyokültürel gelişme açısından potansiyeline dair açıklamalar getirilse de, öğrencileştirmenin sokak ölçeğinde nasıl gerçekleştiği ve sürecin içinde yer alan aktörlerin bu süreçten nasıl etkilendikleri ve birbirilerini nasıl etkilediklerine yönelik mikro ölçekte niteliksel analizlere rastlanmamaktadır. Bu çalışma, öğrencileştirme üzerine kapsamlı bir açıklama getirerek şehircilik literatüründeki bu eksikliği dolduracaktır.

1.2 Tezin Amacı

Bu tezin temel amacı öğrencileştirme sürecini Bosna Hersek Mahallesi (Konya) örneği üzerinden açıklamaktır. Tezin ana hedefleri şöyledir:

- Öğrencileştirme ya da öğrenci merkezli soylulaşmaya ilişkin uluslararası çalışmalarda yer alan tartışmaların Türkiye literatürüne kazandırılması
- Öğrencileştirme süreçlerinin özellikle kent çeperinde konumlanmış üniversitelerin yakın çevresindeki etkilerinin farklı boyutlarıyla (ekonomik, sosyal, kültürel, fiziksel) incelenmesi
- İngiliz kentlerinde yapılan ampirik çalışmalar üzerinden üretilen teorilerin ve tipolojilerin, Türkiye bağlamında gerçekleşmekte olan öğrencileştirme süreçlerini açıklamak için ne ölçüde yeterli olduğunun sorgulanması
- Öğrencileştirme süreciyle mahallede değişen toplumsal ilişkiler göz önünde bulundurularak, özellikle öğrenciler ve diğer mahalle sakinleri arasındaki sosyal ilişkilerin ve yaklaşımların tanımlanması.

1.3 Tezin Orijinal Katkısı

Türkiye’de üniversiteler bilim üreten kurumlar olmasının yanı sıra, çoğu dönem bir kalkınma aracı olarak görülmüş ve bu bağlamda öncelikli olarak Anadolu kentlerinde üniversite açılmasına ilişkin politikalar geliştirilmiştir. 1973 yılı öncesinde ülke çapında 9 üniversite (7’si üç büyük şehirde, 2’si taşrada) bulunurken, 1973 sonrası özellikle Anadolu kentlerinde artan üniversiteler; üniversite eğitimi Anadolu’nun çeşitli kentlerine yayma ve buna bağlı olarak bölgesel eşitsizliklerin önüne geçme [25] politikalarına bağlı olarak yer seçmiştir¹. 2006 yılına kadar halen bir üniversitesi bulunmayan Anadolu kentlerinde ise “her ilde bir üniversite” politikası doğrultusunda yeni üniversiteler kurulmaya başlamıştır. İlk üniversitenin açıldığı (İstanbul Üniversitesi) 1933 yılından, 2006’ya kadar -73 yılda- toplamda 52 devlet üniversitesi bulunurken, 2006 yılından günümüze kadar -11 yılda- 62 devlet üniversitesi daha kurulmuştur. Böylece 2006 yılını takip eden 11 yıl sonunda %115’lik bir artışla devlet üniversitesi sayısı 114’e ulaşmış, 2006 yılında 1.4 milyon olan öğrenci sayısı, bu dönem içinde 2.3 kat artarak 2016 yılında 3 milyonu aşmıştır².

Türkiye’deki üniversite öğrencisi sayısı her dönem artış göstermekle beraber, 2006 yılından sonra Anadolu’nun çeşitli kentlerinde açılan üniversiteler de bu artışı özellikle beslemiştir. Bu öğrencilerin yerel ekonomiye katkıları ve kuruldukları kentin sosyo-kültürel yapısını geliştirmeleri hedeflenen ve Türk yazınında üzerine çalışılan tartışmalardandır. Ancak başka kentlerden, üniversite eğitimi için üniversite kentine gelen çok sayıdaki öğrencinin, o kentin mekânsal ve toplumsal yapısı üzerindeki dönüştürücü etkileri kapsamlı olarak ele alınmamaktadır. Gelecekte bu üniversitelerin gelişmesiyle birlikte öğrenci sayılarının da artacağı göz önüne alındığında, üniversitelerin çevrelerini nasıl dönüştürdükleri konusu üzerinde düşünülmesi ve politika üretilmesi gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda üniversiteleri Anadolu kentlerine yayma üzerine geliştirilen ilk politika döneminde

¹ Üniversite kuruluş tarihlerine göre 1973-78 (10 yeni devlet üniversitesi), 1982 (8 yeni devlet üniversitesi), 1992 (22 yeni devlet üniversitesi), 2006-2008 (41 yeni devlet üniversitesi) ve 2010 (8 yeni devlet üniversitesi) yıllarında özellikle üniversite sayılarında hızlı bir artış meydana gelmiştir [26] (İsmi değiştirilen üniversitelerin kuruluş yılları esas alınmıştır.).

² (Açık öğretim, uzaktan öğretim ve vakıf üniversitelerinin öğrenci sayıları hariç) 2005-2006 öğrenci sayısı: 1.402.872 2016-2017 öğrenci sayısı: 3.245.375 [26] ve [27] verilerine göre hesaplanmıştır.

(1873 sayılı kanunla alınan karara istinaden 1975 yılında) kurulan Selçuk Üniversitesi'nin yakın çevresinin geçirdiği dönüşüme yönelik bir akademik çalışmanın, diğer kentler için de yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

1.4 Tezin Kapsam ve Yöntemi

Tez kapsamında kent çeperinde kurulan üniversitelerin yakın çevresinde yaşanan öğrencileştirme süreci, Konya/Bosna Hersek mahallesi özelinde (Şekil 1.1) mahalle sakinleri ile öğrenciler arasındaki karmaşık ilişkiler üzerinden incelenmektedir.

Şekil 1.1 (1) Selçuk Üniversitesi (2) Bosna Hersek Mahallesi (3) Konya kent merkezi

Yanı başında Türkiye'deki en çok öğrenciye sahip ikinci üniversitenin¹ (Selçuk Üniversitesi) konumlanmış olması (dolayısıyla önemli bir öğrenci yoğunlaşmasının gözlemlenebilmesi) ve kentten kopuk (kent merkezine 20 km. uzaklıktaki) konumuyla sürecin etkilerinin (başka değişkenlerin devreye girebileceği merkezi alanlara göre daha) doğrudan incelenebilmesine imkân tanınması nedeniyle Bosna Hersek mahallesi, öğrencileştirme sürecine yönelik yapılacak saha çalışması için en uygun alan olarak belirlenmiştir.

¹ 2016-2017 yılı öğrenci sayılarına göre, ilk 5 üniversite (açık ve uzaktan öğretim öğrencileri hariç) : 1.İstanbul Üniversitesi (118.579 öğrenci) 2.Selçuk Üniversitesi (94.646 öğrenci) 3.Süleyman Demirel Üniversitesi (81.219 öğrenci) 4.Kocaeli Üniversitesi (79.504 öğrenci) 5.Marmara Üniversitesi (78.840 öğrenci) [26].

Bu tez, sistematik literatür taraması, saha çalışmasından elde edilen veriler, çeşitli istatistiki veriler (TÜİK, YÖK ve ÖSYM istatistikleri), mahalle hakkında yapılan internet taraması, fotoğraf analizi ve mekansal analizlere dayalıdır. Tez yorumlayıcı bakış açısı içerisinde ele alınmıştır. Tez kapsamında öğrencileştirme süreciyle ilgili hem ulusal hem de uluslar arası literatür taranmıştır. Daha sonra yarı yapılandırılmış görüşme ve katılımcı gözlem ile mahalledeki farklı grupların görüşleri, mahalledeki deneyimleri ve mahallenin sosyo-mekânsal değişimi sorgulanmış ve yorumlanmıştır. Literatürde yer alan tartışmalar, bu görüşmelerden elde edilen verilerle desteklenmiş, aynı zamanda literatürden farklılıklar sunan bir takım bulgular da gündeme getirilmiştir. Aynı zamanda mahallenin geçirdiği dönüşümü zamansal bağlamda görebilmek adına, mahallenin eski fotoğrafları araştırılmış ve mahalleden yeni fotoğraflar da çekilerek karşılaştırma yapılmıştır. Tez kapsamında aynı zamanda sürecin zamansal boyutunu yansıtabilmek için forumlar ve sosyal medya portallarından elde edilen verilerden yararlanılmıştır.

ÖĞRENCİLEŞTİRME

Geçmişten günümüze soylulaştırma sürecinin sebepleri, aşamaları, sonuçları hakkında literatürde bir çok tartışma yer almıştır. Çağdaş soylulaştırma (ya da üçüncü dalga soylulaştırma) sürecindeki aktörler, üretilen mekanlar, kent coğrafyasındaki konumlanış ve sürecin çarpıcı sonuçları; geleneksel soylulaştırma sürecinden oldukça farklıdır.¹ Çağdaş soylulaştırma, günümüzde kapsamını genişleterek, “şemsiye bir kavram olarak” (Smith ve Holt [28]) çeşitli alt başlıkları da içine alan daha geniş bir tartışmaya dönüşmüştür. Bu alt başlıklardan biri olan öğrencileştirme/studentification, soylulaştırmanın üçüncü (90 sonrası) dalgasında ortaya çıkan kırsal soylulaştırma/rural gentrification (Phillips [29], [30])/greentification (Smith ve Phillips [31]), turizm soylulaştırması/tourism gentrification (Gotham [32]), super soylulaştırma/supergentrification (Lees [33]) ve yeni inşa yoluyla soylulaştırma/new-build gentrification (Davidson ve Lees [34]) gibi soylulaştırmanın farklı formlarından biri olarak görülmektedir [1], [34], [35].

¹ Soylulaştırma süreci tarihsel arka plan içerisinde 3 dalga olarak ele alınmaktadır. İlk dalga soylulaştırma ‘tek tük gerçekleşen ve devlet destekli’; ikinci dalga, ‘genişleme ve direnç’; üçüncü dalga ise ‘durgunluğun durması ve genişlemenin devamı’, ‘state-led’ (devlet liderliğinde) olarak da anılır (Hackworth ve Smith [36]. Hackworth’a göre [37] son dönemde soylulaştırma; ‘daha kurumsaldır, devlet tarafından daha fazla kolaylaştırılmakta ve her zamankinden daha az dirençle karşılaşmaktadır.’

3. dalgayı farklı kılan 4 özellik üzerinde durulur [36], [37]:

1. Bu dönemde öncü soylulaştırıcılardan ziyade kurumsal geliştiriciler soylulaştırmayı başlatan aktörlerdir ve süreçte büyük geliştiriciler büyük bir öneme sahiptir.
2. Devlet bu dönemde süreci hem daha fazla kolaylaştırmakta, hem de ikinci dalgaya göre daha fazla müdahale etmektedir.
3. Soylulaştırma karşıtı hareketler daha fazla ötekileştirilmekte ve yerinden edilme daha büyük boyutta gerçekleşmektedir.
4. Süreç kent merkezinde gerçekleşmeye devam ederken, kentin daha ücra mahallelerine kadar nüfus etmektedir.

Üniversite öğrencilerinin farklılaşan kimliği ve kente olan etkileri ise her dönem gündeme gelmiştir. Ley üniversite yakınına kurulan öğrenci yerleşimleri için “gençlik gettoları” (*youth ghettos*) tabirini kullanmış ve öğrencilerin ayrı bir alt kültür oluşturduklarını ifade etmiştir (Ley [38]). Rose [39] da soylulaştırmadaki marjinal gruplar içinde yer alan öğrencilerin öncü rolleri üzerinde durmuştur. Mills [40] ise Fairview Slopes/Vancouver'da soylulaştırmanın ilk aşamalarında -1960'larda **öğrencileri**, sanatçılar, hippiler ve translarla birlikte “*ortak ve karşıt yaşam tarzını benimseyen*” öncü soylulaştırıcı (pioneer) grupların içinde tanımlamış ve evleri istila ederek pansiyona çevirmelerine dikkat çekmiştir. Chatterton [41] da orta sınıftan gelen, kendine has bir popüler kültür yaratan üniversite öğrencilerinin; bir alanda oluşturdukları yüksek yoğunluğun “*ayrıcılık coğrafyalar*” (*exclusive geographies*) oluşturduğunu ifade etmektedir. Gumprecht [42] ise üniversitelerin ve üniversite kültürünün toplumun karakterini baskın olarak etkilediği kentleri “*üniversite kenti*” olarak tanımlamaktadır.

Günümüzde ise; öğrenci göçleri, önemli bir göç bileşeni olarak kabul edilmekte ve 21.yüzyılın önemli hareketliliklerinden biri olarak tanımlanmaktadır (Holdsworth [43]). Öğrenciler toplumun hareketli bir parçasıdır ve öğrenci alanlarında bireylerin yüksek orandaki geliş-gidişleriyle sürekli bir değişim söz konusudur (Duke-Williams [44]). Bu öğrenci hareketliliklerinin kent üzerindeki etkisini tanımlamak için Darren Smith 2002 yılında “öğrencileştirme” kavramını gündeme getirmiştir. Öğrencileştirme; yükseköğrenim öğrencilerinin mevsimsel iç göçü sebebiyle üniversite şehirlerinin geçirdikleri farklı sosyal, kültürel, ekonomik ve fiziksel dönüşümlere gönderme yapan bir kavram olarak, üniversite öğrencilerinin konaklama ihtiyacını karşılamak amacıyla “küçük ölçekli kurumsal aktörler” (mülk sahipleri, yatırımcılar vb.) tarafından, mevcut yapıların yeniden elden geçirilmesi ya da arz oluşturulması sonucu alanda meydana gelen kentsel değişimleri ifade etmektedir [1].

Macmillan English Dictionary (2003)'de öğrencileştirme, “*kentteki belirli alanlarda yaşayan çok sayıdaki öğrencinin sebep olduğu çevresel ve sosyal değişimler*” olarak tanımlanmıştır [1]. Munro ve Livingston ise [7] öğrencileştirmeyi “*(k)onut stokunun yeniden düzenlenmesiyle; öğrencilerin, önceki sakinleri yerinden ederek ve mahallenin karakterini değiştirerek yoğun bir şekilde mahalleyi işgal etmesi*” olarak tasvir etmiştir.

Süreç içerisinde, çok sayıdaki öğrencinin belirli alanlarda yoğunlaşmasını ve genişleyen öğrenci nüfusunun sebep olduğu kayda değer değişimleri takiben yerli halkın yerinden edilmesi ile “*öğrenci gettosu*” üretilmiş olur (Munro vd. [6], Garmendia vd. [13]). Birbiriyle ilgisiz genç üniversite öğrencilerinin bir konutta birlikte yaşamaları¹ ve bu konut örüntüsünün yaygın hale gelmesi ile alandaki konutların kullanıcı profili değişerek yereldeki nüfus yapısı da buna göre yeniden şekillenir (Sage vd. [45]). Öğrencileştirme; üniversite öğrencilerinin kentin özellikle belirli bir alanında (çoğu zaman kampus yakınlarında) yoğunlaşarak, yoğunlaştıkları alanın gayrimenkul değerlerini arttırma ve toplumsal yapısını değiştirme yoluyla, neden oldukları bir takım olumlu ve olumsuz etkileri tarif etmektedir.

Öğrencileştirme sürecinin baş aktörleri, üniversite eğitimi için, ailesinin bulunduğu ilden başka bir ile yerleşen üniversite öğrencileridir. Smith süreçteki demografik profili “*sınırlı ekonomik sermayeye sahip, iş piyasasına katılmayan, geçici kiralık yerleşim arayan ve öğrencileştirilmiş alanda sınırlı konaklama seçeneğine sahip; yalnız ve çocuksuz genç bireyler (bazı mezunlar da alanda kalmaya devam etmektedir)*” olarak tanımlamakta ve çoğu üniversite öğrencisinin orta sınıf bir geçmişten geldiğini de belirtmektedir (Smith [1]). Hubbard ise [8] öğrencileştirenleri “*yerel hizmetleri tüketen ama topluma dahil olmayan geçici yerleşimciler*” olarak tabir etmektedir. Öğrencileştiriciler, belirli bir süreliğine (genellikle akademik dönem ve eğitim süreleri boyunca) özellikle üniversite yakınlarındaki belirli yerlerde yoğunlaşarak, o alanı öğrencileştirirler.

¹ İngiltere’de bu tip konutlar HMO (House in Multiple Occupation) olarak tanımlanır. HMO, aynı aileden olmayan 3 ve ya daha fazla kişinin bir konutta yaşaması ya da aynı konut için 2 den fazla kişinin ortak kira ödemesi anlamına gelir. Öğrenci evleri de bu kapsamda değerlendirilir. İngiltere’de HMO için özel lisans alınması gerekir. Bu lisansa göre vergi ve diğer düzenlemeler yapılır.

2.1 Öğrencileştirmenin Kente Etkileri

Smith, öğrencileştirme ve soylulaştırma arasındaki paralelliğe de dikkat çekerek¹, süreçte meydana gelen dönüşümleri ekonomik, sosyal, kültürel ve fiziksel olarak 4 başlık altında incelemiştir [1]:

Ekonomik Dönüşümler: Süreçle birlikte tek ailelik konutların (single-family housing) önemi artarken, çok kişinin kullanımına imkan tanıyan daha geniş konutlar da öğrenci talepleri nedeniyle yenilenmeye/yeniden elden geçirilmeye başlar. Öğrencilerin alandaki konutlara olan yüksek talepleri de gayrimenkul değerlerini arttırır. Konut stokundaki bu dönüşümler alanda baskın bir kiracı profili ortaya çıkarırken aynı zamanda alanda yaşayan ev sahiplilik oranını da düşürür.

Sosyal Dönüşümler: Alanda geçici, genellikle genç ve bekar, orta sınıf bir sosyal grup yoğunlaşmaya başlar. Böylece eski sakinler, yeni gelenler yüzünden yerinden edilir ya da yer değiştirir. Bu da alanda yeni gelen sosyal grubun yoğunlaşmasının beraberinde getirdiği yeni bir ayrışma modeline neden olur.

Kültürel Dönüşümler: Ortak bir kültüre, yaşam tarzına ve tüketim alışkanlıklarına sahip olan genç bireyler belli bir alanda yoğunlaşırlar. Belirli ticari ve hizmet tesislerinin bu alanda yer alması da bu yoğunlaşmada belirleyici bir öneme sahiptir.

Fiziksel Dönüşümler: Mevcut konutlar, birden fazla öğrencinin içerisinde yaşamasına imkan verecek şekilde dönüştürülmeye başlandığında, ilk olarak konutun dış fiziksel özellikleri iyileştirilir. Ancak yerel özelliklere bağlı olarak, alanda zamanla fiziksel çevrenin kalitesi bozulmaya başlar.

¹ Smith [1], bu 4 başlığı Warde'nin [46] soylulaştırma tanımlamasından yola çıkarak sınıflandırmıştır. Warde, soylulaştırmanın kaotik yapısına da dikkat çekerek, en azından şu 4 boyutun soylulaştırmayı tanımlamak için gerekli olduğunun altını çizmektedir (Parantez içindekiler eklenmiştir) :

1. (Sosyal) Alanda yaşayanların, daha yüksek sosyal statülü yeni gelenler tarafından yerinden edilmesiyle; yeni bir sosyal yoğunlaşma ve sosyal ayrışma.
2. (Fiziksel) Yapılı çevredeki dönüşüm; yapılarda belirli estetik özelliklerin ve alanda belirli hizmet türlerinin ortaya çıkışı.
3. (Kültürel) Alanda, ortak kültür ve yaşam tarzına ya da ortak tüketim alışkanlıklarına sahip bireylerin toplanması.
4. (Ekonomik) Mülk değerlerinin ekonomik olarak yeniden düzenlenmesi ve özel sahipliğin genişlemesi.

Öğrencileştirmenin bu 4 boyut etrafında şekillenen açıklamaları, Davidson ve Lees'in [34] çağdaş soylulaştırma tanımı için belirlediği 4 kriteri de içerisinde barındırmaktadır (numaralandırma ve parantez içi açıklamalar eklenmiştir):

“(1) sermayenin yeniden yatırımı (bakınız öğrencileştirmenin ekonomik etkileri)

(2) yerelin, yüksek gelir grubunun gelmesiyle sosyal olarak yükselmesi (bakınız öğrencileştirmenin kültürel etkileri)

(3) peyzaj değişikliği (bakınız öğrencileştirmenin fiziksel etkileri)

(4) düşük gelir grubunun doğrudan ve ya dolaylı olarak yerinden edilmesi (bakınız öğrencileştirmenin sosyal etkileri)”

Öğrencileştirme sürecini genel bir kalıpta tanımlayan bu açıklamanın devamında çeşitli çalışmalar süreci olumlu ve olumsuz etkileri bağlamında ele almıştır. Universities UK tarafından “Öğrencileştirme: Fırsatlar, Zorluklar ve Uygulamalar” üzerine bir rehber yayınlanmıştır [47]. Bu rehberde genellikle bir sorun olarak algılanan (İngiltere bağlamında) öğrencileştirme süreci, her iki yönüyle de incelenmiştir (Çizelge 2.1).

Çizelge 2.1 Öğrenci topluluklarının olumlu ve olumsuz etkileri [47] (düzenlenmiş halidir.)

SOSYAL	
OLUMLU ETKİLER	<ul style="list-style-type: none"> - Öğrencilerin sosyal hayatın pek çok alanındaki gönüllülük faaliyetlerinde çalışmaları - Şehir içindeki birçok yerde ciddi nüfus azalmalarını önlemeleri - Öğrenci olmayan sakinlerin de yararlandığı malların, hizmetlerin ve alanın çekiciliğinin artması -Yoğun öğrenci topluluğu sayesinde, tüm toplumun yararlanabileceği ulaşım bağlantılarının gelişmesi
OLUMSUZ ETKİLER	<ul style="list-style-type: none"> - Düşük seviyede anti-sosyal davranışların artması - Düşük güvenlik bilincindeki, savunmasız genç yoğunluğunun ve değerli eşyalarının suç oranlarında artışa neden olması - Bazı yerel hizmetlere olan talebin azalması, hatta kapanması (özellikle eğitim hizmetlerinin) - Mahalle sakinlerinin, izole olma ve dışlanmayı önlemek için taşınma baskısını hissetmeleri, bu nedenle mahalle sakinlerinde oluşan moral bozukluğu - Kiralık evler için artan rekabet - Gece eğlencesi dönüşü, yemek servisi için kurulan baskı ve bunun sonucunda oluşan, yerleşim üzerindeki olumsuz etki - Bazı ticari tesislerin ve hizmetlerin mevsimlik kullanılabilirliği-gelişen bir "tatil ekonomisi"
KÜLTÜREL	
OLUMLU	<ul style="list-style-type: none"> - Süreç eleştirici bir kitle yaratır ve çeşitli kültürel etkinliklere talep yaratır. - Şehrin canlı, dinamik konumu ve gece kulübü, akşam ekonomisi ve ya turizm gibi çekici özellikleriyle itibarını arttırır. - Uluslar arası, kozmopolit bir görünüm yaratır.
OLUMSUZ ETKİLER	<ul style="list-style-type: none"> - Geleneksel bir yerleşmede, artan öğrenci evleri, toplumun yapısının değişimine neden olabilir. - Çocuk yetiştirmek isteyen aileler için alan gitgide kötü imajını kendi kendine güçlendirir. - Geçici olarak bir alana yerleşmek, toplum bütünleşmesi ve uyum sağlama eksikliğiyle birlikte yerel çevreninin kalitesinin korunması için daha az bir bağlılık doğurur. - Dönemsel ve kısa süreli kalmak, kendi denetimini kurmak için caydırıcı ve engelleyicidir, aynı zamanda suça karşı umursamazlık getirir. - Farklı sosyal gruplar tarafından kabul edilebilir davranış ve toplumsal yükümlülükler farklı değerlendirilir. - Yaşam tarzı sürtüşmeleri-öğrencilerin gece hayatı kültürü çocukları ve çalışan insanları rahatsız eder.

Çizelge 2.1 Öğrenci topluluklarının olumlu ve olumsuz etkileri [47] (devamı)

FİZİKSEL	
OLUMLU ETKİLER	<ul style="list-style-type: none"> - Aksi halde boş kalacak, bakımsızlık içinde kalmış ya da genel olarak yerleşime elverişsiz yerlerde, yükselen emlak fiyatları bu gayrimenkullerin iyileştirilmesini teşvik eder. - Eski emlakların çoğu, kullanım ömürlerini uzatmak için ev sahipleri tarafından ciddi yatırımlar alır. - Çok sayıdaki gencin varlığı, sosyal ve ticari olarak kent merkezinin çekici hale gelmesine yardımcı olur. - Mevcut ticari birimler ve eğlence servislerinin dönüşümü, örneğin; yerel mağazaların kafelere, kitapçılara, canlı müzik mekanlarına dönüşmesi.
OLUMSUZ ETKİLER	<ul style="list-style-type: none"> - Alanda yaşamayan konut sahiplerinin, konutlarına yatırım yapmaması nedeniyle, konut stokunun kalitesinde düşme ve bahçeler de dahil dış özelliklerinin bakımsızlaşması. - Artan nüfus yoğunluğuyla hizmetler üzerinde artan baskı (polis, temizlik, toplu taşıma) - Öğrenci konutlarından kaynaklı otopark üzerinde artan baskı ve mevsimsel trafik sıkışıklığı - Daha düşük yoğunluğun kullanımı için tasarlanmış altyapı hizmetleri ve çöp toplama düzenlemelerine düşük katılım yüzünden artan bakımsızlık - Haneler arasındaki gürültü. Özellikle müzik, gece partileri, toplanmalar ve gece geç saatte sokaktaki rahatsız edici gürültü
EKONOMİK	
OLUMLU ETKİLER	<ul style="list-style-type: none"> - Öğrenci konutuna olan yüksek talep ve kira sektörünün neden olduğu yükselen konut fiyatları. - Satın al-kiraya ver ve özel yatırım fırsatlarında büyüme - Öğrenciler, mevsimsel istihdam gerektiren, esnek yarı zamanlı iş gücünü oluşturur. - Öğrenci varlığı, kentsel yenilemeyi teşvik edebilir. - Öğrenciler tarafından yerelde satın alınan mallar, yerel ekonomiye önemli bir katkı sağlar. - Öğrenci varlığı bazı ticari işletmelerin canlılığını sağlar. - Mezun işgücünün mevcudiyeti.
OLUMSUZ ETKİLER	<ul style="list-style-type: none"> - Öğrenci konutu için yüksek talep ve böylece özel sektörün liderliğinde artan konut fiyatları, sonuç olarak toplumun diğer kesimleri için caydırıcı fiyatlar - Belli sokaklarda artan öğrenci yoğunluğu, kullanıcı öğrenci olmayan konutların sahiplerini, öğrencileri hedefleyen ev sahipleriyle daha karlı bir satış yapmaya teşvik eder. - Mevcut ticari doku ve eğlence hizmetleri değişir. Örn. yerel dükkânların paket servislere ve kafelere dönüşümü - Özel olarak kiralanılan konut talebinde dalgalanma - Ticari ve eğlence hizmetlerinde mevsimlik istihdam

Bu rapordan 2 yıl sonra öğrencileştirme sürecini bir sorun olarak tanımlayan National HMO Lobby, “Dengeli Topluluklar ve Öğrencileştirme, Problemler ve Çözümler” başlıklı bir rapor yayınlamıştır [48]. Raporda öğrencileştirme sürecinden kaynaklandığı düşünülen sorunlar 2 temel başlık altında incelenmiştir: Problemlerin Artması ve Toplumun Çöküşü (Çizelge 2.2).

Çizelge 2.2 Öğrencileştirmenin belirtileri [48]

PROBLEMLERİN ARTMASI	TOPLUMUN ÇÖKÜŞÜ
<p>Sosyal Problemler</p> <p>(1) Anti Sosyal Davranışlar: Gürültü kirliliği, vandalizm, açık alanda sarhoşluk gibi yöreye özgü düşük düzeyde anti sosyal davranışlar</p> <p>(2) Suç: Yüksek oranda, özellikle hırsızlık</p> <p>(3) Sigorta: Ev sahipleri; ev, araç sigortası için en yüksek oranda ödeme yapar.</p>	<p>(12) Seyreltme: Öğrencilerin talebi yüksek emlak değerlerine ve düşük konfora neden olur ve böylece alandan göç etmeye teşvik edilir, alana taşınmak neredeyse imkansız hale gelir. Sonuç olarak alanda az sayıda yaşlı (geçmiş anıları muhafaza eden), az sayıda yetişkin (şimdinin aktivistleri) ve az sayıda çocuk (toplumun geleceği) kalır.</p>
<p>Çevresel Problemler</p> <p>(4) Sefalet: Artan kirlilik düzeyi ve yüksek orandaki çöpler</p> <p>(5) İhmalkarlık: Bakımsız ev ve bahçeler</p> <p>(6) Sokaktaki Keşmekeş: Kiralama panoları, yasal olmayan posterler, pencerelerdeki güvenlik demirleri</p>	<p>(13) Bozulma: Ev sahiplerinin ve kullanıcıların çoğunun alanı terk edişyle, gençler ve özellikle yaşlılar izole olurlar (kendi akranlarını kaybederek), ve mahalle sosyal sermayesini ve ya “toplum ruhunu (sosyal ağlar, sosyal normlar ve sosyal yaptırımlar)” kaybeder.</p> <p>(14) Toplumsal Stres: Nüfus dengesizliğinin kendisi stres sebebidir (kamusal baskı, özel izolasyon), azalan memnuniyet yabancılaştırıcıdır (suç korkusu, sefaletten tiksinti, ekonomiden dışlanma) ve böylece yerleşimciler sınırlı ve güçsüzleşmelerinden dolayı umutsuz hissederler.</p>
<p>Ekonomik Problemler</p> <p>(7) Bozulan Ticari Yapı: Özel bir takım seri mağazalara ve ya bir takım dükkanlara doğru yönelim (özellikle artan sayıda pub, gel-al yemek servisleri ya da kiralama birimleri).</p> <p>(8) Dalgalandan Piyasa: Okul zamanı yüksek talep, tatil zamanı düşük talep</p> <p>(9) Geçici İstihdam: Yerel istihdamın giderek mevsimlik ve yarı zamanlı olmaya başlaması</p>	<p>(15) Azalan Hizmetler: Ailelerin azalmasıyla okulların kapanması</p>
<p>Genel Problemler</p> <p>(10) Otopark: Yayalar için olan kaldırımların, acil durum araçlarının, temizlik araçlarının, otobüslerin ve yerleşimcilerin erişimlerinin engellenmesi</p> <p>(11) Yoğunlaşan Hizmetler: Hem temizlik, güvenlik, konut ve planlama gibi kamusal hizmetlerde orantısız talep, hem de dolaylı olarak diğer alanlardan kaynak aktarımı</p>	

Sürecin etkileri, öğrencilerin özellikle belirli bir alanda yoğunlaşmasıyla görünür hale gelmektedir. Başlangıçta, öğrenciler sınırlı bütçeleri ile yerleştikleri konutlar yoluyla mahallenin içerisinde daha parçalı ve sınırlı bir etkiye sahiptir. Ancak öğrencilerin artan konut talepleri belirli alanlarda yoğunlaşma getirirken, öğrencilerin mahalle üzerindeki etkilerini de daha hissedilir hale getirir. Gumprecht, üniversite kentlerinde öğrencilerin yoğunlaştığı en az bir mahalle olduğunu ve buraların sık sık “*öğrenci gettosu*¹” olarak anıldığını belirtmektedir (Gumprecht [42]). Smith [1] oluşan bu öğrenci gettolarının, “*öğrenci habitusunun mekansal dışavurumu*” olarak görülebileceğini ifade eder. Öğrencileştirilmiş bu alanların öğrencilerin ihtiyaçlarına göre yeniden şekillenmesi, daha fazla öğrencinin bu alanda yoğunlaşmasına da zemin hazırlar.

Öğrencileştirenlerin özellikle belirli alanlarda yoğunlaşma eğilimlerini yönlendiren çeşitli faktörler vardır (Çizelge 2.3). Genel olarak en önemli faktör, öğrencilerin ulaşım maliyetini en aza düşürmek için üniversite yakınlarında bir alana yerleşmeyi tercih etmeleridir [1], [2], [7]. Konaklamanın uygun olması da öğrenciler tarafından önemli bir kriter olarak görülmektedir. Öğrenciler, öğrencilerin olmadığı alanlara yerleşme konusunda isteksiz davranırlar ve diğer öğrencilerin varlığı da öğrenciler için yer seçiminde önemli bir faktördür [2]. Çeşitli faktörler sonucu ortaya çıkan öğrencileştirilmiş alanlar, öğrencilerin sebep olduğu çarpıcı dönüşümlere maruz kalır.

Öğrenci yoğunlaşmasının kentler üzerinde çeşitli etkileri gözlemlenmektedir. Bu çalışma kapsamında ağırlıklı olarak öğrencileştirmenin gayrimenkul piyasası üzerindeki etkileri, eski-sakinler ve öğrenciler arasında ortaya çıkan öğrencileştirme merkezli ayrışma-çatışma süreçleri ve eski sakinler üzerinde oluşan yerinden edilme baskısı konuları ele alınacaktır.

¹ ‘Öğrenci gettosu’ öğrencileştirme literatüründe sıklıkla yer almaktadır. Öğrenci gettosu tabirinin; öğrencilerin tek bir alanda yoğunlaşması [1], öğrencilerin yerel ticari birimler üzerindeki baskısı ve yerel sakinlerin öğrencilerle birlikte yaşamak istememesini (Hubbard [4]) ifade edilmek için kullanılmaktadır.

Çizelge 2.3 Öğrencileştirenlerin önem sırasına göre yerleşim seçme kriterleri

Birmingham, İngiltere (Allinson [3])	Ciudad Real, İspanya (Garmendia vd. [13])	Gdansk, Polonya (Grabkowska ve Frankawksi [49])	Bloemfontein, Güney Afrika (Ackermann ve Visser [50])
<ul style="list-style-type: none"> -Kampüse yakınlık -Kent merkezindeki gece hayatına yakınlık -İyi ulaşım bağlantıları -Yerel dükkanlara yakınlık -Yerel hizmetlere/ tesislere yakınlık -Diğer öğrenciler -Güvenlik -Yarı kırsal alanlara yakınlık -Otoyola yakınlık -Sinemaya yakınlık -Merkez kütüphaneye yakınlık 	<ul style="list-style-type: none"> -Kampüse yakınlık -Kira bedeli -Yaşanılan dairenin kalitesi -Kent merkezine yakınlık 	<ul style="list-style-type: none"> -Ücret -Kampüse yakınlık -Dairenin kalitesi -Toplu taşımın erişilebilirliği -Kent merkezine yakınlık -Dairenin düzeni -Rekreasyon alanlarına yakınlık -Güvenlik 	<ul style="list-style-type: none"> -Güvenli bir mahalle olması -Konaklamanın uygun olması -Kampüse yakınlık -Bağımsız bir yaşam tarzı -Burada yaşayan arkadaşlar -Mahallenin sosyo-ekonomik statüsü -Mahalledeki öğrenci hayatı

2.1.1 Öğrencileştirilmiş Alanda Değişen Gayrimenkul Piyasası

Soylulaştırma literatüründe temel iki yaklaşımdan biri olan “üretim eksenli ya da arz yönlü açıklamalar” sürecin gayrimenkul yönüne dikkat çeker. Bu bağlamda Neil Smith [51] “Rant Uçurumu Kuramını” (ya da getirim farkı, rant farkı) ortaya atmıştır.¹ Öğrencileştirme literatüründe de bazı çalışmalar, süreci rant farkı ile ilişkilendirmiştir. Öğrenciler bireysel olarak çok varlıklı olmasa da, 4-5 öğrencinin bir araya geldiğindeki satın alma gücü, konutun mülk sahibi (landlord) için değeri ve potansiyel kullanıcıları

¹ Bu kurama göre; üst gelir grubunun, kent merkezini terk etmesiyle boşalan alanlara düşük gelir grupları yerleşir. Bu süzülme sonucu kent merkezi köhnemeye başlar. Soylulaştırma, bu süzülme ve köhneme sonucunda oluşan ‘değer kaybına karşı piyasanın geliştirdiği bir tepkidir’ (Uzun [52]). Burada mevcut kullanımdaki toprak rantı, potansiyel toprak rantına oranla oldukça düşüktür. Gayrimenkul piyasası bu az değer biçilmiş yerleri keşfeder ve mevcut kullanımdaki toprak rantı ve potansiyel toprak rantı arasındaki farkı ele geçirebilmek için bir takım eylemlere (rehabilitasyon, yeni inşaa ve spekülasyon gibi) girişir (Beuregard [53]).

için değeri arasındaki “klasik rantı farkını” yaratır (Munro ve Livingston [7]). Ayrıca mülk sahiplerinin öğrencileştirilmiş alanda konut alma talepleri, çevredeki mahallelere göre buradaki konut fiyatlarının hızlı artışına neden olur [7]. Pickren ise [10], ABD-Garden Spring örneğinde alanın öğrencileştirilmesinin birincil nedeni olarak rant farkının etkili olduğunu, mevcuttaki kullanımdan daha fazla bir kar beklentisi ile alanın dönüştürüldüğünü ileri sürmektedir. Alandaki uygun fiyatlı konutlar “en yüksek ve en iyi kullanım” [54] ilkesine göre (alandaki mevcut sakinlerle karşılaştırıldığında) daha varlıklı olan öğrencilere yönelik apartman komplekslerine dönüştürülür [10].

Öğrencileştirme sürecinde ev sahipleri ve konut geliştiricilerinin, süreci teşvik eden rolü büyük önem taşısa da öğrencilerin konut talebi süreci tetikler (He [14]). Öğrencileştiricilerin yerleşim için belirli bir alanı –öğrencileştirilmiş alanı- talep etmesi sonucunda, öğrencilerin normal bir ailenin karşılayabileceğinden daha fazla kira verebilmeleri nedeniyle gayrimenkul fiyatları artar ve ev sahipliği oranı düşer (Rugg vd. [2]). Böylece öğrencilerin daha karlı müşteriler olduğunu fark eden ev sahipleri, evlerini öğrencilere kiraya vermeyi tercih ederler ya da girişimciler öğrencileri hedefleyerek, öğrencileştirilmiş alana yatırım yapmaya başlarlar.

Öğrencilerin tek bir alanda yoğunlaşması, öğrenci konutuna yatırım yapmak isteyenler için mülk satın alabilecekleri/üretebilecekleri alanların kolay bir şekilde tespit edilebilmesine imkan tanır ve öğrencileştirilmiş alandaki piyasa bu şekilde devamlılığını sağlar [2]. Bu yüzden kiralık ev piyasası içerisinde, öğrenci konut piyasası bir “niş pazar” olarak görülebilir [2]. Garmendia vd. [13], özellikle bir takım binaların/dairelerin öğrenciler için niş pazar oluşturmasının nedenlerini 3 başlık altında toplamaktadır (numaralandırma eklenmiştir) :

1. Öğrencilerin her konut tipine, büyüklüğüne kolayca adapte olabilmeleri,
2. Binalar eski bile olsa, kampusa yakınlıktan tercih edilmeleri,
3. Herhangi bir müdahalede bulunmadan bir ailenin yerleşmeyi uygun bulmayacağı konutlara öğrencilerin yerleşmekte istekli olması.

Ayrıca Garmendia vd. [13], öğrencileştirme sürecinin İspanya örneğinde diğer coğrafyalardan farklı olarak daha yüksek katlı binalarda ve mahalle içerisindeki kullanımlarda olduğu kadar bina içerisindeki ortak kullanım alanlarında da gerçekleştiğini belirtilerek, İspanya’da yaşanan süreci “dikey öğrencileştirme” olarak ifade etmiştir. Bu çalışmada temel varsayım –PBSA’lar yüksek katlı yapılar olsa da İngiltere’deki durumun daha çok düşük katlı HMO’ların dönüşümü odağında ele alındığına dayanmaktadır. Böylece öğrencileştirmenin farklı coğrafyalarda farklı konut morfolojilerinde gerçekleştiğine dikkat çekilir.

Öğrencileştirilmiş alanda konut stoku ve fiziksel çevrenin kötüleşmesi üzerine de bir takım açıklamalar getirilmiştir. Bu iki şekilde meydana gelir: Alandaki yüksek öğrenci talebinin farkında olan ve bu farkındalık nedeniyle konutuyla ilgilenmeyen ev sahipleri, (öğrenci olmayan) mevcut sakinlerin taleplerini karşılamayarak, alandan taşınmalarına katkıda bulunurlar ve devam eden bakımsızlık koşulları ev sahibi olan sakinleri de konutlarını satıp alandan taşınmaya teşvik eder [1], [7]. Ancak Smith’e göre [1]; *mahalledeki ticari ve kültürel tesislerin önemli ölçüde yeniden ele alınması ve fiziksel kalitesinin yükseltilmesi göz önünde bulundurulduğunda, konut stokunda yaşanan düşüşün etkisi daha kısıtlı kalmaktadır.* Ayrıca sürecin beraberinde getirdiği ticari ve kültürel tesislerdeki artış ve canlılık oldukça yaygınken¹, fiziksel düşüş yöreye özgü olarak yaşanmakta² ve süreç bazı alanlarda fiziksel iyileştirmeye de neden olabilmektedir³. Sürecin hangi koşullarda fiziksel kaliteyi yükselttiği, hangi durumlarda düşürdüğünü anlamlandırabilmek için daha fazla alan çalışmasına ihtiyaç vardır.

Öğrencilerin konut alanlarında giderek daha fazla yoğunlaşması yerel ticari birimleri de büyük oranda etkiler. Çok sayıdaki öğrencinin benzer yaşam tarzları ve tüketim alışkanlıkları sonucu alandaki ticari birimler öğrencilere hitap edecek şekilde dönüşür. Böylece öğrencileştirilmiş alandaki tüm yapılar (konutlar, ticari ve hizmet tesisleri, eğlence amaçlı alanlar vb.), öğrenci odaklı olarak dönüşmeye ya da üretilmeye başlar.

¹ bakınız İngiltere için (Chatterton [8]; Polonya-Gdansk örneği için (Grabkowska ve Frankawski [49]); Çin-Wudaokou örneği için (Gu [55])

² bakınız Leeds ve Brighton örneği için Smith, 2005; Brighton örneği için (Sage [56]); Çin-Haidianlu örneği için (Gu [55])

³ bakınız Çin-Guangzhou örneği için (He [14])

Öğrencileştirilmiş alanlar, daha önce mahallede yer almayan kimi iş ve hizmetlerin, “öğrenci parasını” (*student pound*) hedefleyerek mahallede yer seçmesiyle şekillenir (Chatterton ve Hollands [57]). Bu durum aynı zamanda alana daha fazla öğrencinin gelmesini teşvik eder ve yerel halkın gelirini arttırır [14]. Böylece öğrencileştirilmiş alanlar “öğrenci deneyim ve yaşam tarzının ticarileştirilmesinin” [57] bir sonucu olarak öğrencilere yönelik geliştirilen konaklama, eğlenme, dinlenme alanlarının yoğunlaşma mekanı haline gelir.

2.1.2 Sosyo-Mekansal Ayrışma

Öğrenciler çeşitli sosyal, psikolojik ve kültürel nedenlerle yine kendileri gibi öğrencilerle¹ birlikte öğrencileştirilmiş alanlarda yaşamayı tercih ederler. Öğrencilerin yerleşmek için özellikle diğer öğrencilerin buldukları alanları tercih etmeleri (bakınız [3], [50]), soylulaştırıcıların “kendileri gibi insanlarla” (*people like us*) (Butler [58], [59]) yaşama eğilimlerine benzerdir. Bu eğilim mekanda öğrenci ve diğer sakinlerin sosyo mekansal ayrışmasını desteklerken, bu farklı iki sosyal grup arasındaki çatışmaları besler ve özellikle düşük gelirli sakinlerin yerinden edilmesine neden olabilir (Nakazawa [60]). Sosyal ayrışma temelde yerinden edilmenin çeşitli formlarını beslerken (bakınız 2.1.4 Yerinden Edilme), öğrencilerin tek bir alanda yoğunlaşması bu alanların “öğrenci gettosu” olarak anılmasına neden olur [1].

Öğrencilerin benzer kültürel tercihleri ve kendilerine özgü yaşam tarzlarının mekansal yansıması olan öğrencileştirilmiş alanlar, kültür odaklı şekillenen mekanın özel bir temsili haline gelir [14]. Öğrencilerin, kendilerine has kültürel altyapılarıyla bağlantılı eğlence gereksinimleri, kentin belli alanlarında özgün ayrışma mekanları oluşturur. Öğrenciler “bölünmüş kente” (*divided city*) katkıları olan bir alt topluluk olarak, yoğunlaştıkları alandaki yerel ekonomi için geçim kaynağı haline gelirler (Chatterton [41]). Öğrenci odaklı bar, fast-food dükkanları gibi tesislerin öğrenci alanlarında yoğun olarak bulunması, öğrenciler için alana özellikle çekicilik katar (Munro vd. [6]).

¹ Öğrencilerin de kendi aralarında ayrışmaları mümkün olabilmektedir. Öğrenciler de demografik ve sosyo-kültürel özellikleri, kültürel tercihleri ve yaşam tarzları birbirinden farklılıklar barındıran temelde homojen olmayan bir gruptur (Sage [56]). Ayrıca uluslar arası öğrenciler ve yerli öğrencilerin mekansal ayrışması üzerine de literatürde çeşitli çalışmalar yer almaktadır (bakınız Collins [61] ve Fincher ve Shaw [12]).

Aynı zamanda bu ticari alanlar, öğrencilerin, öğrenci kimliğini geliştirdikleri ve güçlendirdikleri mekânlardır (Chatterton [41]). Öğrencileşmiş alanda öğrenci odaklı dönüşen yerel ticari yapı, diğer sakinlerin alışkanlıkları ve günlük pratiklerini değişime zorlar. Bu durumda öğrenci kimliği pekişirken, aileler marjinal bir konuma itilir.

Öğrenciler yerleştikleri alana “öğrenci hayatı/öğrenci yaşam tarzı” (*student lifestyle*) denen bir yaşam tarzını getirerek, kendilerine özgü bir topluluk bilinci oluştururlar. Öğrenci yaşam tarzı; birlikte eğlenmeyi, alkol almayı ve sabahın geç saatlerine kadar vakit geçirmeyi kapsar ve gürültü, rahatsızlık gibi sorunlar üretir (Allinson [3]). Bu bağlamda öğrenci odaklı tesisler, sadece öğrenci hayatını üretmekle ve devamlılığını sağlamakla kalmaz, bu tesisler aynı zamanda öğrenci-öğrenci olmayanlar arasındaki çatışma ve bölünmeye de katkıda bulunurlar [41].

İngiltere bağlamında, tek bir alanda yoğunlaşan öğrenci topluluğunun, dengeli ve sürdürülebilir topluluk hedefini tehlikeye attığı (özellikle National HMO Lobby¹ tarafından) düşünülmektedir [48]. Öğrencileştirme süreci farklı yaşam tarzlarına sahip, yaşamlarının farklı bir aşamasında olan ve farklı ekonomik düzeylerdeki grupları birbirinden ayırıştırarak, olası etkileşim kurma fırsatlarını azaltır (Smith [5]). Bu bağlamda öğrencileştirme dengesi bozulmuş bir topluluk ve mekansal ayrışma ile özdeşleştirilmektedir [13]. Ayrıca süreç, yerel sakinlerin yerinden edilmesi ve öğrencilerin sayısal artışı yoluyla alanın “*tek kültürlüleşmesine-mono kültür*” [3] ya da “*homojenleşmesine*” (Hubbard [4]) neden olabilmektedir.

Öğrencilerin bir mahallede yüksek oranda yoğunlaşmasını ve devam eden öğrenci taleplerini önlemek, kent dokusuna verilen zararın önüne geçmek ve öğrenciler ile sakinler arasındaki çatışmaları engellemek gibi amaçlarla 2000'lerin ortasında kurulan “Purpose Built Student Accommodation (PBSA)” ise yine toplumsal ayrışma yaratması üzerinden eleştirilmektedir (Smith ve Hubbard [9]). Sadece öğrenci yerleşimcilerden oluşan bu yapılar “kapalı topluluk” (gated community) özelliği göstererek, öğrenci ve uzun süreli sakinler arasındaki ayrışmayı derinleştirir [5].

¹ İngiltere’de geniş öğrenci nüfusunun sebep olduğu kentsel değişimlere karşı mücadele etmek üzere bir araya gelen birçok yerel grup ve sosyal hareketlerin etkili olanlarından National HMO Lobby, 2001 yılında kurulmuş, 30 kentte 50’nin üzerinde bir yapılanmaya sahip ve kendisine ‘*toplumun içinde yer alan çoklu kullanıcı konutların konsantrasyonunun etkisini iyileştirmeyi*’ misyon edinmiş bir kurumdur [48].

2.1.3 Mahalle İçi İlişkiler

Öğrencileştirme sürecinin mahalle sakinleri üzerindeki olumsuz etkilerinin en temel nedeni üniversite öğrencilerinin mahalledeki sayısal oranının yüksekliği sonucunda kendi yaşam tarzlarını dayatmalarıdır. Özellikle çok sayıda öğrencinin bir araya gelmesi sorunları beraberinde getirir. Mahallede yaşayan ve düzenli işe gidiş-dönüş saatlerine sahip mahalle sakinleri ile üniversite öğrencilerinin yaşam tarzları arasındaki zıtlıklar bir takım çatışmalara neden olur [6]. Kentlerin kendi iç dinamiklerine göre bu çatışmalar değişiklik gösterebilirken, sürecin beraberinde getirdiği bir takım sorunlar oldukça yaygındır:

Genel olarak öğrenciler diğer yerleşimcilere göre kenti, gündüz olduğu kadar gece de kullanırlar. Öğrencilerin gece hayatları, düzenledikleri ev partileri, aşırı alkol tüketmeleri ve bu durumların sokaklara taşması nedeniyle oluşan **gürültü**, öğrenci ve öğrenci olmayan sakinler arasındaki en temel çatışma noktasıdır [3], [7], [14], [28], [45], [62], [63]. Özellikle gece vakti yaşanan gürültülere eşlik eden, **vandalizm ve anti sosyal davranışlar** da bir diğer sorun alanıdır [4], [6], [56], [60], [64]. Öğrencilerin, **konuta-konut çevresine ve çöp-atık sistemine karşı ilgisiz olmaları** öğrencileştirilmiş alanı bakımsız bir hale getirebilmektedir. Öğrenciler, geçici yerleşimciler olarak kiraladıkları konutlara yatırım yapma konusunda da çekimser kalırlar. Öğrenci olmayan sakinler, öğrencilerin bu ilgisiz halleri yüzünden düşen yaşam kalitelerinden şikayetçidir [3], [4], [7], [63].

Diğer sorun alanları; öğrencilerin dikkatsizliğinden kaynaklı mahallede yaşanan **suç/hırsızlık** olayları [3], [7], öğrencilerin tatil zamanları mahalleden gitmeleriyle özellikle ticari alanların boşalması ve mahallenin **“hayalet kente” (ghost town) dönüşmesi** [1], [3], [45], [50] olarak sıralanabilir.

Bu gibi durumlar yüzünden öğrenciler ve sakinler –özellikle çocuklu sakinler ve yaşlılar- arasında anlaşmazlıklar yaşanır ve böylece öğrencilere karşı olumsuz bir bakış açısı edinilir. Mahalle sakinlerine göre öğrenciler; gürültülü, sarhoş, konutlara karşı tahripkar, çok fazla parti düzenleyen, düzensiz-tertipsiz, etrafa zarar veren ve disiplin eksikliği olan bireylerdir [7], [64]. Öğrencilere yönelik bu algılara sahip yerel sakinler, öğrencilere karşıt bir duruş sergilemeye başlar ve bu durum aradaki ayrışmanın

artmasına neden olur. Eğer mahalle sakinlerinin bu konulardaki (gürültü, vandalizm, sarhoşluk vb.) şikâyetleri çözülmezse, mahallenin kötü namı yaygınlaşır ve dışarıdaki aileler mahalleye taşınma konusunda çekimser kalırken, mevcut mahalleli de alanı terk etmeye başlar.

Öğrencilerin yerel sakinlere bakış açısı ise özetle: öğrencileri sevmeyen/öğrencilerden nefret eden/öğrencileri tanımak istemeyen, politik olarak muhafazakâr, dindar, değişimi sevmeyen, geri kafalı, eğitimsiz, bağınaz bireylerdir (Powell [64]). Öğrencilerin de ailelere karşı geliştirdikleri bu olumsuz düşünceler, öğrenci ve yerel sakinler arasında uzlaşma sağlanmasını daha da zorlaştırmaktadır.

Öğrenciler ve diğer sakinlerin toplumsal bütünlüğü sağlayacak ilişkiler kuramamasında öğrencilerin alanda kalma süreleri de belirleyici bir etkidir. Öğrenciler genellikle akademik hayatları bittiğinde mahalleden ayrılan “geçici yerleşimcilerdir” [4] ve öğrencileşmiş alanda öğrencilerin yüksek devir döngüsü gerçekleşir [6], [44]. Öğrencilerin bu geçiciliği, hem ailelerle hem de mahalleyle kalıcı ilişkiler kurulmasının önüne geçer. Buna bağlı olarak öğrencilerin kendi aralarında ilişkilerinin kuvvetlenmesiyle “topluluk içinde bir topluluk” (Kenyon [65]) olarak hareket etmeleri mevcut sakinlerle etkileşimlerini sınırlar [44]. Böylece öğrencileştirilmiş alanda öğrenci ve diğer sakinlerin hem yerleşim yerlerindeki, hem de boş zamanlarında vakit geçirdikleri alanlardaki mekansal ayrışma görünür hale gelir.

İngiltere bağlamında öğrencileştirme, öğrenci ve yerli sakinler arasındaki bu çatışmalarla özdeşleştirilerek ele alınır. He'nin [14] Xiadu ve Nanting (Çin) üzerinde, öğrenci olmayan sakinlerle gerçekleştirdiği görüşmelerde bunun tersi bulgular elde edilmiştir. Yerli sakinler, göçmenlerle yaşamaktansa öğrencileri tercih ederler ve öğrencileri “medeni, eğitilmiş, terbiyeli” olarak nitelendirirler ve kiralarını zamanında ödemeleri de öğrencileri tercih edilen grup haline getirir [14]. Öğrencileştirilmiş alandaki yapı çevre öğrencilerin talepleri sayesinde iyileştirilir, nüfus kaybeden alan genç nüfus akımına uğrar, yoğunluk artar, alan canlılık kazanır ve olumlu olarak görülen kültürel bir dönüşüm gerçekleşir [14].

2.1.4 Yerinden Edilme

Yerinden edilme, soylulaştırma literatüründe üstünde en sık durulan olgudur ve soylulaştırmanın temel eleştiri noktasını oluşturmaktadır (bakınız Atkinson [66]). Soylulaştırmanın ilk tanımında da, işçi sınıfının, yeni gelen orta sınıflar tarafından yerinden edilmesiyle değişen sosyal yapıya vurgu vardır (Glass [67]). G. ve E. Grier'a göre [68]; yerinden edilme, mevcut sakinlerin konutlarını ve ya konut yakın çevresini etkileyen durumlar karşısında, sakinlerin alanda kalmaya devam etmesini de güçleştirerek, kendi istekleri dışında ve karşı çıkma güçlerinin ötesine geçerek alandan taşınmak zorunda bırakılmalarıdır. Temelde yerinden edilme; profesyonellerin alana gelmesiyle, daha önce alanda yaşamakta olan mavi yakalıların taşınmak zorunda bırakılması sürecini ifade eder. Marcuse ise [69] 4 tür yerinden edilmeden bahsetmektedir (numaralandırma eklenmiştir):

- 1.Doğrudan son oturanın yerinden edilmesi (*Direct last-resident displacement*)
- 2.Doğrudan zincir yerinden edilme (*Direct chain displacement*)
- 3.Dışlayıcı yerinden edilme (*Exclusionary displacement*)
- 4.Yerinden edilme baskısı (*Displacement pressure*)

Marcuse'un ele aldığı dışlayıcı yerinden edilme ve yerinden edilme baskısı "dolaylı yerinden edilme" olarak görülür. "Dolaylı yerinden edilme" (Davidson ve Lees [34], Marcuse [69], Davidson [70]) kavramı sadece alandaki mevcut sakinlerin değil, hem yakın çevredekilerin hem de potansiyel sakinlerin de yerinden edilebileceğine dikkat çeker.

Bir konut soylulaştırıldığında gayrimenkul değeri artar ve bunun bedelini karşılayabilecek bir sınıfa hitap eder hale gelir. Bu durumda değeri artan konut artık alt sınıfın seçenekleri dahilinde yer alamaz. Böylece alt sınıfa uygun birimlerin sayısında bir azalma meydana gelir ve soylulaştırılmış alanda alt sınıfta olanlara uygulanan "dışlayıcı yerinden edilme" sonucu, alt sınıflar bu alanlarda kendilerine yer bulamazlar.

Bir hane soylulaştırılmış bir alanda kalmaya devam ettiğinde, zamanla çevresinde görmeye alışık olduğu örüntünün değiştiğini fark eder. Komşuları ve komşuluk ilişkileri, etrafındaki ticari birimler ve gündelik rutinlerdeki değişimlerle alana yabancılaşmaya

başladığında, üzerinde “yerinden edilme baskısını” yoğun olarak hissetmeye başlayacaktır.

Öğrencileştirme sürecinde de yerinden edilme tartışmaları gündemdedir: Öğrencileştirme sürecinde, öğrencilerin yoğun talepleri doğrultusunda değişen konut stoku (artan gayrimenkul değerleri ve değişen konut tipolojileri), önceki sakinlerin yerinden edilmesine ya da yeni gelebilecek ailelerin kendilerine uygun konut bulamamalarına neden olur. Öğrencileştirilmiş alanda değişen gayrimenkul yapısı, “dışlayıcı yerinden edilmeyi” [69] beraberinde getirir.

Öğrenci varlığı sadece konut stokunu etkilemekle kalmaz, öğrenciler aynı zamanda alana “öğrenci yaşam tarzını ve öğrenci kimliğini” de getirirler [1], [41]. Böylece gündelik rutini olan bir mahalle, daha canlı bir alana dönüşür. Kimi sakinler de bozulan gündelik rutinlerinden, öğrencilerin davranış biçimleri ve yaşam tarzlarından, değişen mahalle hayatı ve kaybolan topluluk hissinden şikayetçi olur. Böylece mevcut sakinler üzerinde “yerinden edilme baskısı” [69] oluşur.

Öğrencileştirmenin ilk dalgasının ardından *öğrenci mahallesi* imajı gündən güne güçlenir: yerel topluluk içinde genişleyen öğrencilerin birbirleri arasındaki ilişkiler sağlamlaşırken, diğer sakinler komşularının yerinden edilmesi/yer değiştirmesi ve mahallenin ticari ve kültürel donatılarının öğrencilerin ihtiyaçlarına göre yeniden şekillenmesi sonucu mahalleye olan aidiyetlerini zamanla kaybeder. Bu bağlamda mahallede yaşayan yerel sakinler fiziksel olarak doğrudan yerinden edilmese bile “sosyo-kültürel olarak yerinden edilmiş” [34] olurlar.

2.2 Öğrencileştiriciler = Acemi Soylulaştırıcılar?

Soylulaştırma tartışmalarında soylulaştırıcı profili tanımlanırken, soylulaştırıcıların özellikle iyi eğitilmiş olduklarının altı çizilmektedir (Davidson ve Lees [34], Ley [38], Uzun [52], Marcuse [69], [71], Zukin [72], Griffith [73], Butler ve Robson [74], İslam [75]). Örneğin Marcuse [69] New York'ta soylulaştırmaya ilişkin yaptığı analizde, mahalledeki eğitim düzeyinde gerçekleşen değişimlerin soylulaştırmanın en güvenilir tek göstergesi olduğunu belirtmektedir. Butler ve Robson ise [74] eğitim düzeyinin, sosyal-kültürel ve ekonomik sermaye arasındaki ilişkiyi anlamlandırmanın en önemli yolu olduğunu

belirtirken, soylulaştırcıların kültürel sermayesini anlamının bir aracı olarak eğitim düzeylerinden faydalanır. Davidson ve Lees ise [34] Londra'daki "yeni inşa yoluyla soylulaştırma" projelerindeki soylulaştırcıların, mahalledeki mevcut sakinlerle karşılaştırıldığında daha genç ve daha eğitimli olduklarına dikkat çeker.

Smith ve Holt [28], soylulaştırcıların yer seçim kararlarında üniversite eğitimlerindeki sosyo-kültürel ortamın ve sosyalleşme pratiklerinin önemine dikkat çekerek, üniversite öğrencilerini "*acemi soylulaştırıcı*" (*apprentice gentrifier*) olarak ele alır. Bu bağlamda öğrencileştirilmiş alanlar, ileride oluşabilecek soylulaşmış alanlar için bir "*deneme zemini*" olarak okunabilir [1]. Öğrenciler daha çok, ekonomik seviyesi kültürel sermayesine oranla daha kısıtlı olan ve sanatçı-yaratıcı meslek dallarına mensup öncü soylulaştırcılara benzetilmektedir [1], [14]. Ancak öğrencilerin, önceden coğrafi, finansal ve kurumsal olarak belirlenmiş ve hazır üretilmiş alanları tüketmeleri de soylulaştırmanın sonraki dalgalarıyla bir takım benzerlikler taşımaktadır [1], [60]. Ayrıca üniversite öğrencilerinin hem konut, hem de ticari yapıdaki canlılığa olan etkileri, "*neoliberalizmin kentsel yaşamı şekillendirmesinin ve disipline etmesinin yeni ve karmaşık*" yöntemlerinden birisi olarak görülebilir [8]. Bu bağlamda öğrenciler ve mezunlar; "*kendine özgü yaşam tarzının yeni bir formu ve çağdaş kentsel marka üretme makinesinin önemli bir parçası*" haline gelmiştir [8]. Böylece artık "*öğrenciliğin kendisi etkin bir şekilde soylulaştırılmıştır*" [76].

Öğrencilerin talepleri, neoliberal politikalar, yeni kentsel stratejiler gibi faktörlerle beraber öğrenci konaklamasında da zamanla bir takım dönüşümler yaşanmıştır. İngiltere bağlamında 2000'lerin ortalarında kurulan PBSA'larla ikinci dalga öğrencileştirme sürecine geçilmiştir [5], [14]. PBSA, kent merkezinde varlıklı insanları hedefleyen yeni inşa, yüksek katlı projeleri taklit ederek, modern bir mimari tasarım, spor salonlarının, yüzme havuzlarının, özel otopark alanlarının, kafe ve barların varlığını, son teknoloji, yüksek düzey koruma, 7/24 güvenlik ve kapıcı hizmetlerini sunmaktadır [9]. PBSA'ların kenti canlandırmasıyla karşılaştırıldığında neden oldukları coğrafi ayrışma ve yerinden etme daha belirgindir [76]. Bu bağlamda Davidson ve Lees'in [34] tanımladıkları *yeni inşa yoluyla soylulaştırma* kriterlerini sağlamaktadır [76]. Bunların en çarpıcı örneklerinden biri olarak:

"İngiltere'nin en büyük öğrenci şehirlerinden biri olan Leeds'in silüetine, 2 yeni yüksek katlı öğrenci kulesi eklendi. Bunlardan biri olan Sky Plaza; dünyanın en yüksek öğrenci konaklamasını sunduğunu iddia etmektedir. Öğrencilerin Burj Dubai'si olan bu yapı Leeds şehir merkezinde yer almaktadır. Aynı zamanda 37 kattan oluşmakta ve toplamda 557 yatak kapasitesine sahiptir... Diğeri Broadcasting Tower ise 23 katlı ve 240 yatak kapasitelidir... " [8].

Bu bağlamda PBSA, hem soylulaştırma hem de öğrencileştirme süreçlerinin ortak özellikleri olan *"dışlayıcı ve daha ayrıışmış bir topluluk meydana getirmenin"* [5] mekansal sembolü olarak okunabilmektedir.

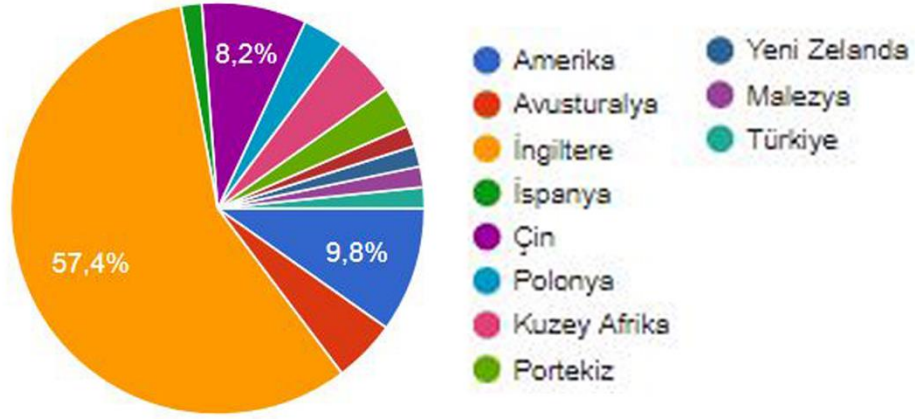

Önceki bölümlerde öğrencileştirme sürecine ilişkin tartışmalara yer verilmiştir. Bu bölümde ise bu tartışmaların Konya örneğinde hangi bakış açısı ve yöntemlerle ele alınacağını anlatılacaktır. İlk olarak literatürde yer alan çalışmalar sistematik olarak incelenmiş ve bu çalışmalarda kullanılan yöntemler saptanmıştır. Tezin amacına uygun olarak kullanılacak yöntem, literatürde kullanılan yöntemler ve kullanılma amaçları göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Bu bağlamda tezin ana omurgasını alanda yapılan derinlemesine görüşmeler oluşturmaktadır. Aynı zamanda mahalleye ve üniversiteye ilişkin istatistiki veriler, mekansal analizler, fotoğraflar ve internet araştırması da tezin yöntemi içerisinde yer almaktadır.

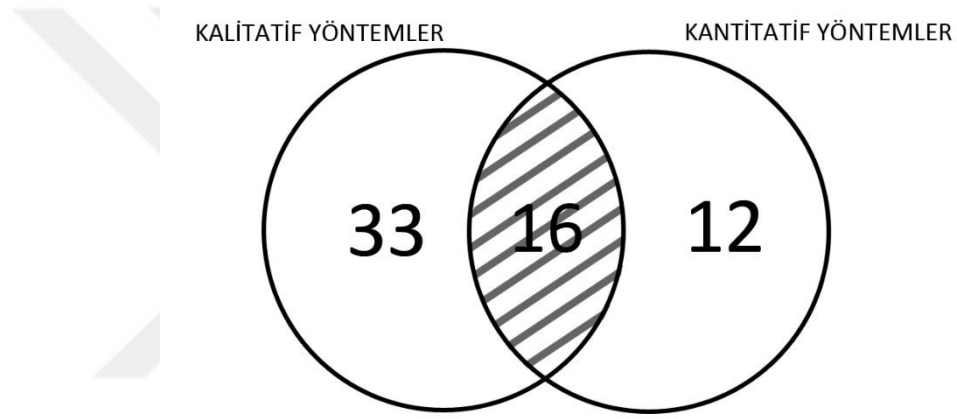
3.1 Öğrencileştirme Literatüründe Kullanılan Yöntemler

Tez kapsamında öğrencileştirme üzerine yapılan çalışmalar sistematik olarak taranmış ve 2005-2017 arasında 61 çalışma hem yöntem hem içerik olarak incelenmiştir.¹ Bu incelemede ana konusu “öğrencileştirme” (studentification) olan çalışmalar seçilmiş; incelemeye, öğrencileştirme sürecini sadece soylulaştırma türlerinden biri olarak örnek veren çalışmalar dahil edilmemiştir. 61 çalışmanın 35’i İngiltere kapsamında ele alınmış (Şekil 3.1) ve özellikle bu çalışmaların bulguları, diğer çalışmalar için de yol gösterici olmuştur. 61 çalışmanın 33’ü sadece kalitatif yöntemlerle, 12’si kantitatif yöntemlerle ve 16’sı da hem kalitatif hem de kantitatif yöntemlerle ele alınmıştır (Şekil 3.2).

¹ Studentification ile ilgili en sık karşılaşılan yayınlar: Environment and Planning A (11 makale) ve Urban Studies (9 makale).

Şekil 3.1 Ele alınan çalışmaların ülkelere göre dağılımı

Şekil 3.2 Ele alınan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı

Kantitatif Yöntemler: Öğrencileştirme üzerine olan çalışmalarda, nicel analizler ve periyodik çalışmalar yapılmasına imkan tanıyan, çeşitli kurumların belirli konular için derlemiş olduğu istatistiki veriler yoğun olarak kullanılmaktadır. Ele alınan çalışmalardan 17'sinde bu **istatistiki veriler** kullanılarak çeşitli analizler yapılmıştır. Bu veriler genellikle öğrencilerin yoğunlaştıkları alanların tespiti için kullanılmıştır. Özellikle İngiltere kapsamında, yerleşim yerlerine bağlı olarak üniversite öğrencileri ve yerel halkın ayrı ayrı tanımlandığı veriler üzerinden (genellikle 2001 Nüfus Sayımı) çeşitli kentlerde ve bazı yerleşim bölgelerinde mahalle (ward) bazında, öğrencilerin diğer yerleşimcilerden ayrışması analiz edilmiş ve haritalar üzerinde görselleştirilmiştir (bakınız [3], [4], [9], [28], [44]).

Munro vd. [6]¹ nüfus verilerini kullanarak; öğrencilerin “öğrenci yerleşmelerinde” (student enclaves) yoğunlaşma eğilimini, öğrencilerin kentin içindeki dezavantajlı bölgelerde dikkat çekecek ölçüde bulunup bulunmadığını ve öğrenci mahallelerindeki öğrencilerin, mahalledeki bütünleşmeye (social cohesion) engel olup olmadığını korelasyon analizi kapsamında incelemiş ve öğrenci-öğrenci olmayan sakinlerin arasındaki yerleşimsel ayrışmayı hesaplamak için de Dissimilarity D indeksini kullanmıştır. Sage vd. [45] ise, öğrencilerin belirli alanlarda yoğunlaşmasını 3 yıllık bir dönem içerisindeki değişimlere odaklanarak ikincil veriler üzerinden boylamsal² (longitudinal analyses) olarak incelemiştir.

Öğrencileştirme üzerine olan çalışmaların 16’sında ise **anket** yöntemi tercih edilmiştir. Anket çalışmalarında genellikle öğrencilerin konaklamasına ve mahallelerin geçirdiği dönüşüme ilişkin veriler sorgulanmaktadır:

Garmendia vd. [13], Ciudad Real (İspanya) örneği üzerinden; öğrencilerin yerleşim yeri seçimlerinde etkili olan faktörleri ve yaşadıkları yer hakkındaki bilgileri; Grabkowska ve Frankowski [49] Gdansk (Polonya) örneği üzerinden öğrencilerin yerleşim yerleri, yerleşim tercihlerinde etkili olan faktörleri, tercih ettikleri konut tipleri ve mahalle sakinleriyle yaşanan sorunları; Ackermann ve Visser [50] ise Bloemfontein (Güney Afrika) örneği üzerinden öğrenci konutlarının dağılımını, öğrencilerin yer seçim tercihlerini ve öğrencileştirmenin mahallelerde neden olduğu ekonomik, sosyo-kültürel ve fiziksel etkileri sorgulamıştır. Mahallelerin geçirdiği dönüşümün anket yöntemiyle araştırıldığı çalışmalar da mevcuttur [45], [63], [77]. Yılmaz ise [15] Isparta örneği üzerinden üçlü likert tipi ölçeğe göre gerçekleştirdiği anket çalışmasında, tüm kent kapsamında kent sakinlerinin ve öğrencilerin birbirlerine ve üniversiteye karşı algılarını incelemiştir.

¹ Bu çalışma öğrencileştirme sürecine ilişkin ilk istatistiksel analizleri sunması açısından önem taşımaktadır.

² Sage vd. [45] çalışmalarında kullandıkları boylamsal araştırma yönteminde Lance Freeman’ın [78] New York’taki soylulaştırma üzerine olan ‘There goes the ‘hood: views of gentrification from the ground up’ kitabından ilham almışlardır.

Öğrencileştirme literatüründe anket yönteminin kullanıldığı çalışmalarda veriler genellikle yüzdelik oranlarla ifade edilirken, ileri istatistiki analizlere (regresyon analizi, uyum analizi vb) rastlanmamaktadır.

Kalitatif Yöntemler: Mevcut literatürde öğrencileştirme ağırlıklı olarak (33 çalışmada sadece kalitatif yöntemler) kalitatif yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Kalitatif yöntemler arasında en sık başvurulan yöntem derinlemesine görüşmelerdir (27 çalışma). Bu çalışmalarda ağırlıklı olarak mahalle sakinlerinin öğrencilere ilişkin görüşleri, mahallede öğrenci ve diğer sakinler arasındaki ilişkiler ve mahallenin dönüşümü sorgulanmaktadır.

Munro ve Livingston [7] İngiltere bağlamında 5 kent üzerinde (Belfast, Cardiff, Glasgow, Nottingham ve Sunderland) süreçle ilgili farklı aktörlerden oluşan 100'den fazla yarı yapılandırılmış görüşme ışığında öğrencilerin kent üzerindeki etkilerini ve öğrenciler ile mahalle sakinleri arasında yaşanan çatışmaları incelemiştir. Powell [64] Mountainside'da (ABD) özellikle çeşitli aktörlerden oluşan (öğrenci, yerel sakin vs.) 44 kişiyle gerçekleştirdiği görüşmelerde, yerli sakinlerin öğrencilere, öğrencilerin yerli sakinlere karşı algıları tablolaştırılmış¹ ve buna göre mahallede sorunların kaynakları da görünür hale gelmiştir. He'nin [14] Xiadu ve Nanting (Çin) örneğinde çeşitli aktörler (öğrenciler, yerel sakinler, emlakçılar, üniversitede çalışanlar ve kamu personelleri) ile görüşmeler yapmış ve sürecin fiziksel, ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini araştırmıştır.

Öğrencileştirme sürecinde öğrencilerin yerleştikleri alana olan etkileri; 9 çalışmada **odak grup görüşmeleri** içerisinde yerel sakinler, öğrenciler ve kurumsal aktörlerden oluşan gruplarda ele alınmıştır. Sage vd.'nin [45] Bevendean (İngiltere) üzerine olan çalışmalarında, derinlemesine görüşmelerin de desteklediği, iki odak grup toplantısı yürütülmüştür. Öğrencilerin alandaki olumlu ve olumsuz etkileri tartışılmıştır.

8 çalışmada **medya taraması** verilerine yer verilmiştir. Bu yöntemin kullanıldığı çalışmaların biri dışında tamamı İngiltere bağlamında ele alınan çalışmalardır. Bu

¹ Oluşturulan tabloda, yerli sakinlerin-yerli sakinlere, yerli sakinlerin-öğrencilere ve öğrencilerin-öğrencilere, öğrencilerin-yerli sakinlere karşı edindikleri algılar listelenmiştir.

çalışmalarda taranan gazetelerde genellikle, öğrencilerin yerleştikleri alana olumsuz etkileri vurgulanırken yerel sakinlerin öğrencilere karşıt görüşlerine dikkat çekilmektedir.

7 çalışmada **go-along**¹ görüşme tekniğine başvurulmuştur. Bu çalışmaların 6'sı Holton (ikisi Holton ve Riley [79], [80]) tarafından ele alınan çalışmalardır. Bu çalışmaların tamamında öğrencilerin deneyimleri ve mekan kullanımları araştırılmıştır. Holton ve Riley tarafından [79], Portsmouth'da (İngiltere) 31 üniversite öğrencisiyle yapılan görüşmeler, öğrencilerin üniversite dönemi boyunca geliştirdikleri "*mekan duygusu/yer hissi*" (sense of place) araştırılmak üzere tasarlanmıştır. Calvo [81] Lizbon'da (Portekiz) öğrencileştirme sürecinde Erasmus öğrencilerinin etkilerini incelediği çalışmasında bu yöntemi kullanarak öğrencilerin kentte sıklıkla kullandığı alanları tespit etmiştir.

3.2 Araştırma Yöntemi

Bu tezin yöntemi, bir olgu ya da olay karşısında derinlemesine bilgi ve bakış açısını önemseyen, toplumsal yaşamın insanların deneyim ve algılayışlarına göre olduğu kabulüne dayanan yorumlayıcı paradigma kapsamında, kalitataif yöntemler içerisinde yer alan saha araştirmasına dayalı olarak tasarlanmıştır (Neuman [82]). Bu tezde yorumlayıcı paradigmanın "*birbiriyle bağlantılı yasalar ve önermelerden oluşan bir labirent yerine bir hikaye anlatma*" özelliği tezin anlatım sürecine yansıtılmış ve böylece kolaylıkla okunabilme ve betimleme konusunda zengin bir metin elde edilmeye çalışılmıştır [82].

Kalitatif araştırmalarda amaç sayısal veriler elde etmekten ziyade "*betimleyici ve gerçekçi bir resim*" sunmak olduğundan, genellikle doğruluğu sınıanan bir hipoteze bağlı değildir (Yıldırım ve şimşek [83]). Kalitatif araştırmada derinlemesine bilgi edinmek ve farklılıkları da ortaya çıkarmak amaçlandığı için belirli bir takım kişilerin deneyim ve görüşleri büyük önem taşır. Bu deneyim ve görüşlerin sayılarla anlamlı olarak ifade edilmesi de mümkün değildir (Berg ve Lune [84]). Bu durumda kalitatif çalışmalar

¹ Bahsedilen çalışmalarda bu yöntem '*yer bazlı yürüyerek görüşme*' (place-based walking interview) olarak geçmekte ve etnografik bir yöntem olarak tanımlanmaktadır.

devreye girerek bir takım toplumsal olayların derinlemesine incelemesine imkan tanımaktadır.

Bu tezde, hem kalitatif yöntemlerde (bakınız [83], hem de öğrencileştirme literatüründe en sık kullanılan yöntem olan “görüşme” tekniğine başvurulmuştur. 2016 Aralık ayı içerisinde 49’u erkek, 31’i kadın bireylerden oluşan toplam 80 kişiyle (Çizelge 3.1) yarı yapılandırılmış görüşmeler (bunlardan 24’ü daha derinlemesine görüşmeler şeklinde gerçekleşirken, 56’sı kısa görüşmeler şeklinde olmuştur) gerçekleştirilmiştir¹. Bosna Hersek Mahallesi’nin öğrencileştirme süreciyle beraber yaşadığı dönüşümlerin ve özellikle değişen sosyal yapının incelendiği bu tezde farklı aktörlerin bakış açılarının, çalışmaya derinlik ve gerçekçilik kazandıracağı düşünülmüştür. Bu bağlamda mahalledeki yerli sakinler, öğrenci sakinler, emlakçılar ve Selçuk Üniversitesi öğretim üyeleri ile görüşülmüştür.²

Çizelge 3.1 Görüşülenlerin listesi

32 Yerel Sakin	34 Üniversite Öğrencisi	8 Öğretim Üyesi	6 Emlakçı
- En az 5 yıldır mahallede kalan 30 sakın - 5 yıldan daha az süredir mahallede kalan ancak öncesinde mahalleyi etkin şekilde kullanan 2 sakın	-Öğrenci evinde kalan 16 öğrenci -Stüdyo dairede kalan 3 öğrenci -Özel yurttan kalan 8 öğrenci -Devlet yurdunda kalan 3 öğrenci -Ailesiyle kalan 4 öğrenci	En az 10 yıldır Selçuk Üniversitesi/Şehir ve Bölge Planlama Bölümü ile Sosyoloji Bölümü’nde çalışan 8 akademisyen	Mahallede faaliyet gösteren 6 emlakçı

¹ Yapılan görüşmelerin derinlemesine ve kısa görüşmeler olarak ayrılmasının 3 nedeni vardır. Bazı görüşülenler derin gözlem ve yorumlara sahip olup, görüşlerini uzun uzun ve mahallede yaşadıkları anılarıyla ilişkilendirerek anlatmayı tercih etmişlerdir. Böylece görüşme süreleri diğerlerine göre ciddi farklılık sunmaktadır. Ancak kimi görüşülenler zengin veri sunsalar bile, düşüncelerini daha net ve kısa bir zaman dilimi içerisinde ifade etmişlerdir. Bir takım görüşülenler de bazı konulara ilişkin sınırlı görüş ve gözleme sahip olduğu için bu görüşmeler de daha kısa sürebilmiştir. Görüşmelerden elde edilecek veriler geçen süreyle değil elde edilen verimle ilgili olsa bile bu süre farklılığını belirtmeyi tercih ettik.

² Bilgi edinmek, çeşitli verileri teyit etmek ve belge talep etmek adına belediye çalışanları ile de görüşülmüş ancak bu görüşmeler, teze sayısal olarak dahil edilmemiştir.

Mahalledeki yerli sakinler, mahallenin geçirdiği dönüşümleri daha uzun süreli gözlemlene imkanına sahip oldukları ve değişen sosyal yapıdan en fazla etkilenen grup oldukları için görüşleri büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda 8 yerli sakin ile derinlemesine görüşme (DG), 24 yerli sakin ile de kısa görüşme (KG) gerçekleştirilmiştir. Görüşülen sakinlerin mahallede en az 5 yıldır yaşıyor olmalarına dikkat edilmiş ancak mahalleyi önceki yıllarda etkin bir şekilde kullanmasına rağmen 3 yıldır mahallede yaşayan 2 sakin de görüşmeye dahil edilmiştir.

Bu süreci başlatan aktörler olarak öğrencilerin görüşleri özellikle kritiktir. Öğrencilerin konaklama seçeneklerine göre yaşadıkları deneyimler ve etkileşimler değişebilmektedir. Bu yüzden farklı konaklama biçimlerinde yaşayan öğrencilerle görüşülmeye dikkat edilmiştir. Öğrenci evinde kalan öğrencilerle (3 DG, 13 KG) ve stüdyo dairede kalan öğrencilerle (1 DG, 2 KG) gerçekleştirilmiştir. Diğer konaklama birimlerinde kalan öğrencilerle yapılan görüşmelerin dağılımları şöyledir: Mahalle içerisinde özel yurttaki kalan öğrencilerle (1 DG, 7 KG), devlet yurdunda kalan öğrencilerle (1 DG, 2 KG), ailesiyle yaşayan öğrencilerle (1 DG, 3 KG).

Bu iki ana aktör dışında, mahalleyi etkin bir şekilde kullanan ve öğrenciler ile doğrudan ve yakın etkileşim içerisinde olan emlakçı ve üniversite çalışanları ile de görüşülmüştür. Çalışma kapsamında mahallede konumlanan 6 emlakçı ve Selçuk Üniversitesi Alaaddin Keykubat Kampüsünde çalışan 8 öğretim üyesi ile (toplamda 9 DG, 5 KG) görüşülmüştür.

Bu görüşmelerin tamamı ses kaydına alınmış ve bu ses kayıtlarının tamamı metin haline dönüştürülerek analiz edilmiştir. Tez içerisinde, yapılan görüşmelerden alıntılara yer verilirken, görüşme sırası, görüşülen kişinin cinsiyeti, yaşı ve eğer öğrenci olmayan mahalle sakini ise mesleği ile mahallede kalış süresi, öğrenci ise bölümü, kaç yıldır öğrenci olduğu ve konaklama tipi bilgileri parantez içerisinde yer verilmiştir.¹

Tez kapsamında aynı zamanda katılımcı gözlem ile elde edilen verilerden de yararlanılmıştır. Görüşmelerin yapıldığı zaman aralığında mahalle içerisinde konaklama

¹ Örneğin; bir alıntıdan sonra yer alan “[G1: (E, 37) Taksici, 10 yıldır mahallede yaşayan sakin]”, “1.Görüşmecisi: (Erkek, 37 yaşında) Mesleği:Taksici, Mahallede kalış süresi: 10 yıl” anlamına gelmektedir.

tercih edilmiş, böylece mahalle içerisindeki günlük aktivitelere katılım yoluyla, araştırma etnografik bir özellik de kazanmıştır¹. 2016 Aralık ayı içerisinde gerçekleştirilen alan çalışmasına ek olarak, lisans eğitimimi Selçuk Üniversitesi'nde almış olmam, 2011-2015 yılları arasında Bosna Hersek Mahallesi'nde ilk yıllar kullanıcı/ziyaretçi, sonraki yıllarda mahalle sakini olarak bulunmuş olmam, mahalleyi farklı açılardan gözlemleme ve mahalledeki değişimin zamansal boyutunu daha iyi analiz edebilmeme katkı sağlamıştır.²

Mahallenin yıllar içerisinde geçirdiği dönüşümü daha doğru tespit edebilmek adına, alanın eski fotoğrafları elde edilmeye çalışılmış ve internet yoluyla çeşitli forumlar ve sosyal medya (ekşisözlük, uludağsözlük, wovturkey, facebook) taranmıştır. Eski fotoğraflar için çeşitli kurum ve kişilerle görüşülmüş, internet araştırması yoluyla da fotoğraflar elde edilmiştir. Ayrıca alanda kalınan süre boyunca mahallede fotoğraf çekimleri yapılmış, böylece hem eski fotoğraflarla karşılaştırmalar yapılması, hem de mekansal analizlerin bu fotoğraflarla desteklenmesi mümkün olmuştur.

3.2.1 Çalışmanın Kısıtları

Çalışmanın en önemli kısıtı mahalledeki öğrenci nüfusuna dair net ve kesin bir bilgiye ulaşılamamasıdır. Üniversite öğrencilerinin büyük oranda Bosna Hersek Mahallesi'nde

¹ Alanda kaldığım süre içerisinde mahallede çeşitli güzergahlarda yürüme, alışveriş yapma, dolmuş-taksi gibi ulaşım araçlarını kullanma ve çeşitli kafelerde vakit geçirme deneyimlerinden elde edilen gözlemler de çalışmayı zenginleştirmiştir. Mahalle içerisinde farklı zaman dilimlerinde (08.00'dan 23.00'a kadarlık bir zaman dilimi içerisinde) farklı mekanlarda (mahallenin ticari odağını oluşturan alandaki kamusal mekanlar, aynı zamanda geniş bir bakış açısı sağlayan kafeler, meslek edindirme kursu, haftalık kurulan pazar alanı) öğrenci sakinler, öğrenci olmayan sakinler ve ziyaretçiler ile etkileşim içerisinde oldum.

² Lisans dönemimin birinci ve ikinci senesinde (2011-2013 yılları arasında), Aydınlikevler Mahallesi'nde bir öğrenci evinde kalsam da, sınıf arkadaşlarımla hemen hepsinin Bosna Hersek Mahallesi'nde konaklaması, yeme-içme mekanları, arkadaşlarla birlikte ders çalışma ve birlikte konaklama gibi nedenlerle mahalleyi sıklıkla kullandım. Üçüncü sene (2013-2014) Erasmus Programı nedeniyle yurt dışındaydım ve son sene (2014-2015) Bosna Hersek Mahallesi'nde özel öğrenci yurdunda kaldım. Böylece belirtilen tarihler içerisinde, mahalledeki ticari birimleri, meslek edindirme merkezini, gençlik merkezini ve dolmuş-taksi-tramvay sistemini kullanarak, yani mahalleyi yaşayarak gözlemleme imkanım oldu. Bu zaman aralığında Konya içerisinde birbirinden oldukça farklı iki mahallede konaklamış olmam nedeniyle (Aydınlikevler Mahallesi kent merkezine yakın, düşük katlı konutlardan oluşan ve yoğunlukla ailelerin konakladığı geleneksel bir mahalle-Bosna Hersek Mahallesi ise kent merkezine uzak, üniversiteye yakın, yüksek katlı konutlardan oluşan ve yoğunlukla öğrencilerin konakladığı bir öğrenci mahallesi), Bosna Hersek Mahallesi'ndeki yaşam pratiklerini hem içerden, hem de dışarıdan biri olarak gözlemleme imkanım oldu.

konakladığı ve mahallenin önemli ölçüde öğrenci nüfusunu barındırdığı biliniyor¹. Üniversitedeki öğrenci nüfusu göz önünde bulundurulduğunda (YÖK 2016-2017 İstatistiklerine göre [26]; Alaaddin Keykubat Kampüsü'nde 75.367 öğrenci), -diğer şehirlerden gelen- öğrencilerin ikametlerini buraya taşımamaları ve mahalle içerisindeki yurtlarda kalan öğrencilerin de nüfusa dahil edilmemesi gibi nedenlerle, mahallenin nüfus verisinin (TÜİK-2016 ADNKS'ye göre [85] 40.809), gerçek nüfusu tam olarak yansıtamadığı düşünülmekte². Bu bağlamda mahalle nüfusu için belediye ile görüşülmüş, belediyenin de mahalleye ilişkin yapılan analizlerde TÜİK verisini baz aldıkları öğrenilmiştir. TÜİK'de yer alan nüfus verisinde en alt ölçek olarak mahalle nüfuslarına (öğrenci sayısı nüfus verisinde tam olarak yer almasa bile) erişilebilmekte ancak bu nüfus verisi içerisinde nüfusun kaçının öğrenci kaçının öğrenci olmayan sakin olduğu bilgisi sunulmamaktadır.³ Kısaca mahallenin hem gerçek nüfusuna (öğrencilerin de tam olarak dahil edildiği nüfus), hem de mahalledeki öğrenci nüfusunun oranına ve öğrencilerin mahalle içerisindeki dağılımlarına ulaşamamaktadır.⁴

¹ Kaya ve diğ. 2004 yılında Selçuk Üniversitesi BAP kapsamında 'Selçuk Üniversitesi Alaaddin Keykubat Kampüsü Hafif Raylı Ulaşım Sistemi Uygulama Projesi ve Değerlendirilmesi' isimli projeleri kapsamında Bosna Hersek Mahallesi'ne de değinmişlerdir [86]. Çalışmada Selçuk Üniversitesi Alaaddin Keykubat Kampüsü öğrencilerinin yaklaşık %54'ünün bu mahallede yaşadığı belirtilmektedir [86]. 2004-2005 eğitim yılında Alaaddin Keykubat Kampüsü'ndeki öğrenci sayısı 41.524'tür [19]. En yakın tarihli mahalle nüfus verisi olan 2007'de ADNKS'ye göre ise mahalle nüfusu 33.304'dür (mahalle nüfusunun artma eğiliminde olduğu düşünüldüğünde, 2004 yılındaki nüfusun daha düşük olması beklenmektedir). Bu veriler karşılaştırıldığında mahalledeki öğrenci nüfusu o dönemde de dikkat çekicidir.

Eğlen'in 2015 tarihli 'Konya-Bosna Hersek Mahallesi Rekreatif Alanlarının Mimari Yönden Değerlendirilmesi' başlıklı yüksek lisans tezinde de mahallenin nüfus verisine ilişkin olarak, TÜİK nüfus verisi için 'sabit nüfus' ifadesi kullanılırken, 'değişken nüfus' olarak üniversite öğrencilerinin de bu nüfusa eklenmesiyle, nüfusun bu verinin (TÜİK verisinin) çok üzerine çıkacağı belirtilmektedir [87].

² Mahalle sakinleri arasında ise mahallenin nüfusunun 80 bin civarı olduğu ve mahallenin ortalama %70'nin öğrencilerden oluştuğuna ilişkin bir algının olduğu söylenebilir. Bu rakamın da mevcut konaklama birimi sayısı göz önüne alındığında gerçekçi olduğunu söyleyemeyiz. Mahallede yer alan 15 bin konut biriminde, her bir konut biriminde ortalama 4 kişinin yaşadığını varsayarak ve yurtlarda kalan öğrenci sayısını da göz önüne alarak gerçek mahalle nüfusunun 55-65 bin aralığında olduğunu ve bu nüfusunda %60 civarının öğrencilerden oluştuğunu tahmin ediyorum.

³ TÜİK nüfus verisinde sadece cinsiyet ve yaş aralığı göstergeleri eklenebilmektedir.

⁴ Türkiye bağlamında üniversite öğrencilerinin ikametlerini, üniversite okudukları kente taşımaları konusunda bir esneklik görülmektedir. Konya örneğinde de çoğu üniversite öğrencisinin (yurtlarda kalan öğrencilerin ikinci ikametgah adresi olarak Konya gözüke bile) ikametleri Konya'da değildir. Öğrencilerin ikametlerinin üniversite okudukları kente taşınması ile, mahalle nüfus verileri gerçeği yansıtabilir ve mahallelerdeki öğrenci oranları tespit edilebilir. Böylece bu mahallelerin gerçekten ihtiyacı olan kentsel hizmetler, altyapı, ulaşım vb. ihtiyaçlar doğru hesaplanabilir ve mahallenin sosyal yapısı ile yaş-cinsiyet gibi istatistiki verileri eksiksiz tespit edilebilir

Bosna Hersek Mahallesi özelinde, öğrenci nüfusunun oranı ve öğrencilerin mahalle içerisindeki dağılımlarını sayısal veriler ışığında görebilmek için; nüfusun öğrenci ve öğrenci olmayan nüfus olarak ayrı ayrı tespit edilmiş olması önem taşımaktadır. Bu verinin hali hazırda mevcut olmaması, mahalle içerisinde daire bazında nüfus tespitinin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Konya Kent Bilgi Sistemi kapsamında Kent Rehberi'nde mahalle bazında hazırlanan istatistik verilerine göre [88]; Bosna Hersek Mahallesi'nde 1.252 yapı ve 15.453 konut bulunmaktadır. Bu tez kapsamında 15 binden fazla konutta tek tek nüfus tespiti yapılması, mevcut imkanlar dahilinde (tezin süresi, bütçe) mümkün olmamıştır.

Sürecin etkilerinin farklı yerel özelliklere sahip alanlarda ve daha detaylı analiz edilmesi, politika üretme noktasına büyük katkı sağlayacaktır. Ancak bu çalışma öğrencileştirme sürecine ilişkin temel tartışmaları Türkiye literatürüne kazandırırken, bu tartışmaların Konya örneği üzerindeki geçerliliğini sorgulamayı kendine amaç edinmiştir. Çalışma alanının uzaklığı (İstanbul'a), çeşitli araştırma yöntemleri için maddi kaynakların ve zamanın kısıtlılığı gibi faktörler düşünüldüğünde, çalışma için bir takım yöntem ve araştırma sorularından vazgeçilmiştir. Gelecek çalışmalarda kullanılabileceği ve gelecek araştırmacılara fikir verebileceği düşünüldüğünden bunlara değinecek olursak;

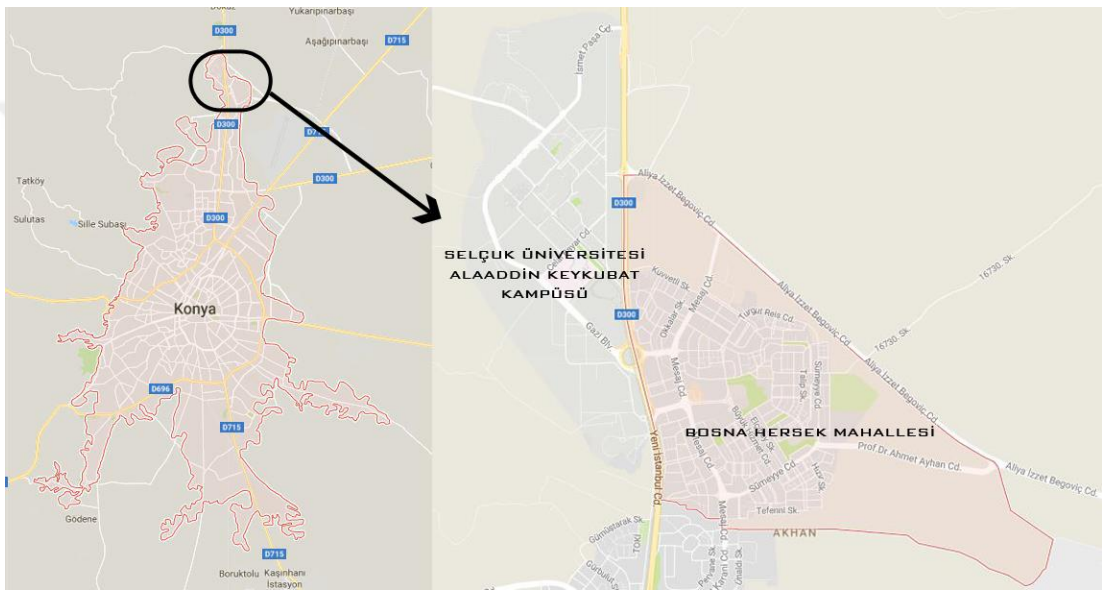
- Çalışmada kent çeperinde kurulan bir üniversitenin hemen yakınında bulunan bir mahallenin öğrencileştirme süreci ele alınmıştır. Kent çeperinde bulunan bir üniversite ile kent merkezinde bulunan bir üniversitenin sebep olduğu mekansal dönüşümlerin karşılaştırmalı incelenmesi, farklı bulgulara rastlanacağı düşünüldüğünden faydalı olacaktır.
- Bosna Hersek Mahallesi bağlamında mahallede 3 farklı alt bölge tespit edilmiş ve daha çok öğrencileştirilmiş alan özelinde bir çalışma tasarlanmıştır. Öğrenci yoğunlaşmasının farklılaştığı alt bölgeler, öğrencileştirme sürecinin sonuçlarının gözlemlenebilmesine imkan tanımasının yanı sıra sürecin farklı aşamalarının da (başlangıç, orta) bir arada gözlemlenebilmesini sağlaması açısından, öneme sahiptir. Diğer alt bölgelerinde içerisinde olduğu bir araştırma tasarımında, sürece ilişkin daha kapsamlı veri elde edilebilecek, böylece Türkiye genelinde

öğrencileştirme sürecini farklı ölçeklerde deneyimleyen mahallelere yönelik stratejilerin geliştirilmesine ve farklılaştırılmasına katkı sağlanacaktır.

- Tez kapsamında, -yukarıda aktarıldığı gibi öğrencileştirme üzerine yapılan çalışmalarda da ağırlıklı olarak kullanılan- kalitatif yöntemler kullanılmıştır. Kalitatif verilerin, çalışma alanında gerçekleştirilecek bir anket çalışması ile desteklenmesi ile daha güçlü bir araştırma kurgusu tasarlanması ve sürecin farklı boyutlarına yönelik daha derin analizlerin elde edilmesi mümkün olabilecektir.

ALAN ÇALIŞMASI VE BULGULAR

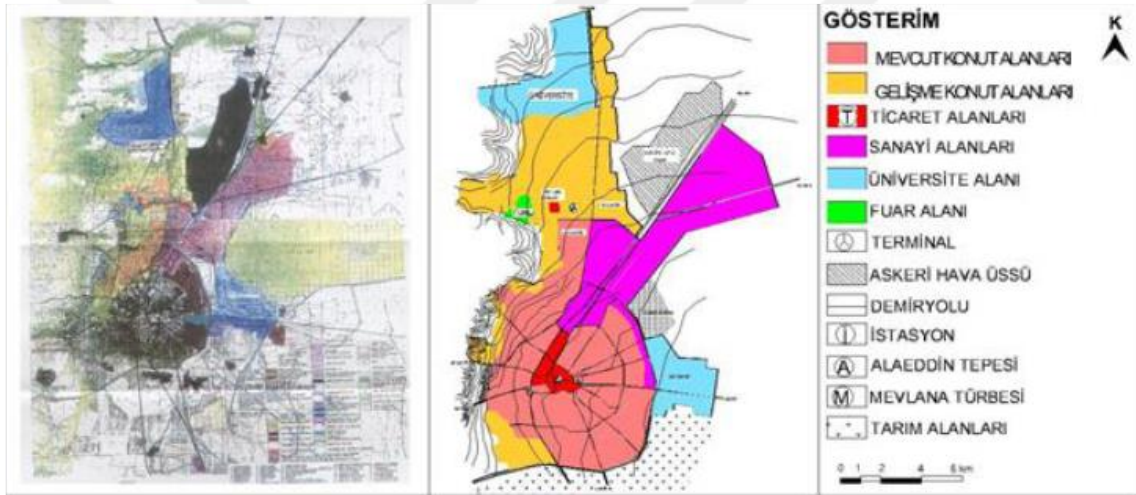

Şekil 4.1 Bosna Hersek Mahallesi'nin konumu

Konya ili TÜİK 2016 ADNKS'ye göre, 2.161.303 nüfusu ile Türkiye'deki en yüksek nüfusa sahip yedinci şehirdir. Selçuklu ilçesi ise 622.846 kişilik nüfusuyla Konya ilinin en kalabalık ilçesidir. Çalışma alanı olarak seçilen, Konya kent merkezine 20 km uzaklıkta ve Selçuk Üniversitesi'nin hemen doğusunda bulunan Bosna Hersek Mahallesi ise (Şekil 4.1), Selçuklu ilçesine bağlı, 40.809 kişilik nüfusuyla en yüksek nüfusa sahip ikinci mahalledir¹ (bakınız EK A). Mahallenin hemen yanı başında yer alan Selçuk Üniversitesi Alaaddin Keykubat Kampüsü'nde 2016-2017 itibarı ile toplamda 75.367 öğrenci kayıtlıdır [26].

¹ TÜİK 2016 ADNKS'ye göre; Selçuklu ilçesine bağlı nüfusu en yüksek 5 mahalle: 57.058 nüfusuyla Yazır Mahallesi, 40.809 nüfusuyla Bosna Hersek Mahallesi, 33.107 nüfusuyla Sancak Mahallesi, 28.701 nüfusuyla Mehmet Akif Mahallesi, 28.218 nüfusuyla Kosova Mahallesi'dir [85].

Bosna Hersek Mahallesi, planlı olarak gelişen bir mahalledir. Mahallenin gelişiminde öncelikle 1983 Yavuz TAŞÇI Planı'nın etkili olduğu söylenebilir (Şekil 4.2). Konya kentinin doğu ve güney kesimleri verimli tarım arazilerinden oluşurken, kuzeyinin daha verimsiz arazilerle çevrili olması ve belediye ile hazineye ait olan arazilerin çoğunun kentin kuzeyinde yer alması, 1983 Yavuz TAŞÇI planındaki, -güneydeki tarım arazilerinin korunmasını da hedefleyen- “kuzey gelişme koridoru” düşüncesinin temelini atmıştır (Meşhur [81]). Üniversitenin kuzeyde yer seçmesi, gelişme yönünü kuzeye çeken güçlü bir kamusal yatırım olarak okunabilir. Üniversite yerleşkesinin hemen yakınında yer alan Bosna Hersek Mahallesi de bu bağlamda, yeni yatırımların kuzeyde yer seçmesinin öngörülmesi sonucunda kaçak yapılaşmanın önüne geçilmesi adına 1980 sonrasında Konya'nın 3 Nolu Gecekondu Önleme Bölgesi (GÖB) olarak ilan edilmiştir.

Şekil 4.2 1984 Konya çevre düzeni planı ve kentsel arazi kullanım şeması (Yenice [90])

Mahalle, 3 Nolu GÖB olarak inşa edildiğinde, kentten kopuk, düşük kaliteli kooperatif konutlarından oluşan, alt-orta gelir grubuna hitap eden ve kentsel hizmetlerden yoksun bir mahalledir. Kurulduğu dönem Bosna Hersek savaşına istinaden mahalleye bu isim verilmiş ve mahallenin tabelası da Bosna Hersek ülkesinin lideri Aliya İzzet Begoviç tarafından asılmıştır (Şekil 4.3). Mahalleyi kuzey doğudan-güney doğuya çevreleyen caddeye de Aliya İzzet Begoviç ismi verilmiş ve mahalledeki çeşitli kullanımlar da Bosna Hersek ülkesine atıfta bulunarak isimlendirilmiştir (Örneğin: Bosna Ulu Cami, Saraybosna Parkı vb.).

Şekil 4.3 Basında Bosna Hersek Mahallesi

İlk kurulduğu zamanlar (Şekil 4.4) ağırlıklı olarak Konya'nın kırsalından gelen mahalle sakinleri ise kırsal alışkanlıklarını (küçük çaplı ekim-dikim, kümes hayvancılığı vb.) alanda gerçekleştirmeye devam etmiştir. Bu haliyle mahalle “.. köyden Konya'ya gelenlerin ilk yerleştiği yer.. Yani kırdan kente göçün ilk basamağı.” [G23: (K, 36) öğretim üyesi, 14 yıldır üniversitede çalışıyor] görünümündedir. 2000'lerin başlarına kadar da mahalle tüm ihtiyaçları için kent merkezine bağımlıdır. Mahallenin kurulduğu ilk yıllarda çoğu konut, kiracı bulunamadığı için boş kalmış, mahalle üniversitenin yaşadığı gelişim sürecine paralel (yaşanan öğrencileştirme süreciyle birlikte) bir gelişim süreci geçirmiştir.

“Bosna 10 yıl önce köy gibiydi. İnsanları da öyleydi. Merkeze giderdik alışveriş için falan ama geri dönüşlerimiz hep sıkıntılı olurdu. İnsan yok. Şimdi 12'de de insem alışverişimi yapıp dönebilirim ama bundan 10 sene 15 sene önce bu mümkün değildi.” [G60: (K, 38) Meslek Edindirme Kursunda öğretmen, 15 yıldır mahallede yaşayan sakin]

“99'da ben buraya geldiğimde kira ödemeyin, sadece aidat ödeyin deniliyordu. Hiçbir altyapı yoktu. Ama yavaş yavaş öğrenci sayısının artmasıyla beraber Bosna Hersek dolmaya başladı.” [G25: (E, 41) öğretim üyesi, 18 yıldır üniversitede çalışıyor]

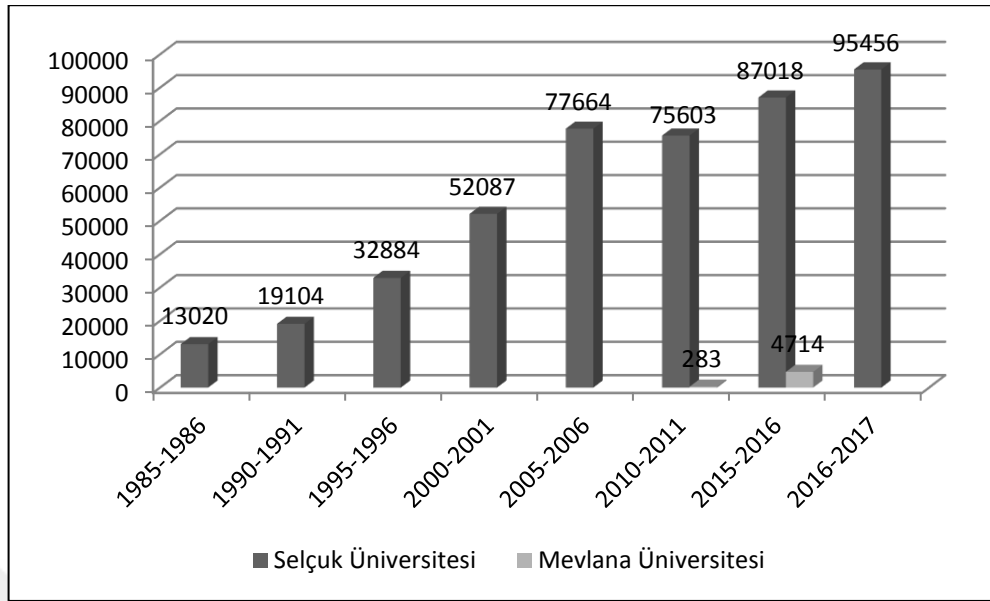

Şekil 4.4 Mahallenin kurulduğu zamanlardan bir görüntü

Şekil 4.5 Bosna Hersek Mahallesi 2003-2016
(2003 Fotoğrafı-Selçuklu Belediye Arşivi, 2016 Fotoğrafı-Tuğba Tuncer Arşivi)

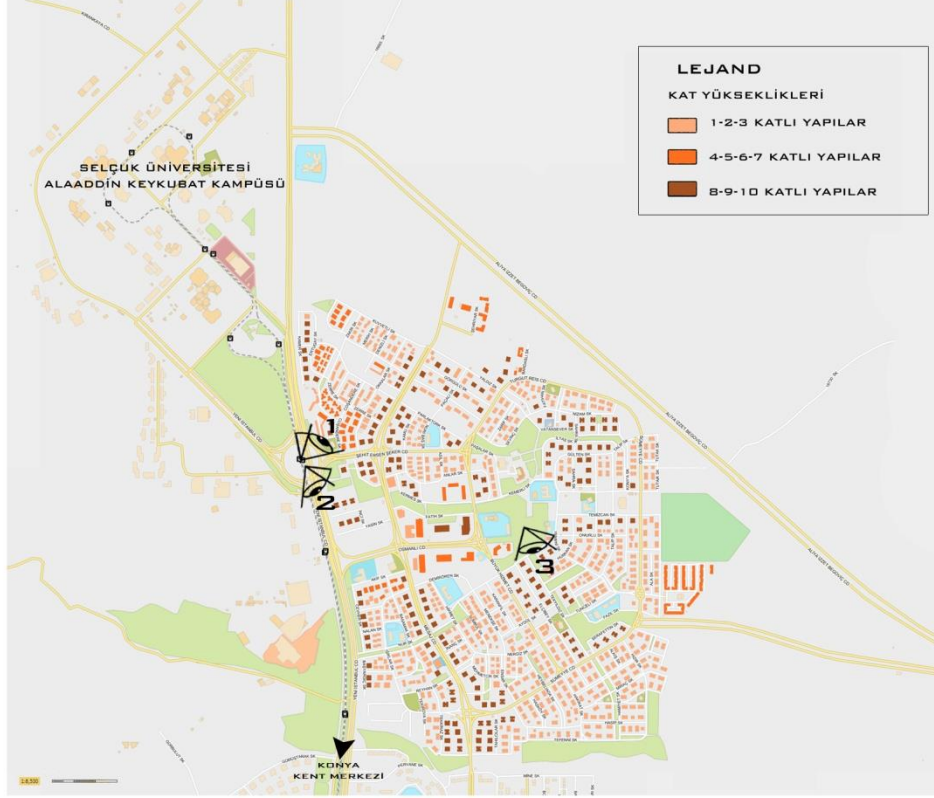
Çizelge 4.1 Selçuk Üniversitesi'nin yıllara göre öğrenci sayısı [26]

1975 yılında kurulan ve 10 yıl içinde öğrenci sayısı 13 bine ulaşan Selçuk Üniversitesi, sonraki her 10 yılda öğrenci sayısını yaklaşık 2.5 kat arttırarak sırasıyla 1995 yılında 32 bin, 2005 yılında 77 bin öğrenci sayısına ulaşmıştır. Üniversite'nin 2016-2017 yılı itibarı ile 95 binin üzerinde kayıtlı öğrencisi vardır.¹ 2009 yılında mahallenin hemen karşısında kurulan ve 2010-2011 öğretim yılında öğrenci alan –bir vakıf üniversitesi olan- Mevlana Üniversitesinde de 6 yıl içerisinde 283 olan öğrenci sayısı 4714'e yükselmiştir.² Öğrenci sayılarındaki bu hızlı artış (Çizelge 4.1), üniversite yerleşkesinin yanı başında konumlanmış Bosna Hersek mahallesini doğrudan etkilemiş, mahalle öğrencilerin barınma ve kültürel tüketim ihtiyaçlarını karşılamak üzere hızlı bir yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Mahalledeki az katlı yapıların yerini giderek artan bir şekilde yüksek katlı binalar almış, Bosna Hersek, Konya genelinde 8 kat üstü yapıların en çok yoğunlaştığı mahalle olmuştur (Çizelge 4.2, Şekil 4.6).

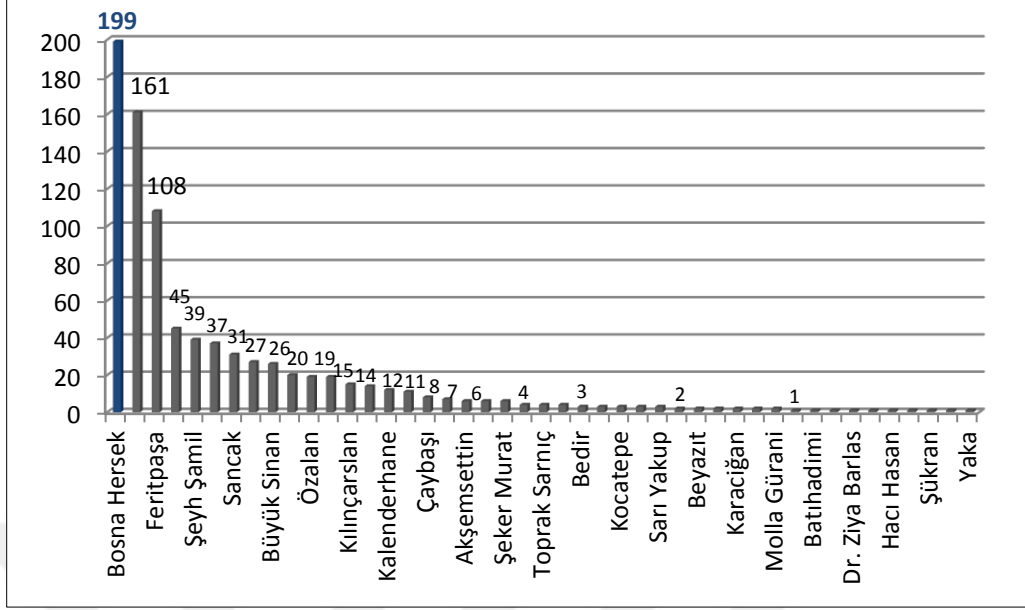
¹ Bu bölümde –çizelgedeki öğrenci sayılarında da- Selçuk Üniversitesi'nin toplam öğrenci sayısı ele alınmıştır. Yani bu öğrenci sayılarına Bosna Hersek Mahallesi'nin batısında yer alan Alaaddin Keykubat Kampüsü ve ilçelerde yer alan Meslek Yüksekokullarındaki öğrenciler dahildir. 2016-2017 döneminde Selçuk Üniversitesi'ne kayıtlı toplam 95.456 öğrencinin %78,95'i -yani 75.367 öğrenci- Alaaddin Keykubat Kampüsünde öğrenim görmektedir.

² Mevlana Üniversitesi, Resmi Gazetede yayınlanan 667 Karar Sayılı "Olağüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnameyle" kapatılan 15 üniversiteden biridir. Bu nedenle 2016-2017 yılında öğrenci almamış ve üniversite birimleri, Selçuk Üniversitesi bünyesine geçirilmiştir.

Şekil 4.6 Yapıların kat sayı analizi

Çizelge 4.2 8 Kat üzeri konutların mahallelere göre dağılımı [91]

Mahallede aynı zamanda öğrencilerin barınma ihtiyaçlarını karşılamak için inşa edilen çok sayıda özel öğrenci yurdu ve –bir adet- devlet yurdu yer almaktadır. Artan öğrenci sayısı ile birlikte barınmaya yönelik talepler çeşitlenmiş, 2000’li yılların ortalarından itibaren mahallede apartlar/stüdyo daireler inşa edilmeye başlanmıştır. 2006 yılı itibariyle özel yurtların, 2012 yılı itibari ile de stüdyo konseptli projelerin üretilmesi hız kazanmış, konut yapısındaki paralel bir dönüşüm ticari birimlerde de yaşanmış, mahallede öğrencilere yönelik çok sayıda yeni ticari işletme faaliyet göstermeye başlamıştır (Şekil 4.7, Şekil 4.8). Yaşanan bu yeniden yatırım ve oluşan yeni talep sonucunda kira fiyatları hızlı bir artış göstermiştir.

“Üniversite ve öğrenci olduğu için, boş kalmadığı için buraya yatırım yapıyorlar. Bosna Hersek’de kiralar diğer yerlere göre daha yüksek öğrenciler olduğu için. Öğrenciler 3-5 yıl oturuyor, (ev sahipleri) nasılsa kirayı verirler diye fiyatları arttırıyorlar.” [G28: (E, 46), Emlakçı,10 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

“Burası daha çok yatırım alanı. Burada daire fiyatları da stüdyo daire fiyatları da yüksek kira getirdiği için buradan konut alıyorlar.” [G27: (E, 28), Bosna Hersek Mahallesi’nde Emlakçı, Kosova Mahallesi’nde yaşıyor]

Şekil 4.7 Bosna Hersek Mahallesi 2003-2016 (2)
(2003 Fotoğrafı-Selçuklu Belediye Arşivi, 2016 Fotoğrafı-Tuğba Tuncer Arşivi)

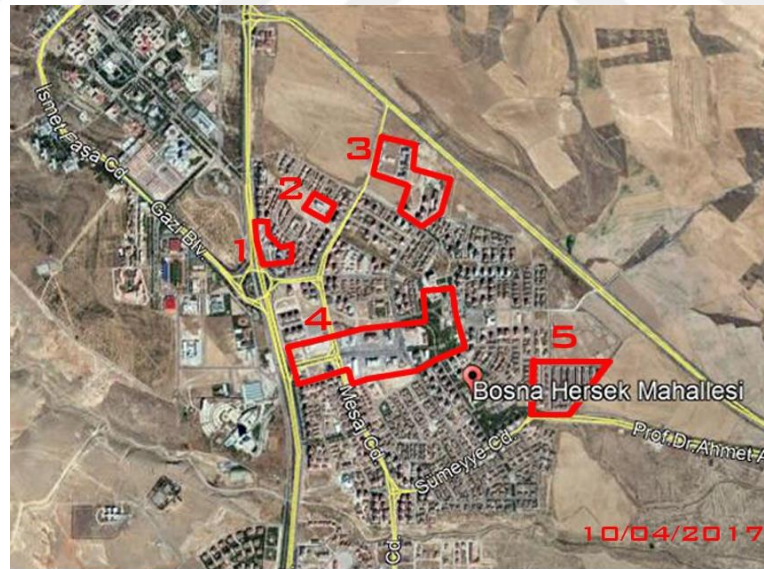

Şekil 4.8 Bosna Hersek Mahallesi – 2012 [92]

Dönüşüm mahallenin her yerinde aynı hızda ve ölçekte gerçekleşmemiştir: mahallenin üniversiteye erişimin daha kolay olduğu batı ve kuzey kesimi en hızlı ve dramatik dönüşüme maruz kalırken (hem fiziksel hem de öğrenci yoğunluğu bakımından), doğuya ve güneye doğru gidildikçe değişimin hızı ve ölçeği azalmaktadır (Şekil 4.9). 2005 ile 2017 yılları arasında yapılaşmanın görüldüğü alanlarda; özel yurtlar, devlet yurdu, stüdyo konseptli konut projeleri, gençlik merkezi, meslek edindirme kursu ve ticari birimler yer almaktadır (Şekil 4.10).

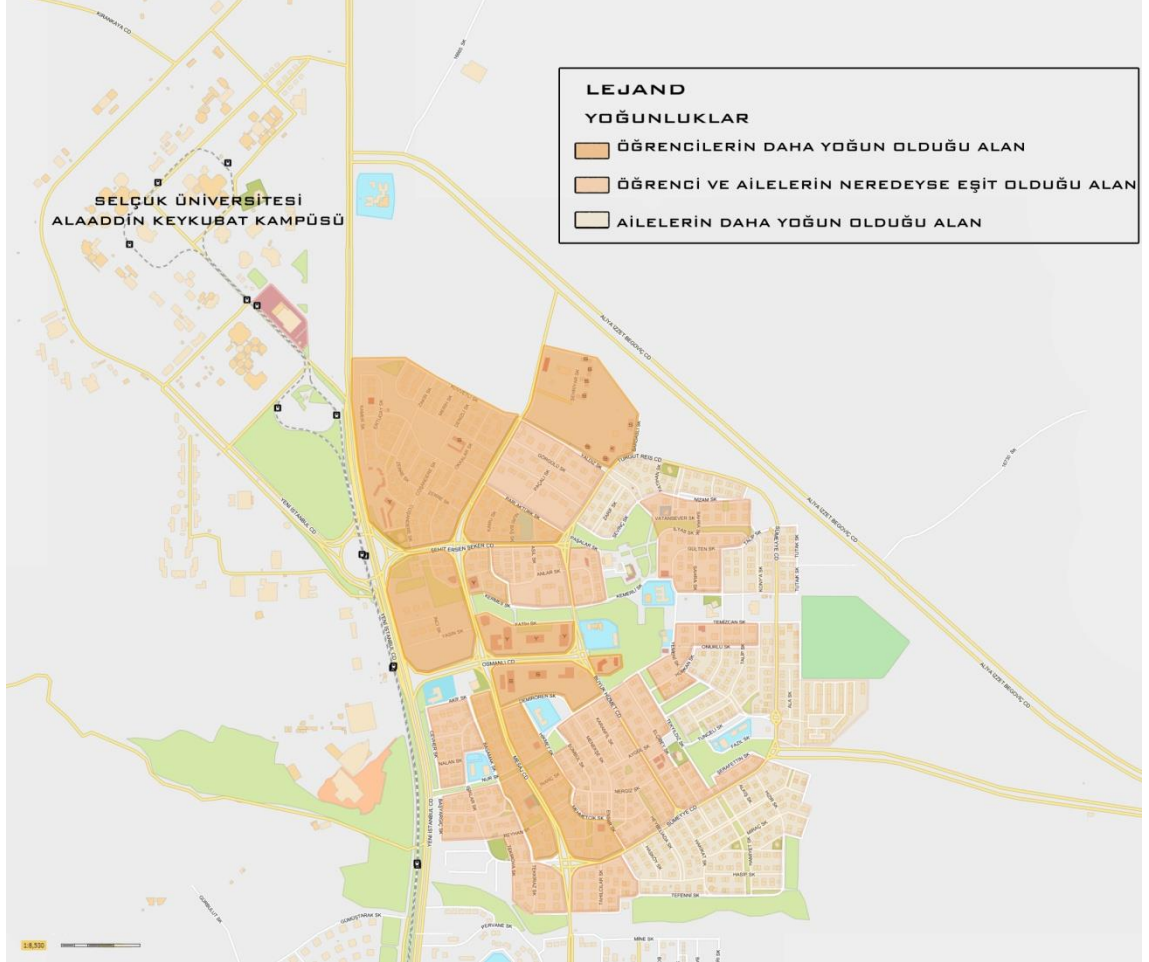
Şekil 4.9 Mahallenin 2005 ve 2017 görüntüleri arasındaki farklar

- 1 TİCARİ BİRİMLER VE ÖZEL YURT
- 2 TİCARİ BİRİMLER VE STÜDYO KONSEPTLİ KONUT
- 3 ÖZEL YURTLAR, STÜDYO KONSEPTLİ KONUTLAR VE KONUT SİTESİ
- 4 TİCARİ BİRİMLER, ÖZEL YURTLAR, DEVLET YURDU, STÜDYO KONSEPTLİ KONUTLAR, GENÇLİK MERKEZİ, MESLEK EDİNDİRME KURSU, CAMİ, ÖZEL BİR YURDUN 2. ŞUBE İNŞAATI
- 5 LÜKS KONUT PROJESİ

Şekil 4.10 Mahallenin 2017 görüntüsü üzerinde 2005 yılında olmayan yapıların işlevi

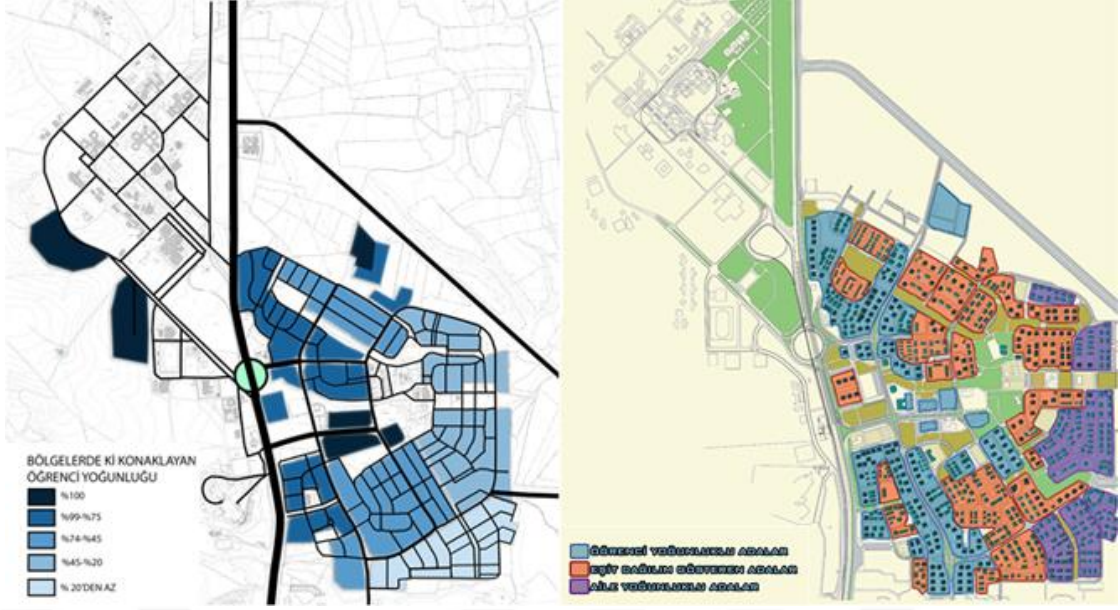
Alanda gerçekleştirilen görüşmeler ve gözlemlere dayanarak, Bosna Hersek mahallesi içerisinde; öğrencilerin çoğunlukta olduğu -öğrencileştirilmiş alan-, öğrenci ve öğrenci olmayanların dengede olduğu ve öğrenci olmayanların çoğunluğu oluşturduğu üç alt bölge tespit edilmiştir (Şekil 4.11).

Şekil 4.11 Öğrenci yoğunluk analizi

Bu tespitleri doğrulayan iki ayrı saha araştırmasına daha ulaşılmıştır. İki farklı üniversitede, lisans proje dersleri kapsamında farklı analiz yöntemleriyle gerçekleştirilen saha araştırmaları sonucu ortaya çıkan alt bölgeler (Şekil 4.12), hem sayı, hem de yaklaşık sınırlar olarak bulgularımızı destekler niteliktedir. ¹

¹ Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Planlama Stüdyosu 7, Öğrenci: Ayşecan Akşit tarafından, 2015 Bahar, araştırma yöntemi: gözlem ve derinlemesine görüşmeler; Selçuk Üniversitesi Mimarlık Bölümü Proje Stüdyosu V, Öğrenci: Musa Tunahan Erbil tarafından, 2013 Bahar, araştırma yöntemi: anket.

Şekil 4.12 Gazi Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin öğrenci yoğunluk analizleri

Mahallenin üniversiteye en yakın olduğu batı bölümünde yer alan ilk alt bölge; öğrenci konutlarının diğer bölgelere göre daha yoğun olduğu ve öğrenci odaklı ticaret birimi sayısının fazla olduğu bir öğrenci mahallesine dönüşmüştür. Öğrencilerin yerleştikleri bölgelerde daha yeni ve yüksek katlı binalar, yurtlar, stüdyo konseptli konut projeleri ve ticari tesislerin yoğunlaşmış olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yoğunlaştıkları alanlar üniversiteye ve ana yollara yakın olan bölgelerdir. Tez kapsamında özellikle bu öğrencileştirilmiş bölge ele alınmıştır. İlk bölgeyi çevreleyen ikinci alt bölgede ise öğrenci ve öğrenci olmayan sakin sayısı neredeyse dengededir. Mahallenin doğu sınırı olarak görülebilecek, üniversiteye en uzak olan ve yerleşimin bitmeye başladığı bölgede ise öğrenci olmayan sakinlerin çoğunluk nüfusu oluşturdukları üçüncü alt bölge yer almaktadır. Bu bölgedeki konutlar genellikle düşük katlı kooperatif konutlarından oluşmaktadır. Buradaki ticari birimler ağırlıklı olarak mahalleliye hitap eden küçük çaplı (bakkal vs.) birimlerdir (Şekil 4.13). Mahalledeki gelişim alanlarının boşluk doldurma eğiliminde olduğu ve öğrencileştirilmiş alanların gelişim yönünü belirlediği görülmekte, öğrencilerin daha az görüldüğü doğudaki alanlar üzerinde ise henüz bir öğrencileştirme baskısı tespit edilememiştir.

Şekil 4.13 Mahalledeki alt bölgelerden görüntüler

4.1 Mahalleye Öğrenci Akımı ve Öğrenci Mahallesi Kimliği

Öğrencileştirilmiş alan yoğun öğrenci göçlerine maruz kalır. Öğrencilerin özellikle bir alanda yoğunlaşmasını yönlendiren faktörler vardır. İlk etapta, öğrencilerin belirli bir alanda yoğunlaşmasının temel nedeni üniversite kampüsüne yakınlıktır. Öğrencileştirilmiş alanların hemen yakınında, üniversiteye hala yakın olan ve daha uygun konutların olduğu öğrencileştirilmemiş mahalleler vardır. Öğrencilerin bu mahallelere yerleşmek yerine öğrencileşmiş alanlara yerleşmeleri, soylulaştırma literatüründe bahsi geçen soylulaştırıcıların *“kültürel yer seçimi tercihleri”* (Hamnett [90]) ile bağlantılı olarak açıklanmaktadır [1]. Benzer şekilde Hubbard [76] da öğrenci topluluğunun bir parçası olma hissini veren ve gece hayatına, çeşitli tesisler ile iyi bir erişme sahip bu alanlarda yaşamının, üniversiteye yakınlıktan daha önemli kriterler olabileceğini belirtmektedir.

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde yerleşmek için neden Bosna Hersek Mahallesi’ni seçtikleri sorgulanmış ve tüm görüşmelerde kampüse yakınlığa özellikle değinilmiştir. Görüşmelerde diğer öğrencilerin de burada yoğunlaşması, çeşitli tesislerin alanda konumlanması ve konutların fiziksel durumunun iyi olması önem taşımaktadır.

“Her şeyin elinin altında olması. Yemek yiyeceğim ve ya alışveriş yapacağım ortamların yakın olması, ki kampüse de yakın.” [G7: (E, 21) Hukuk, 2 yıldır üniversitede öğrenci, özel yurttaki kalıyor]

“Bosna okula yakın. Öğrencilerin burada toplanması da sebeplerden biri. Bu evi seçtim çünkü bizim evin fiziksel kalitesi bir kaç tık daha iyi.” [G16: (E, 22) Çevre Mühendisliği, 4 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

Kampüse yakınlık kadar alanda bulunan diğer öğrencilerde, öğrencilerin bu mahalleyi seçmesinde büyük bir etkidir. Öğrencilerin bir alanda yoğunlaşması, öğrencilerin birbirlerine güvenmeleri, birlikte eğlenmeleri, birbiriyle uyumlu bir hava ve güvenli bir çevre oluşturmaları bakımından da daha çok öğrenciyi alana çekmekte ve öğrenciler komşu olarak yine öğrencileri tercih etmektedir [14]. Böylece öğrencileştirilmiş mahalledeki öğrenci sayısı artma eğilimini sürdürür.

“Okula yakın olduğu için, öğrencilerin çoğunluğu burada olduğu için... Ben şimdi merkezdeki insanlarla yaşamaktansa, burada öğrencilerle, yaşlımla yaşamayı tercih ederim. Hem okula yakın, hem çıktığım zaman arkadaşlarımı görebiliyorum, rahatça bir kafede oturabiliyorum gençler olduğu için.” [G31: (E,25) Radyo-Televizyon ve Sinema bölümü, 5 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

Bosna Hersek Mahallesi’ndeki yerel halkın öğrencilere karşı yaklaşımı, bu mahallede yaşayan öğrencilere göre kentin diğer alanlarında yaşayan halkla karşılaştırıldığında daha ılımlıdır. Bu faktör de, literatürde yer alan çalışmalardan farklı olarak, öğrencilerin bu mahalleyi seçmesinde etkilidir. Mahallenin uzun bir süredir öğrencileştirme sürecine maruz kalması, Konya’daki diğer alanlara göre Bosna Hersek Mahallesi’ndeki sakinlerin, öğrencilerle daha fazla ilişki içinde olmasını ve öğrencilere karşı kısmen daha anlayışlı olmalarını (ya da alışkanlık) sağlamıştır.

“Bosna Hersek okuluma yakın olduğu için ve zihniyet burada biraz daha iyi, daha ilerde, Merkez’e göre. Mesela benim bir ay önce saçlarım belime kadar uzundu. Ben orda çarşıya çıktığımda, bu ne diye böyle bakıyorlardı.” [G64: (E,22) Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği, 3 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

“Öğrenciler otogardan ileri gidemiyorlar. Bu civarda oturuyorlar. Buradaki insan alışmış ama merkezdeki insan öyle değil.” [G58: (K, 33) Meslek Edindirme Kursunda öğretmen, 9 yıldır mahallede yaşayan sakin]

Öğrencilerin süreç içerisinde tercihleri de çeşitlenmiş ve daha lüks olarak tanımlanabilecek özellikler de yerleşim tercihlerinde yönlendirici olmaya başlamıştır (Şekil 4.14). Bu öğrenciler de diğer öğrencilerle benzer olarak mahallede kalmayı tercih etmişlerdir ancak diğerlerinden farklı olarak, daha yüksek ücretler karşılığında alandaki konutlar arasında daha seçici davranırlar. Bu grupta yer alan öğrenciler diğer öğrencilere göre ekonomik sermayeleri daha güçlü olan ve gelecekteki soylulaştırma süreçleri için daha fazla potansiyel barındıran öğrencilerdir.

“1+1 olması .. site olması, güvenliği olması, sosyal aktiviteler var, yüzme, sauna vs.” [G21: (E, 21) Mimarlık, 2 yıldır üniversitede öğrenci, stüdyo dairede kalıyor]

“Hem güvenli site olması, hem temizliğinin oradaki görevliler tarafından yapılması, daha steril olması beni çekti. Hem de eşyalı olduğu için, eşya işiyle uğraşmadım. Merkezi sistemle ısınması da bir etkendi.. Stüdyo daha rahat oluyor tabi daha özgür oluyorsun diğer apartman dairelerine göre. Bence zaten konsept o. Konsept, “insanların orada rahat bir şekilde yaşayabilmeleri” “ [G11: (E, 25) Şehir ve Bölge Planlama-Mimarlık, 7 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor (bir önceki sene stüdyo dairede kalıyormuş)]

Şekil 4.14 Ticari merkezdeki bir stüdyo konut projesi örneği

Mahalle, öğrencilerin –çeşitli faktörlerin de etkileriyle- artan yoğunluğuyla birlikte zamanla kendine has bir kimlik edinmiştir. Bosna Hersek Mahallesi, Konya’daki diğer mahallelerden ayıran bir kimliği vardır. Görüşmelerde mahalle üzerindeki algıda öğrenci varlığı sıklıkla tekrarlanmaktadır. Çeşitli görüşmelerde mahalleye ilişkin tanımlamalar bunu net olarak ifade etmektedir:

“Öğrencilerin bulunduğu, ailelerin olmadığı bir yer. Sanki sadece öğrencilerden oluşan bir dünya.” [G18: (E, 20) Veterinerlik, 2 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

“Burası tam bir öğrenci kenti.” [G42: (E, 42) Polis, 10 yıldır mahallede yaşayan sakin]

“Dev bir öğrenci gettosuna dönüşmüş bir mahalle, tam anlamıyla ailenin barınmadığı” [G10: (E, 47) Öğretim üyesi, 20 yıldır üniversitede çalışıyor]

4.2 İkili Yapı: Öğrenciler ve Öğrenci Olmayanlar Arasındaki Ayrışma

Öğrencileştirme sürecindeki ilk değişimler konut stokunda gerçekleşen ekonomik ve yapısal dönüşümlerdir. Bir öğrenci tek başına çok varlıklı olmasa da, birkaç öğrenci bir araya geldiğinde, ortalama bir ailenin verebileceğinden daha fazla kira verebilir [2]; böylece öğrencilere kiraya verilen dairelerin ekonomik getirisi daha fazla olacaktır. Buradaki kar maksimizasyonunu fark eden küçük girişimciler, konutundan şikayetçi olan sakinlerden evlerini yüksek fiyata almaya gönüllü olurlar ve bu karlı satış kimi sakinlerin alandan taşınması için teşvik edici olur [7]. Öğrencilerin yoğunlaştığı alanlardaki konutlar üzerindeki baskı şiddetlendikçe, alandaki diğer yapıların da öğrenci konutuna dönüşme ihtimali artar [2]. Bu tür alanlarda ev sahipliği oranı azalırken, alandaki çoğunluk nüfus kiracılardan oluşur [1], [14], [42], mahalledeki uygun fiyatlı konutlar azalır [94]. Bu durum mevcut kiracılar için bir tehdit oluştururken, aynı zamanda mahalle öğrencileştirme sürecinden önce burada yaşayabilecek potansiyel sakinlere hitap etmeyecek hale gelir [(dışlayıcı yerinden etme: bakınız Marcuse [69] Davidson ve Lees [34]), (Bosna Hersek Mahallesi örneği için bakınız Şekil 4.15)¹].

¹ Proje kataloğunda belirli bir hedef kitleden bahsediliyor: Öğretim görevlisi, doktorlar, hemşireler, memurlar, pilotlar, **öğrenciler**, bankacılar, sporcular. Mahallenin gecekondulu önleme bölgesi olarak inşa edildiği ve yoğunlukla kooperatif konutlarından oluştuğu düşünüldüğünde, bu ve benzeri projelerin mahalledeki mevcut sakinlerden farklı bir kitleye hitap ettiği açıkça görülmektedir.

Şekil 4.15 Bir stüdyo konut projesi katalogundan hedef kitleye örnek [95]

Şekil 4.16 Bir stüdyo konut projesi katalogundan konut tipolojisine örnek [95]

Konut stokunda gerçekleşen bir diğer yapısal dönüşüm, öğrencilerin ihtiyaçları dahilinde küçülen konut tipolojilerinde görülür (Şekil 4.16). Öğrencileştirilmiş alanda bir ya da iki kişinin kullanımına imkan tanıyan dairelerin üretilmesi de, çocuklu aileleri alandan uzaklaştıran bir faktördür. Öğrencileştirme süreciyle, konut stoku ekonomik ve yapısal olarak öğrencilerin ihtiyaçları çerçevesinde, öğrencileri alana daha fazla çekecek şekilde dönüşür. Kar getirisinin ön planda olduğu bu tür dönüşümlerde, diğer sakinler açıkça göz ardı edilir.

“Sadece öğrenciler olduğu için evler küçük, hep öğrenciye göre evler. 3+1’i zor bulursun. Ben kiracıyım, ev almayı düşünüyorum ama Bosna’dan almayı düşünmüyorum.” [G44: (K, 42), üniversite yemekhanesi çalışanı, 10 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

Konut alanlarında görülen öğrenci ve öğrenci olmayanlara yönelik olan ayrışma, alandaki diğer kullanımlar üzerinde de kendini gösterir. Öğrencilerin kendine has kentsel tüketim alışkanlıkları ve öğrenci yoğunluğu “kentsel öğrenci hizmet sektörünü” de beraberinde getirir [8]. Soylulaştırma sürecine benzer şekilde, konut alanlarında başlayan öğrencileştirme, kısa bir süre sonra etrafındaki ticari birimlerin de yeni gelen nüfusun ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda yeniden şekillenmesine neden olur. Selçuk Üniversitesi’nin açıldığı dönemi takip eden yıllardan bugüne Bosna Hersek Mahallesi de benzer bir değişim sürecine tanık olur. Yaşanan öğrenci yoğunlaşmasının alana yeni kentsel tüketim mekanlarını (fast food dükkanları, canlı müzik mekanları, kahve dükkanları vb.) çekmesi (Şekil 4.17), mahalledeki öğrenci varlığının görünürlüğünü arttırır, öğrenci kimliği mahalledeki hakim kimlik haline gelir ve aileler giderek sadece sayısal olarak değil, aynı zamanda sosyo-kültürel olarak da marjinal bir konuma düşmeye başlarlar (sosyo-kültürel yerinden edilme).

Şekil 4.17 Devlet yurdu ve ticari birimler

Bosna Hersek'teki sosyal donatıların iki grup (öğrenciler ve öğrenci olmayanlar) tarafından kullanımı üzerinden bakıldığında, öğrencilerin diğer sakinlerle çoğu zaman kesilmeyen “paralel hayatlar” [6] yaşadıkları görülür. İki kesim arasındaki keskin sosyo-kültürel ayrışma, kendini en belirgin şekilde mahalledeki ticaret ve hizmet örüntüsünde belli eder.

“Çalışmayan eşler evden çok fazla çıkmıyor. Çok az insan (yani aile) yaşıyor burada. Erkekler de işe gidiyor zaten. Onlarla da karşılaşma fırsatımız olmuyor. Sadece marketlerde falan karşılaşıyoruz.” [G11: (E, 25) Şehir ve Bölge Planlama-Mimarlık, 7 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

Öğrenci olmayan sakinlerin mahalle içi kullanımları ağırlıklı olarak market, mahalle pazarı ve cami (emekliler için) gibi kamusal mekanlarla sınırlıdır. Bu sakinler çoğunlukla vakitlerini evlerinde (ya da sosyalleşmek için ev ziyaretlerinde) ve iş yerlerinde geçirirler. Üniversite öğrencileri ise hafta içi, hafta sonu, gece ya da gündüz daha fazla özgür zamanı olan bireyler olarak [41] mahalledeki tüm alanları etkin bir şekilde kullanırlar (kafeler, gençlik merkezleri, yeşil alanlar vb.). Öğrenci ve öğrenci olmayanların en yoğun karşılaşma mekanı ise başta marketler olmak üzere günlük ihtiyaçların karşılandığı ticaret birimleridir.

Sonradan gelenlerin (öğrenci) ihtiyaç ve taleplerine göre şekillenen sosyal donatıların öğrenci olmayanlar tarafından kullanılmıyor oluşunun bir nedeni bu mekanların öğrenci olmayanların kültürel alışkanlıklarından farklılık göstermesi, onlara hitap etmemesi ve öğrenciye özel mekanlar olarak algılanmalarıdır.

“Her yer kafeterya, simitçi, pastane. Öğrenciler için. Ben kullanmıyorum.” [G47: (K, 60+), 11 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

“... kafelerinde falan oturmaya gidiyorsun, hep bir öğrenci muhabbeti, hep öğrenciye yönelik. Şimdi Bosna Hersek’te kesinlikle her kesimden insanın kendine ait bir şey bulabileceği bir ortam yok.” [G12: (E, 37), öğretim üyesi, 14 yıldır üniversitede çalışıyor]

Bir diğer neden bu tür ticari mekanların (yeme içme-eğlence mekanları), başka öncelikleri olan ailelerin bütçelerine hitap etmemesidir. Aileler ekonomik olarak öğrencilerden daha iyi bir konuma sahip olsalar da, yükledikleri sorumlulukların öğrencilerden daha fazla olmasından dolayı (ev geçindirmek, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak vb.), bütçelerinden bu tür kültürel tüketim faaliyetlerine ayırdıkları pay daha düşüktür.

“Gir Osmanlı Kahvecisine. 10 liraya kahve içiyor... Bol bol öğrenci var, bol bol oraya kazanç sağlıyorlar...ben gidip içemiyorum orada..” [G32: (E, 60+), Emlakçı]

Bosna Hersek’te yıllardır süren öğrencileştirme süreci mahallenin “öğrenci mahallesi” kimliğini iyice kemikleştirmiştir. Sayısal ve kültürel üstünlüğü ele geçiren öğrenciler kendilerini mahallenin asıl sahibi ya da sakinleri olarak görmeye başlamış, öğrenci olmayan sakinlere karşı daha düşük tolerans gösterme eğilimine girmişlerdir. Öğrencilerin birbirlerine karşı daha toleranslı olan yaklaşımları, yardımlaşmaları, birlikte vakit geçirmeleri, ders çalışmaları ya da not paylaşımları gibi sebeplerle öğrenciler, ailelerden ziyade yine öğrencilerle birlikte yaşamak istemektedir.

“Aynı kafadan insanlarla bir yerde olmak daha büyük bir avantaj. Birincisi senin derdini anlayabiliyor, bir aile bunu anlayamayabilir. Ama öğrenci sonuçta seninle aynı yaşlarda anlayabilir. İkincisi idare edebilir, mesela gürültüyü. Üçüncüsü yeni insanlarla tanışma, sosyalleşme olabilir. Sonuçta bir aileyle ne kadar muhabbet

edebilirsin?” [G11: (E, 25) Şehir ve Bölge Planlama-Mimarlık, 7 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

Aynı durum mahallenin öğrenci olmayan sakinleri için de geçerlidir (onlar için de öğrencilerle bir arada yaşamak tercih edilen bir durum değil).

“Geçen sene bizim apartmandan çıkarttılar kız öğrencileri. Erkek getirmişler, aidatı orda burada yemişler. Bundan beri aman dikkat et diyoruz emlakçıya.”
[G41: (E, 60+), 8 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

Öğrenci ve diğer sakinler arasında mekan üzerinde açıkça okunabilen bu ayrışma, iki grubun karşılaştığı alanlarda yeni gerilim hatlarının oluşmasına zemin hazırlar.

4.3 Eski ve Yeni Sakinler Arasındaki Gerilim

Öğrenciler yerleştikleri alana çeşitlilik katsa da, bu alanların kendine özgü bir kültürü ve yaşama pratiği vardır. Öğrencilerin yaşam tarzı ve tercihleri çoğu zaman yerel sakinlerin alışkanlıklarıyla uyuşmaz. Öğrencilerin “çoğunluk olarak atfedilenlerle bağdaşmayan değerleri ve yaşam tarzları” [4], öğrencileştirme sürecine giren mahallelerde yaşayan yerel halk tarafından dile getirilen rahatsızlıkların merkezini oluşturur. Öğrenci yaşam tarzı ve düzenli bir işe gidiş-dönüş düzeni olan sakinler arasında bir takım çatışmalar meydana gelir [6]. Öğrencileştirilme sürecine giren alanlarda öğrencilerden kaynaklanan, gece geç saatlere kadar devam eden gürültü, çöp seviyesinin artması, yaz aylarındaki boşluk, anti-sosyal davranışlar (sarhoş olmak ve taşkınlık yapmak, vandalizm, cezai hasara neden olmak), suç oranlarının artması, otopark yetersizliği ve trafik sıkışıklığı gibi sorunlar oldukça yaygındır [3], [6], [9], [28], [96].

Bosna Hersek sakinleri tarafından öğrencilere yönelik dile getirilen rahatsızlıklar büyük ölçüde literatürde bahsi geçenlerle paralellik göstermektedir. Gürültü, öğrenciler ve diğer sakinler arasında en fazla şikayet konusu olan sorundur. Çok sayıda öğrencinin aynı evde kalması, evlerde düzenlenen partiler ya da ev oturmaları, özellikle vize-final döneminde sabaha kadar süren ders çalışmaları ve yüksek sesle dinlenen müzikler öğrencilerle eski sakinler arasındaki gerilimin ana eksenini oluşturmaktadır.

“Öğrenci sokmuyoruz apartmana... Öğrenciler 4'lere 5'lere kadar müzik dinliyor. Daha önce benim altımda öğrenciler oturdu... Bizim tek sorunumuz gürültüydü. Disko gibiydi.” [G55: (K, 37), Ev Hanımı, 7 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

Öğrenci olmayanların şikayetçi olduğu bir diğer konu öğrencilerle özdeşleştirilen anti-sosyal davranışlardır. Öğrencilerin sayısal üstünlüğü ele geçirdiği andan itibaren diğer sakinlerin rahatsız oldukları durumlar üzerinde denetim kurmaları neredeyse imkansızdır [7]. Mahalle oluşumunun kendine has özelliklerinden olan ve kişinin mahalle içi davranışlarını düzenlemesinde etkili olan mahalle içi denetim, öğrencilerin fazlalığı ve bu konularda genel olarak umursamazlığı sonucunda, Bosna Hersek Mahallesi'nde etkisini kaybetmiş ve öğrencilerin anti-sosyal davranışları, mahallenin kronik sorunlarından biri haline gelmiştir.

“Öğrenciler burada izole şekilde yaşıyor. Haliyle toplumsal değerler, kültürel değerler nispeten o olması gereken biraz mahalle baskısı gibi bir şey olmuyor. Serbestlik, bir rahatlık. Bir denetim yok, bir baskılayıcı yok, bak burada yanlış yaparsan şöyle olur diyen mahallenin bir amcası yok veya sokakta sarhoş dolanırken kızıp bağırın, terlik atan bir atletli dayımız yok.” [G19: (E, 20), Veterinerlik, 2 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

“Eskiden mahallemizde uyuşturucu satılamazdı ama şu an çok rahat satılıyor. Eskiden böyle bir şeyler olduğunda, köşe başlarında bekleyen ağabeyler vardı, bunlara izin verilmezdi. Onlarda korkardı, gelemezdi. Yaklaşık son 3-4 senedir kafelerin çoğalması, pubların barların açılması bunları doğurdu.” [G1: (E, 37), taksici, 10 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

Öğrencileşen mahalleler öğrenci ve aile yaşam tarzı arasındaki uyumsuzluk merkezli sorunlara gebedir [7]. Mahalleye gelen öğrenciler sürekli değişse de her dönem tekrarlayan aktiviteler –yıl sonu partileri, cadılar bayramı, 21. yaş günleri vb.-, eski sakinlerin gözünde mahallenin yinelenen ama alanda öğrencilerin baskınlığı nedeniyle bir çözüme ulaşılamayan sorunları olarak görülür [7]. Bosna Hersek Mahallesi'ne özgü olarak görülebilecek, bu tür tekrar eden ve eski sakinleri rahatsız eden davranışlara örnek olarak, öğrencilerin mahallede sık sık meydana gelen elektrik kesintilerine karşı gösterdikleri ve bir tür gelenek haline gelmiş davranışları (camlardan dışarı çıkararak

bağırıp-çağırma, tencere-tava ile ses çıkarma vb.) gösterilebilir. Öğrenciler için bu durum bir tür ritüel olarak kabul edilir ve şikayet unsuru değildir. Ancak mahallede yaşayan diğer sakinler için bu durum kronik bir sorun olarak görülür.

“Gecenin bir vakti elektrik kesildiğinde saat kaç olursa olsun hiç fark etmez, öyle çığlıklar, bağırışlar duyulur ki yemin ediyorum mahallede kaos var sanırsınız.. yine böyle bir gecede saat 02.30 civarlarında bağırış çağırış olurken, o kadar öğrencinin arasında oturmak durumunda kalan ailelerden birisi bağırarak ‘siz kendi evinizde de mi böyle yapıyorsunuz..’ diyerek büyük bir bölümünü tek seferde susturmuşluğu da vardır”

(Tarih: 25.11.2012 Yazarismi:artikbenimdebirvolvomvar [97])

Mahalle içi denetim, öğrenciler ve diğer sakinler arasındaki zayıf ilişkilerin ve birbirlerine yabancılaşmanın da bir göstergesi olarak yerini zaman zaman polis müdahalesine bırakmıştır. Mahallede görülen polis arabaları, -daha çok yaşanan gürültü olayları sebebiyle- mahallenin genel görüntüsünün bir parçası haline gelmiştir.

“Her akşam polis görünce, insanın zoruna gidiyor.” [G65: (E, 24) Bilgisayar Mühendisliği, 6 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

Öğrencilerle mahalleli arasındaki gerilimin ilerlediği diğer bir hat, mahallede öğrencilerden kaynaklanan ekstra hareketlilik ve öğrencilerin “normal” görülmeyen (mahallenin normlarıyla uyumlu olmayan) yaşam tarzlarıdır. Mahalledeki sakinlerin önemli bir bölümü, öğrencilerin beraberlerinde “kültürel bir yozlaşma” getirerek “mahallenin huzurunu” bozmakta olduğunu düşünmektedir. Burada sorun olarak tanımlanan, öğrenci kaynaklı gürültü vb. anti-sosyal davranışlar değil öğrencilerin hayat görüşleri, yaşam tarzları, kendilerini ifade etme biçimleridir. Kendi kültürel değerleri ile ötekini yargılayan ve farklı var olma biçimlerine saygı göstermeyen dışlayıcı anlayışın izlerine Bosna Hersek’te de rastlanmaktadır:

“Bir oğlan saçını maviye boyamış. Sen kimsin, hayvan mısın, insan mısın? Bir yarısı mavi, bir yarısı kırmızı... Senin kendine faydan yok, okuyup da devlete millete ne faydan olacak? Ben senin yüzüne neden bakayım ki? Şurada aç kalsa, ben dönüp yüzüne bakmam. O yarı kırmızı, yarı mavinin vatana faydası olacaksa, o vatan batsın.” [G32: (E, 60+), Emlakçı]

“Üniversite demek kozmopolit demek. İzmirli de var Bursalısı da var. Adam Konya’nın örf adetine uymuyor... Öğrenciler misafir, o yüzden bize ayak uydurmak zorundalar.” [G29: (E, 42), Esnaf, 10 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

Diğer taraftan, mahalledeki her eski sakinin öğrencilere karşı radikal bir düşmanlık hissi içinde olduğu söylenemez. Mahallelinin eski sakinleri arasında öğrencilere karşı daha ılımlı tavır alan, öğrencilerin kendilerine bir zararları olmadığını, hatta mahallenin onlar sayesinde geliştiğini ve öğrencilerle birlikte yaşamaktan memnun olduklarını belirten kesimler de bulunuyor (Çin örneğindeki benzer bir tartışma için bakınız[14]).

“Benim üst katımda kız öğrenciler oturuyor. Evlerine oğlan arkadaşları geliyor. Olabilir yani. Her gelen oğlan bunun sevgilisi, ilişki yaşıyorlar diye bir şey yok ki, arkadaşı, kankası... Geçen gün bir sürü oğlan arkadaşları geldi, yemek yediler. Teyze rahatsız oluyor musun, arkadaşlarımız geliyor dediler. Yok canım dedim, benim kızım da üniversite okuyor. Her gelen senin sevgilin değil ki. Biraz anlayışlı olacaksın, ileri görüşlü olacaksın.” [G44: (K, 42), üniversite çalışanı, 10 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

Bosna Hersek, öğrenci ya da mahalle ile geçmişten gelen bir bağı olmadığı halde burada yaşamayı tercih eden mahalle sakinlerine de ev sahipliği yapmakta. Bu kesimler genel olarak Konya’nın başka bölgelerine göre mahalledeki sosyo-kültürel hayatının daha gelişmiş olduğunu düşünerek mahallede yer seçmekteler.

“Mesela oturuyorsun bir kafeye muhabbet ediyorsun. Kültürlü insan, okumuş, tıpçı, hukukçu ya da uluslar arası ilişkiler. İnsanın muhabbet edebileceği seviye de insanlar oluyor...Öğrencinin olduğu yerde kültür var, huzur var. Sadece öğrenciyi dışlamayacaksın.” [G49: (E, 37), Bilgisayar Mühendisi-Yüksek lisans öğrencisi, 3 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

“Bosna özellikle yaşanacak tek yer, Zafer’de tekrar yaşamayı asla düşünmüyoruz. Eşim belki bir saat iş için erken kalkıyor ama biz hayatımızdan, sosyalliğimizden çok memnunuz Bosna’da olduğumuz için.” [G50: (K, 34), Ev Hanımı-Yüksek lisans öğrencisi, 3 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

Eski sakinlerde gözlemlenen bir diğer tutum ise öğrencilerin bir bölümünü kabul ederken, diğer bölümünü dışlayan yaklaşımdır: mahallede meydana gelen sorunlardan

öğrencilerin tümü sorumlu tutulmaz, sorunlar öğrenciler içerisinde ayırdıkları kötü öğrencilerle özdeşleştirilir.

“Burada okumaya gelmeyenler de var. Yanlış hareketler yapıyorlar. Anne babalarına acıyorum ben. Tabii öğrencilerimizin ahlaklı olanları, temiz olanları, karakterli olanları da var.” [G46: (E, 47), 5 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

Öğrencileştirme süreciyle yaşanan yapısal ve sosyo-demografik dönüşümler sonucu zaman içinde öğrencilerin mekanda temsiliyet gücü artmış ve onlar da ailelere karşı bir duruş geliştirmiştir. Burada öğrenci yoğunluğunun artışı kritik bir öneme sahiptir. Çünkü mahalleye ekonomik getirilerinin fark edilmesiyle, “karlı, kayda değer genişlikte ve güvenilebilir bir tüketici topluluğu” [8] olan öğrencileri alana çekecek ve alanda tutacak konut, yurt ve ticari birimler üretilmeye başlamış ve öğrenci yoğunluğunun alanda her geçen gün artması, aileleri azınlık konuma düşürmüştür. Ailelerin mahalleye olan aidiyeti azalırken, öğrencilerinki artmış ve giderek mahalle sakinleri istenmeyen ev sahipleri konumuna gelmişlerdir.

Süreçte, yerel sakinlerin mahalleye bağlılıklarına ve öğrencilerin buna olan zararlarına değinilir. Ancak öğrencilerin mahallede buldukları zaman içerisinde –kısa süreli olsa da- geliştirdikleri “mekan duygusu/yer hissi” (*sense of place*) daha az dikkat çeker [79]. Bosna Hersek Mahallesi’nde öğrenciler kendilerini mahalle üzerindeki asıl hak sahipleri olarak görme eğilimindedir.

“Burada aileleri görünce şaşırıyoruz. Bunlar da mı burada kalıyor? Ne yapıyorlar? Neden burada yaşıyorlar?” [G7: (E, 21) Hukuk, 2 yıldır üniversitede öğrenci, özel yurttaki kalıyor]

“.. çok fazla öğrenci var ve normal aileler azınlıkta kalıyor... Yani buradaki insanlar da memnun değillerse gidecekler..” [G16: (E, 22), Çevre Mühendisliği, 4 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

Öğrencilerin sayısal olarak azınlıkta kaldıkları öğrencileştirmenin ilk dönemlerindeki daha çekingen, uzlaşmacı, alttan alan tavrı, bu dönemde yerini, 80 sonrası ikinci dalga soylulaştırma süreçlerinde soylulaştırıcılar arasında gözlemlenen duruma benzer, daha “agresif girişimci bir ruha” [35] bırakmıştır.

“En son bununla (gürültü) ilgili bir tartışma oldu. Atletle yukarı çıktı, baya bağırdı bize. Ben de ‘bizden daha çok ses çıkardınız, tüm apartman sizden şikayetçi şu anda’ demiştim ve gidip şikayette bulunmuştum atletle kapıma geldiği için, evde kız arkadaşım da olabilirdi çünkü.” [G18: (E, 20) Veterinerlik, 2 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

“Aile falan olmayınca, haklarımızı savunamayacağımızı sanıyor insanlar. Sonra ben ona (ev sahibine) savunabileceğimizi ispat edince, baş edemedi benimle.” [G16: (E, 22), Çevre Mühendisliği, 4 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

Her öğrencinin, öğrenci olmayan sakinlere karşı yaklaşımının benzer sertlikte olduğu söylenemez. Görüşülen öğrenciler arasında, mahalledeki diğer sakinlere karşı daha olumlu ya da tarafsız olan; aynı zamanda öğrencileri eleştiren yaklaşımlara da rastlanmakta. Öğrenciler bir takım durumlarda ailelerle empati kurarak, öğrencileri haksız bulmakta ve öğrenci grubundan ayrılmakta, yine yaşanan bir takım olumsuz durum karşısında tüm sakinleri yaftalamak yerine olayı münferit olarak değerlendirebilmektedir.

“Konyalılar pek öğrenciyi sevmiyor diye duyuluyor. İlk geldiğimizde bir teyze yanımıza gelip “Konya’yı hep öğrenciler bozuyor” demişti. Belirli bir algı var. Ama bu algı her kesimde var mı, var diyemeyiz. Ben çok iyi Konyalılarla da karşılaştım.” [G59: (K, 24), Konservatuar, 5 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

4.4 “İstenmeyen Yabancıdan” Tercih Edilen Yabancıya

Mahalledeki bir çok eski sakin için üniversite öğrencisi, *“balkona şortla çıkan”* [G28: (E, 46), emlakçı, 10 yıldır mahallede yaşayan sakin], *“Konya’nın örf ve adetine uymayan”* [G29: (E, 42), esnaf, 10 yıldır mahallede yaşayan sakin], *“gece hayatı olan”* [G34: (E, 25), otel çalışanı, 22 yıldır mahallede yaşayan sakin], *“alkol kullanan ve evine giren çıkanın belli olmadığı”* [G39: (K, 32), ev hanımı, 9 yıldır mahallede yaşayan sakin] kişiler olarak mahallede *“istenmeyen yabancı” (unwelcome outsider)* [6] konumundadır. Hubbard [98], ailelerin öğrencilerle aynı alanda yaşamak istememesini NIMBY (Not in my back

yard- benim arka bahçemde değil) anlayışının bir parçası olarak görmektedir. Aileler, öğrenciliğe karşı olmasalar bile onların kendi yakınlarında oturmasını istemezler.¹

Öğrencilere yönelik bu algının mahalleli-öğrenci arasındaki ilişkilere farklı şekillerde yansımaları olur. Örneğin ev sahipleri öğrencileri “düzgün olanlar” ve olmayanlar şeklinde gruplayarak, evlerini sadece ilk gruba ait olduğunu düşündükleri öğrencilere kiralarlar. Öğrencilere karşı dışlayıcılık seviyesi daha uçlarda yer alan yaklaşımlara da rastlanmaktadır. Bazı apartmanlarda, mülk sahipleri daireleri öğrenciye kiraya vermeme şeklinde kararlar alır (öğrencilere yönelik benzer dışlayıcı uygulamalar için bakınız [7]). Bu tür uygulamalar genellikle komşuluk ilişkilerinin gelişmiş olduğu ve daha çok Konya'nın kırsalından gelen yerleşimcilerin yaşadığı veya dairelerini kiraya verdiği, az sayıda daireye sahip, üç-dört katlı apartmanlarda görülür. Mahallenin ilk kurulduğu ve öğrencileştirmenin yeni başladığı dönemlerde daha yaygın olan bu yaklaşım, zaman içinde azalma eğilimi göstermiş olsa da hala geçerliliğini korumaktadır.

“Benim apartmanımda, benim çevremde hiç öğrenci yok. Benim çevremdeki apartmanlarda da yok. Biz apartman olarak öğrenciye kiraya vermiyoruz.” [G40: (E, 60+),15 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

“Mesela 96 senesinde buradaydım. Ev kiralamak isteyen öğrencilere, ev kiralamazlardı. Konya'nın konservatif, mutasıp bir yapısı var. Öğrenciye ev kiralamayı kültürel olarak doğru bulmazlardı.” [G20: (E, 42), öğretim üyesi, 20 yıldır üniversitede çalışıyor]

Mahalle sakinlerinden büyük bir kesimin öğrenciye yaklaşımında belirleyici olan nokta ise, öğrencilerin sağladığı ekonomik getirilerdir. Öğrencilerin yoğun talepleri nedeniyle öncelikle konut piyasası hareketlenir. Aynı zamanda öğrenci odaklı olarak canlanan ticari yapı, mahalle sakinleri için iş imkanları yaratır. Bu bakımdan kimi mahalle sakininin varlıkları, öğrencilerin alanda yaşamasına bağlı hale gelir. İlk etapta karşıt yaşam tarzlarıyla tepki çeken ve “istenmeyen yabancı” olarak görülen üniversite öğrencileri, ekonomik getirilerin hissedilir olmaya başlaması ile zaman içinde tercih edilen yabancıya dönüşür.

¹ Benzer şekilde Yılmaz [15] da Isparta'da öğrencileştirme üzerine yaptığı anket çalışmasında görüşülenlerin yarıdan fazlasının öğrencilerle komşu olmak istemediklerini belirtmektedir.

“Öğrenciden kazanıyoruz paramızı. Öğrencinin olması esnafa avantaj. Öğrencinin gittiği gün, esnafın bittiği gün.” [G54: (E, 37), dolmuş şoförü, 7 yıldır mahallede yaşayan yerel sakin]

Öğrenciler arasında, mahallelinin kendilerini üzerlerinden ekonomik kazanç sağlayabilecekleri müşteriler olarak gördüğünü ve gelirlerini maksimize etme motivasyonu ile öğrencilerin aleyhine olmasına aldırmadan her fırsatı değerlendirdiklerine yönelik bir algı oluşmuş durumdadır. Öğrencilerin kendilerini (komşu gibi değil) müşteri (ya da meta) gibi hissetmelerine neden olan bu yaklaşım, öğrenci-mahalleli arasındaki güven ilişkilerini zedelemektedir:

“Esnaf öğrencilere yürüyen para gözüyle bakıyor.” [G6: (E, 20), Hukuk, 2 yıldır üniversitede öğrenci, devlet yurdunda kalıyor]

“Öğrencilere baktıkları zaman gözlerinde dolar işareti beliriyor.” [G42: (E, 42) Polis, 10 yıldır mahallede yaşayan sakin]

“Esnaf, emlakçılar, öğrenciyse eğer 1’se 5 yapıyorlar. Hiç acımıyorlar.” [G17: (K, 22), Kimya Müh., 4 yıldır üniversitede öğrenci, stüdyo dairede kalıyor]

Öğrencileştirmenin ilk aşamalarında, öğrenciler kültürel kimlikleri nedeniyle dışlansa ve çeşitli eleştirilere maruz kalsa da, ilerleyen aşamalarda öğrencilerin sayısal olarak artması ve yeni sermaye yatırımlarının alana gelmesi ve konutların değer kazanmasıyla öğrenci üzerinden gelir elde eden yerleşimcilerin sayısı artmış; bu durum öğrenci ve öğrenci olmayanlar arasındaki ilişkinin yapısını değiştirmiştir. Öğrencilerin sayısal üstünlüğü ele geçirmeleri ve mahalleye sağladıkları ekonomik getirilerin hissedilir olmaya başlamasıyla birlikte öğrenciler vazgeçilmez yerleşimcilere dönüşmüştür. Öğrenciler mahalle içindeki bu vazgeçilmez konumlarının fazlasıyla farkındadır:

“Öğrencilerin halkı daha yozlaştırdığını, çocuklarına kötü örnek olduğumuzu düşünüyorlar. Ama kendilerine ekonomik açıdan çok fazla gelir sağladığımız için olumlu bakıyorlar. Öğrencilerin hiçbir şekilde buradan gitmesini istemezler.” [G11: (E, 25), Şehir ve Bölge Planlama-Mimarlık, 7 yıldır üniversitede öğrenci, öğrenci evinde kalıyor]

Öğrencilerin genellikle mahallede belirli süreler içerisinde bulunmaları ve kalıcı bir mahalle sakini olarak görülmemeleri, öğrenciler odağında şekillenen ekonomik yapı ve değişen sosyo-kültürel yapı göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilere bakış açısı “turistlere” bakış açısıyla benzerlikler taşır [99], [100], [101]. Öğrenciler de turistler gibi ekonomik getirisi olan ancak farklı sosyo-kültürel yapıya sahip “yabancılarıdır”. Bu bağlamda üniversite öğrencilerinin yerelde sebep olduğu değişimler turizm literatürüyle de yakından ilişkili olarak okunabilir. Turizmdeki mevsimsellik sorunu, öğrencileştirme sürecinde de kendini gösterir: akademik dönem içerisinde en yoğun ve tatil zamanlarında en durgun geçen dalgalanmalar görülebilir. Turizm de tatil zamanları en yoğun geçen zamanlarken (özellikle deniz-plaj odaklı turizm için yaz tatili dönemi-kış sporları turizmi için kış tatili dönemi), öğrencileştirme sürecinde bunun tam tersi olarak tatil dönemleri en durgun zamanlardır.

“Burası yazın nasıl olur düşünemiyorum. Burası yazın herhalde çöl gibi bir yer olur; تنها, herkes gidince.” [G7: (E, 21) Hukuk, 2 yıldır üniversitede öğrenci, özel yurttta kalıyor]

“Öğrenci gittiği zaman biraz daha duruluyor her şey. Yazın ortam sessiz oluyor, hiç kimse yok.” [G39: (K, 32), ev hanımı, 9 yıldır mahallede yaşayan sakin]

Öğrencilerin, akademik dönemin bittiği yaz aylarında mahalleyi terk ediyor olması, mahallenin ekonomik yapısı üzerinde olumsuz etkiler bırakır -ticaret ve hizmet sektörünün devamlılığı, büyük oranda öğrencilerin mahalledeki varlığına bağlıdır- ve mahalle bu dönemlerde ıssızlaştığı için literatürde “hayalet kent” (*ghost town*) olarak anılır [3], [45], [50]. Akademik dönemin bitmesiyle çoğu öğrencinin, ailesinin bulunduğu şehre gitmesi mahallenin yaz nüfusunu azaltır. Öğrencilerin gitmesiyle, öğrenci odaklı çalışan ticari birimlerin bir kısmı çalışmamakta, bir kısmı da çalışsa bile akademik dönemdeki canlılığı bulamamaktadır. Daha çok öğrencilere hizmet eden diğer alanlarda (dolmuş, taksi vb.) bu durumdan olumsuz etkilenir. Öğrencilerin bu dönemde mahallede olmaması özellikle akşam geç saatlerde kamusal alanlardaki kullanıcı sayısının azlığını beraberinde getirerek güvenlik hissini de azaltır. Böylece Bosna Hersek Mahallesi’ndeki mahalle hayatı; akademik dönem ve tatil dönemleri olmak üzere iki farklı mahalle hayatını içerisinde barındırır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencileştirme, mahalleler üzerinde soylulaştırma sürecine benzer etkiler bırakır: gayrimenkul değerleri artar, mahallenin sosyal statüsü yükselir, ticari birim sayısı artar ve işlevleri çeşitlenir, aynı zamanda, eski sakinler doğrudan ya da dolaylı yerinden edilme ve yer değiştirme süreçlerine maruz kalır. Bu ve benzeri durumlar göz önünde bulundurulduğunda öğrencileştirme, “soylulaştırmanın kavramları ve dili kullanılarak” açıklanır [4]. Bu bağlamda Türkiye’de en fazla öğrenci sayısına sahip ikinci üniversite olan Selçuk Üniversitesi’nin hemen yanı başında konumlanmış olan Bosna Hersek Mahallesi’nde de öğrencileştirme sonrası ortaya çıkan mahalle örüntüsü, soylulaşmış birçok alanla benzer özellikler taşımaktadır: gayrimenkul değerleri yükselmiş, mahallenin konut ve ticari yapısı sonradan gelenlerin ihtiyaçları merkeze alınarak yeniden şekillenmiş, mahalle tek bir sosyal grubun (öğrenciler) egemenliği altına girmiş ve ilk sakinler fiziksel olarak (doğrudan) olmasa da, sosyo-kültürel olarak (dolaylı) yerinden edilmiştir.

Kent coğrafyası literatüründe ağırlıklı olarak öğrencileştirme sürecinin kent üzerindeki olumsuz etkileri üzerinde durulur: Konut fiyatlarının yükselmesi ve uygun fiyatlı konut (affordable housing) seçeneğinin azalması, toplumsal bütünlüğün parçalanması ve öğrenci olmayan sakinlerin marjinalleştirilmesi, öğrenci ve öğrenci olmayan sakinler arasında yaşanan anlaşmazlıklar ve mahalle içinde değişen sosyal yapı [5]. Ancak kentsel yenileme, ticari birimlerdeki artış ve yerel ekonomiye katkı, kentsel altyapının ve hizmetlerin güçlendirilmesi, öğrencilerin gönüllülük faaliyetleri, sosyo-kültürel canlılık gibi olumlu etkilerin üzerinde ise nadiren durulur [5]. Öğrencilerin sebep oldukları sorunlar ve kente olan ekonomik, kültürel ve sosyal katkıları birbirlerini

dengeler [7]. Bosna Hersek Mahallesi'nde de öğrencileştirme süreci çeşitli gelişmeleri ve gerilimleri bir arada sunar.

Geçmişten günümüze mahallenin yaşadığı dönüşümü bir süreç içerisinde inceleyecek olursak: Öğrencileştirme öncesi yapı kalitesi düşük, donatı alanları eksik, kentsel altyapı ve ulaşım bağlantıları zayıf olan bir mahalle, öğrenci akımına paralel bir gelişim sürecine girmiştir. Artan öğrenci talepleri karşısında yeni konut birimleri ve ticari birimler açılmış ve yapı kalitesi de artmıştır. Öğrencilerin konaklama tercihlerinin daha yüksek katlı yapılar olduğu göz önünde bulundurulduğunda bir tür “dikey öğrencileştirme” [13] sürecinin yaşandığını söyleyebiliriz. Mahalle sakinleri ilk etapta tüm ihtiyaçları için kent merkezine bağımlıdır. Öğrencilerin alana gelmesiyle yeni ticari birimlerin mahallede yoğunlaşması, mahallenin diğer alanlardan da kullanıcılara hizmet sunacak kapasiteye ulaşmasını sağlamıştır. Yeni açılan ticari birimler, yerel sakinler için yeni iş imkânları da yaratarak, öğrencilerin yerele ekonomik getirilerini de ön plana çıkarmıştır. Öğrencileştirme öncesi nüfusu sınırlı – hatta nüfus kaybetme eğiliminde olan mahalle, öğrenci nüfusu ile canlılık kazanmıştır. Öğrencileştirme sürecinin mahalle için getirileri; yapı stokunda iyileşme, ticari alanlarda artış ve yerel ekonomide kalkınma, kentsel altyapının güçlenmesi ve nüfus canlılığı olarak sıralanabilir.

Günümüzde ise öğrenciler ve diğer sakinler mahallede çoğu zaman birbirleriyle kesişmeyen “paralel hayatlar” yaşamaktadır. Mahalledeki “paralel hayatların” çakıştığı alanlarda ortaya çıkan sorunlar, öğrencileştirme üzerine yabancı yazında karşımıza çıkanlarla büyük ölçüde benzerlik göstermektedir: gürültü, anti-sosyal davranışlar ve öğrenci hayat tarzı. Öğrencilerin kendilerine özgü hayat tarzları (ders saatlerinin değişkenliği, gece geç vakitlere kadar oturma vb.) ve diğer sakinlerin gündelik rutinleri (belirli işe gidiş-dönüş saatleri, çocukların uyku saatleri vb.) arasındaki farklılık (öğrencilerle karşılaştırıldığında daha pasif kullanıcılar olmaları) ve her iki tarafın da birbirine karşı tahammülsüz yaklaşımları bu sorunların devam etmesine neden olmaktadır. Yerel sakinlerin, öğrencilerin yaşam pratikleri, sosyalleşme biçimleri, dış görünüşleri ve kültürel tercihleri -kısaca öğrenci kimliği- üzerinden dile getirdikleri sorunlar gerilimin ana hattını oluşturmaktadır.

Özellikle öğrencileştirmenin ilk aşamalarında, yerel sakinler gözünde öğrenciler “istenmeyen yabancı” konumundadır. Zaman içinde öğrencilerin sayısal üstünlüğü ele geçirmeleri ve mahalleye sağladıkları ekonomik katkıların hissedilir olmaya başlamasıyla birlikte, (üzerlerindeki “yabancı” etiketi ortadan kalkmasa da) öğrenciler, *tercih edilen yabancılar* olarak görülmeye başlanmıştır. Mahalle içi güç dengelerinin değişmesiyle, öğrencilerin önceki dönemlerde gözlemlenen daha çekingen ve uzlaşmacı tutumları, yerini daha talepkar ve alttan almayan tavırlara bırakmış; mahallenin eski sakinleri öğrencilerin gözünde *istenmeyen ev sahiplerine* dönüştürmüştür.

Türkiye bağlamında üniversite sayısı, üniversite öğrencisi sayısı ve özellikle “her ilde bir üniversite” politikası kapsamında Anadolu’da açılan üniversiteler göz önünde bulundurulduğunda, öğrencileştirme sürecinin önemi ortaya çıkmaktadır. Özellikle Anadolu kentlerinde açılan üniversiteler için öğrencileştirme sürecinin öncü bir süreç olarak, mekansal ve toplumsal yapı üzerinde dönüştürücü etkileri olduğu/olacağı açıktır. Bosna Hersek örneği, Anadolu kentlerinde açılan üniversitelerin yakın çevrelerinde ortaya çıkan yeni bir ayrışma formunun izlerini taşıması bakımından önemlidir. Süreç içinde mahalle, öğrencilerin sayısal ve kültürel egemenliğinin kolayca okunabildiği bir “öğrenci gettosuna” dönüşmüştür. Öğrencileştirme merkezli oluşan bu yeni ayrışma formu, aynı zamanda, Anadolu kentlerinde gerçekleşebilecek soylulaştırmanın ana dalgasını oluşturabilme potansiyeli bakımından dikkate değerdir.

KAYNAKLAR

- [1] Smith, D.P., (2005). "Studentification ication": The Gentrification Factory?, 73–90; Derleyen: Atkinson R. ve Bridge G., (2005). Gentrification in a Global Context: The New Urban Colonialism, Taylor & Francis, New York.
- [2] Rugg, J., Rhodes, D. ve Jones, A., (2002). "Studying a Niche Market : UK Students and the Private Rented Sector", Housing Studies, 17(2):289-303.
- [3] Allinson, J., (2006). "Over-Educated, Over-Exuberant and Over Here? The Impact of Students on Cities", Planning, Practice & Research, 21(1):79-94.
- [4] Hubbard, P., (2008). "Regulating the Social Impacts of Studentification: A Loughborough Case Study", Environment and Planning A, 40(2):323-341.
- [5] Smith, D.P., (2008). "The Politics of Studentification and `(Un)balanced' Urban Populations: Lessons for Gentrification and Sustainable Communities?", Urban Studies, 45(12):2541-2564.
- [6] Munro, M., Turok, I. ve Livingston, M., (2009). "Students in Cities : A Preliminary Analysis of Their Patterns and Effects", Environment and Planning A, 41:1805-1825.
- [7] Munro, M. ve Livingston, M., (2012). "Student Impacts on Urban Neighbourhoods: Policy Approaches, Discourses and Dilemmas", Urban Studies, 49(8):1679-1694.
- [8] Chatterton, P., (2010). "The Student City: An ongoing Story of Neoliberalism, Gentrification, and Commodification", Environment and Planning A, 42:509-514.
- [9] Smith, D.P. ve Hubbard, P., (2014). "The Segregation of Educated Youth and Dynamic Geographies of Studentification", Area, 46(1):92–100.
- [10] Pickren, G., (2008). Invisible Housing: Social Movement Responses to the Studentification and Displacemnet of Urban Manufactured Housing Communities, Yüksek Lisans Tezi, University of Georgia, ABD.
- [11] Sabri, S., ve Ludin, M., (2009). ""Studentification" Is It a Key Factor within the Residential Decision-Making Process in Kuala Lumpur ?", South East Asian Technical Universities Consortium-3rd SEATUC Symposium Proceedings, 25-26 Şubat 2009, Johor Bahru, 69-75.

- [12] Fincher, R. ve Shaw, K., (2009). "The Unintended Segregation of Transnational Students in Central Melbourne", *Environment and Planning A*, 41(8):1884-1902.
- [13] Garmendia, M., Coronado, J.M., ve Urena, J.M., (2012). "University Students Sharing Flats: When Studentification Becomes Vertical", *Urban Studies*, 49(12):2651-2668.
- [14] He, S., (2015). "Consuming Urban Living in "Villages in the City": Studentification in Guangzhou, China", *Urban Studies*, 52(15):1-25.
- [15] Yılmaz, C., (2011). "Anadolu Kentlerinin Öğrencileşmesi: Başka Bir Kentleşme Deneyimi", *Sosyoloji Dergisi*, 25:1-17.
- [16] Aydemir, S.E., (1994). "Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin Kent ve Bölge Ekonomisine Doğrudan ve Dolaylı Ekonomik Etkileri", *Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon*, 195-210.
- [17] Atık, H., (1999). "Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerinde Bir Uygulama", *Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F.Dergisi*, 15:99-110.
- [18] Erkekoğlu, H., (2000). "Bölge Üniversitelerinin Yerel Ekonomiye Katkıları: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği", *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12:211-229.
- [19] Görkemli, H.N., (2009). "Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22:169-186.
- [20] Akçakanat, T., Çarıkçı, İ., ve Dulupçu, M. A., (2010). "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları Ve Harcama Eğilimleri : Isparta 2003 – 2009 Yılları Örneği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22:165-178.
- [21] Arslan, H., (2014). "Çankırı Karatekin Üniversitesinin Kente Ekonomik Katkısı ve Öğrenci Harcamalarının Farklı Değişkenler Açısından Analizi", *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12:114-127.
- [22] Karataş, M., (2002). *Üniversitelerin Sosyo-ekonomik Gelişmedeki Rolü ve Önemi: Muğla Üniversitesi Örneği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- [23] Öztürk, S., Torun, İ. ve Tez, S., (2009). "Üniversitenin Sosyo-Ekonomik Gelişmeye Etkisi: Kafkas Üniversitesi Örneği", *İktisat Dergisi*, 491:71-84.
- [24] Ünal, B., (2012). *Kentleşme Sürecinde Üniversitenin Rolü: Amasya İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- [25] Kavili Arap, S., (2010). "Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye'de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(1):1-29.
- [26] Yükseköğretim Kurulu, Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, <https://istatistik.yok.gov.tr/>, 14 Aralık 2017.

- [27] T.C. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı, 2005-2006 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri Kitabı, <http://www.osym.gov.tr/TR,7769/2005-2006-ogretim-yili-yuksekogretim-istatistikleri-kitabi.html>, 14 Aralık 2017.
- [28] Smith, D.P., ve Holt, L., (2007). "Studentification and "apprentice" Gentrifiers within Britain's Provincial Towns and Cities: Extending the Meaning of Gentrification", *Environment and Planning A*, 39(1):142–161.
- [29] Phillips, M., (1993). "Rural Gentrification and the Process of Class Colonization", *Journal of Rural Studies*, 9:123-140.
- [30] Phillips, M., (2004). "Other Geographies of Gentrification", *Progress in Human Geography*, 28(1): 5-30.
- [31] Smith, D.P. ve Phillips, D., (2001). "Socio-Cultural Representations of Greentrified Pennine Rurality", *Journal of Rural Studies*, 17:457-69.
- [32] Gotham, K.F., (2005). "Tourism Gentrification: The Case of New Orleans' Vieux Carre (French Quarter)", *Urban Studies*, 42(7):1099-1121.
- [33] Lees, L., (2003). "Super-gentrification: The Case of Brooklyn Heights, New York City", *Urban Studies*, 40(12):2487-2509.
- [34] Davidson, M. ve Lees, L., (2005). "New-build "Gentrification" and London's Riverside Renaissance", *Environment and Planning A*, 37(7):1165-1190.
- [35] Lees, L., Slater, T. ve Wyly, E., (2008). *Gentrification*, Routledge, New York.
- [36] Hackworth, J., ve Smith, N., (2001). "The Changing State of Gentrification", *Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie*, 6(9):71–74.
- [37] Hackworth, J., (2002). "Postrecession Gentrification in New York City", *Urban Affairs Review*, 37:815-843.
- [38] Ley, D., (1996). *The New Middle Class and the Remaking of the Central City*, Oxford Uni, London.
- [39] Rose, D., (1984). "Rethinking Gentrification: Beyond the Uneven Development of Marxist Urban Theory", *Environment and Planning D: Society and Space*, 2(1):47-74.
- [40] Mills, C., (1988). "'Life on the upslope": The Postmodern Landscape of Gentrification", *Environment and Planning D: Society and Space*, 6:169-89.
- [41] Chatterton, P., (1999). "University Students and City Centres-The Formation of Exclusive Geographies. The Case Of Bristol, UK", *Geoforum*, 30(2):117-133.
- [42] Gumprecht, B., (2003). "The American College Town", *American Geographical Society*, 93(1):51-80.
- [43] Holdsworth, C., (2009). "Between Two Worlds: Local Students in Higher Education and "Scouse"/Student Identities", *Population, Space and Place*, 15:225-237.
- [44] Duke-Williams, O., (2009). "The Geographies of Student Migration in the UK", *Environment and Planning A*, 41(8):1826-1848.

- [45] Sage, J.L., Smith, D.P. ve Hubbard, P., (2012). "The Rapidity of Studentification and Population Change: There Goes the (Student)hood", *Population, Space and Place*, 18(5):597-613.
- [46] Warde, A., (1991). "Gentrification as Consumption: Issues of Class and Gender", *Environment and Planning D: Society and Space*, 9(2):223-232.
- [47] Universities UK, (2006). "Studentification" a Guide to Opportunities, Challenges and Practice, Londra.
- [48] National HMO Lobby (2008). *Balanced Communities and Studentification; Problems and Solutions*, Leeds.
- [49] Grabkowska, M. ve Frankowski, J. (2016). " "Close to the City Centre, Close to the University". Are There Symptoms of Studentification in Gdańsk, Poland?", *Bulletin of Geography*, 32:73-83.
- [50] Ackermann, A. ve Visser, G., (2016). "Studentification in Bloemfontein, South Africa", *Bulletin of Geography*, 31:7-17.
- [51] Smith, N., (1979). "Toward a Theory of Gentrification A Back to the City Movement by Capital, not People", *Journal of the American Planning Association*, 45(4):538-548.
- [52] Uzun, N., (2015). İstanbul'da Seçkinleştirmenin Üç Aşaması: Cihangir, Galata ve Tarlabası Üzerinden Bir Değerlendirme,431–451; Derleyen: Duman B. ve Coşkun İ., (2015). *Neden Nasıl ve Kim İçin Kentsel Dönüşüm*, Litera Yayıncılık, İstanbul.
- [53] Beauregard, R.A., (1986). *Mutenalaştırmanın Yarattığı Kaos ve Karmaşa*, 56-82; Derleyen: Smith N. ve Williams P., (2015). *Kentin Mutenalaştırılması*, Yordam Kitap, İstanbul.
- [54] Smith, N., (1996). *The New Urban Frontier: Gentrification and the Revanchist City*, Routledge, Londra.
- [55] Gu, H., (2015). *Studentification in China: Changing Geographies of Haidian District, Beijing*, Doktora Tezi, Loughborough University, İngiltere.
- [56] Sage, J.L., (2010). *The Micro-Geographies of Studentification in Brighton and Hove*, Doktora Tezi, University of Brighton.
- [57] Chatterton, P. ve Hollands, R., (2003). *Urban Nightscapes: Youth Cultures, Pleasure Spaces and Corporate Power*, Routledge, London.
- [58] Butler, T., (2003). "Living in the bubble: Gentrification and its "others" in North London", *Urban Studies*, 40(12):2469-2486.
- [59] Butler, T., (2007). "For gentrification?", *Environment and Planning A*, 39(1):162-181.
- [60] Nakazawa, T., (2017). "Expanding the Scope of Studentification Studies", *Geography Compass*, 11(1):1-13.
- [61] Collins, F. L., (2010). "International Students as Urban Agents: International Education and Urban Transformation in Auckland, New Zealand", *Geoforum*,

41(6):940-950.

- [62] Powell, K.H., (2013). *In the Shadow of the Ivory Tower: Neighborhood Relations in a College Town*, ProQuest Dissertations Publishing.
- [63] Sage, J.L., Smith, D.P., ve Hubbard, P., (2013). "New-build Studentification: A Panacea for Balanced Communities?", *Urban Studies*, 50(13):2623-2641.
- [64] Powell, K.H., (2014). "In the Shadow of the Ivory Tower: An Ethnographic Study of Neighborhood Relations", *Qualitative Social Work*, 13(1):108-126.
- [65] Kenyon, E., (1997). "Seasonal Sub-Communities: The Impact of Student Households on Residential Communities", *The British Journal of Sociology*, 48(2):286-301.
- [66] Atkinson, R., (2002). "Does Gentrification Help or Harm Urban Neighbourhoods? : An Assessment of the Evidence-base in the Context of the New Urban Agenda", CNR Paper 5, ESRC Centre for Neighbourhood Research.
- [67] Glass, R., (1964). *Introduction: Aspects of Change*; Derleyen: Center for Urban Studies, (1964). London: Aspect of Change, MacGibbon and Kee, Londra.
- [68] Grier, G. ve Grier, E., (1978). *Urban Displacement: A Reconnaissance*, US. Department of Housing and Urban Development, Washington DC.
- [69] Marcuse, P., (1986). *Abandonment, Gentrification, and Displacement: the Linkages in New York City*, 153–177; Derleyen: Smith N. ve Williams P., (2007). *Gentrification of the City*, Routledge, Londra.
- [70] Davidson, M., (2008). "Spoiled Mixture: Where Does State-led 'Positive' Gentrification End?", *Urban Studies*, 45(12):2385-2405.
- [71] Marcuse, P., (1985). "Gentrification, Abandonment, and Displacement: Connections, Causes, and Policy Responses in New York City", *Journal of Urban and Contemporary Law*, 28:195-240.
- [72] Zukin, S., (1987). "Gentrification: Culture And Capital In The Urban Core", *Annual Review of Sociology*, 13(1):129-147.
- [73] Griffith, J.M., (1995). "Gentrification: Perspectives on the Return to the Central City", *Journal of Planning Literature*, 10(1):241-255.
- [74] Butler, T. ve Robson, G., (2001). "Social Capital, Gentrification and Neighbourhood Change in London: A Comparison of Three South London Neighbourhoods", *Urban Studies*, 38(12): 2145-2162.
- [75] İslam, T., (2003). *İstanbul'da Soylulaştırma: Galata Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [76] Hubbard, P., (2009). "Geographies of Studentification and Purpose-built Student Accommodation: Leading Separate Lives?", *Environment and Planning A*, 41(8):1903-1923.
- [77] Sage, J.L., Smith, D. P. ve Hubbard, P., (2012). "The Diverse Geographies of Studentification: Living Alongside People Not Like Us", *Housing Studies*, 27(8):1057-1078.

- [78] Freeman, L. (2006). *There Goes the 'Hood: Views of Gentrification from the Ground Up*, Temple University Press, Philadelphia.
- [79] Holton, M. ve Riley, M., (2014). "Talking on the Move: Place-based Interviewing with Undergraduate Students", *Area*, 46(1):59-65.
- [80] Holton, M. ve Riley, M., (2016). "Student Geographies and Homemaking: Personal Belonging(s) and Identities", *Social&Cultural Geography*, 17(5):623-645.
- [81] Malet Calvo, D., (2017). "Understanding International Students Beyond Studentification: A New Class of Transnational Urban Consumers. The Example of Erasmus Students in Lisbon (Portugal)", *Urban Studies*, 1-17.
- [82] Neuman, W. L., (2016). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri*, Cilt 1-2, Çev. S. Özge, 8. Baskı, Yayın Odası Yayınları, Ankara.
- [83] Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 10. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- [84] Berg, B.L. ve Lune, H., (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Eğitim Kitapevi, İstanbul.
- [85] Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>, 14 Aralık 2017.
- [86] Kaya, A., Çelik, O.N. ve Ağırır, M.L., (2005). "Selçuk Üniversitesi Alaaddin Keykubat Kampüs İçi Hafif Raylı Ulaşım Sistemi'nin Mevcut Duruma Katkıları", Antalya Yöresinin İnşaat Sorunları Kongresi, 22-24 Eylül 2005, Antalya, 453-462.
- [87] Eğlen, A.B., (2015). *Konya-Bosna Hersek Mahallesi Rekreatif Alanlarının Mimari Yönden Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- [88] Konya Kent Bilgi Sistemi, Kent Rehberi/İstatistikler/Mahalle İstatistik, <https://kentrehberi.konya.bel.tr/#/rehber/>, 14 Aralık 2017.
- [89] Meşhur, M.Ç., (2008). "Planlama Geleneği Olan Kentten Planlama Tartışmasını Unutan Kente", *Planlama Dergisi*, 3:33-39.
- [90] Yenice, M.S., (2012). "Konya Kentinin Planlama Tarihi ve Mekansal Gelişimi", *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 28(4):343-350.
- [91] Konya İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı - Kent Bilgi Sistemi Şube Müdürlüğü, Kat Adedine Göre Konut Dağılımı, http://88.255.225.19:81/konut/tasinmaz_bina_analizleri/13.html, 14 Aralık 2017.
- [92] Okan Yüksel Arşivi, Bosna Hersek Mahallesi-2012 Görüntüsü, http://wownturkey.com/t.php?p=/tr518/okanyuksel_bosna1.jpg, 14 Aralık 17.
- [93] Hamnett, C., (2000). "Gentrification, Postindustrialism, and Industrial and Occupational Restructuring in Global Cities", 331-41; Derleyen: Bridge G. ve Watson S., (2000). *A Companion to the City*, Blackwell, Oxford.

- [94] Smith, D.P., (2009). "'Student geographies", Urban Restructuring, and the Expansion of Higher Education", Environment and Planning A, 41(8):1795-1804.
- [95] Stüdyo İstanbul Evleri Sayfası (Facebook), Stüdyo İstanbul Katalog Çalışması 1, https://www.facebook.com/studioistanbulevleri/photos/ms.c.eJw9ysssJADAIBNGOgrt~_ov03FIDMcXhDJSwtlwUpddjtEKjDZJvju3tGtt3~;P81zgeRHRL~;.bps.a.232148466801811.79898.212998362050155/232148590135132/?type=3&th eater , 14 Aralık 2017.
- [96] Long, J., (2016). "Living with the Consequences of Policy Decisions: Reactions to Student Lifestyles in the Neighbourhood", Journal of Policy Research in Tourism Leisure and Events, 8(2):176-195.
- [97] Ekşisözlük, 25.11.2012 tarihli alıntı, <https://eksisozluk.com/bosna-hersek-mahallesi--965039?p=2>, 14 Aralık 2017
- [98] Hubbard, P., (2006). "NIMBY by Another Name? A Reply to Wolsink", Transactions of the Institute of British Geographers, 31(1):92-94.
- [99] Ergun, C., (2014). "Üniversite ve Kent İlişkisi Üzerine Görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31:216-237.
- [100] Kaşlı, M. ve Serel, A., (2008). "Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", Yönetim Ve Ekonomi, 2(15):99-113.
- [101] Uygun, M., Mete, S., Kara, Z. F. ve Bağcı, H., (2016). "Üniversitenin Kente Olan Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Çevresel Etkilerine Yönelik Yerel Halk Algısı", Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(4):66-85.

EN YÜKSEK NÜFUSA SAHİP 5 MAHALLE

Konya'daki en yüksek nüfusa sahip ilk 5 mahallenin özellikle kuzeyde yoğunlaştığı görülmektedir. Son zamanlarda öğrenci mahallesi olarak bilinen Bosna Hersek Mahallesi'nden, Kosova Mahallesi'ne doğru öğrenci yerleşimlerinde (özel ve devlet yurtları, yeni konut projeleri) saçaklanmalar da başlamıştır.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Tuğba TUNCER
Doğum Tarihi ve Yeri : 01.04.1993 Kadıköy/İSTANBUL
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : tubatuncer93@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Y. Lisans	Kentsel Dönüşüm ve Planlama	Yıldız Teknik Üniversitesi	2018
Lisans	Şehir ve Bölge Planlama	Selçuk Üniversitesi	2015
Lise	Sayısal	Kadıköy Anadolu İ.H.L.	2011

İŞ TECRÜBESİ

Yıl	Firma/Kurum	Görevi
2016-Hala Devam Ediyor	Yıldız Teknik Üniversitesi	Araştırma Görevlisi
2014-2015	Selçuk Üniversitesi	Öğrenci Asistan

YAYINLARI

Makale

1. Tuncer, T. ve İslam, T., (2017). Yeni bir soylulaştırma formu olarak öğrencileştirme (studentification): Bosna-Hersek Mahallesi'nde (Konya) değişen mahalle içi dinamikler, *Planlama Dergisi*, yayın aşamasında.

Bildiri

1. Tuncer T., "The effects of higher education students on the housing market from the studentification perspective", International Conference on Changing Cities 3: Spatial, Design, Landscape & Socio-Economic Dimensions, Syros-Delos-Mykonos Islands, Greece, 26-30 June 2017, pp.2128-2134.

2. Tuncer T., "A preliminary investigation: Studentification is a threat or a potential for the sustainable community?", 3. International Conference on Sustainable Development, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina, 19-23 April 2017, pp.29-32.

